

Nieuwsbrief Rechtspraak Europa

Aflevering 10, dinsdag 6 oktober 2026

Maandelijks overzicht van de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU).

De Nieuwsbrief Rechtspraak Europa werd in 2011 opgericht door Marc de Werd (gerechtshof Amsterdam) en Joanne Bik (LBVr).

Kernredactie: Larisa Alwin, Joanne Bik, Dionne Emmanouilidis, Mariëlle Leenaers en Marc de Werd. Vaste medewerkers: Anne-Marie ten Bosch, Cleo Dermout, Babet van den Kommer, Marlies Korevaar, Nadine Laatsch, Suus Pesch en Chris Sillen.

Rechtspraak Europa komt tot stand door een samenwerkingsverband tussen het Gerechtshof Amsterdam en het Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak (LBVr), en wordt gepubliceerd op de website van de rechtspraak en op MKO (alleen intern). Het archief is te raadplegen op rechtspraak.nl.

Rechtspraak Europa rechtstreeks ontvangen? Stuur een mail naar RechtspraakEuropa@rechtspraak.nl om te worden toegevoegd aan de verzendlijst.

Afmelden kan via deze [link](#).

Inhoud

In deze nieuwsbrief vindt u de volgende onderwerpen:
(Door op het onderwerp te klikken komt u direct bij de uitspraken op het betreffende rechtsgebied.)

.....	1
INHOUD	1
LEESWIJZER	3
 DEEL I – RECHTSPRAAK	4
Aanbesteding en overheidsopdrachten	4
Aansprakelijkheid Europese Unie	9
Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers	9
Asiel, migratie, Unieburgerschap en nationaliteit	15
Beginnelsen EU-recht	23
Belastingen	24
Belastingen, accijns	27
Belastingen, btw	27
Belastingen, vennootschapsbelasting	33
Bescherming financiële belangen EU	34
Consumenten	35
Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek	39
Diensten, elektronische communicatiediensten	40
Digitalisering, social media en AI	42
Discriminatie en gelijke behandeling	43
Douane, tariefindeling, handel en antidumping	44
EHRM – algemeen	45
Eigendomsrecht	46
Energiemarkt	47
Erfrecht	49
Europees OM	49
Europese subsidies	50
Familieleven en familierecht	51
Financiële markt en diensten, EMU, Bankenuunie	52
GBVB – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en defensie	54
Gewasbeschermingsmiddelen en biociden	57
Gezondheid, geneesmiddelen, levensmiddelen en etikettering	57
Godsdienstvrijheid en geloofsovertuiging	60

Handel en antidumping	60
IE - Intellectuele eigendom.....	63
Insolventie	69
Institutioneel	69
Justitiële internationale samenwerking in civiele zaken en IPR.....	69
Justitiële internationale samenwerking in strafzaken en EAB.....	77
Klokkenluiders	78
Landbouw en visserij.....	78
Levenslang	80
LHBTI-rechten	80
Luchtvaart.....	81
Mededinging	83
Milieu, natuur, duurzame energie.....	86
Prejudiciële procedure HvJ	93
Privacy en persoonsgegevens	94
Procesrecht HvJ	99
Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht.....	100
Psychiatrie.....	105
Recht op effectieve rechtsbescherming en toegang tot de rechter	106
Rechtsstaat en rechterlijke macht	107
Staatsaansprakelijkheid	109
Staatssteun	111
Strafrecht.....	112
Tabak	113
Vennootschapsrecht.....	113
Verkiezingen en kiesrecht	113
Vervoer, reizen en rijbewijs	114
Vrij verkeer	115
Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid.....	115
Vrijheid van vereniging en demonstratierecht.....	116
 DEEL II – ALGEMEEN	 118
Cursus en opleiding.....	118
Nieuwsbrieven	118
NL zaken bij het HvJEU	119
NL zaken bij het EHRM	121
Verzoeken Protocol no. 16 bij het EVRM.....	122

Leeswijzer

De redactie heeft ervoor gekozen om de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) en het Gerecht per rubriek gezamenlijk aan te bieden. De toenemende vervlechting van het EU recht en het EVRM sinds het Verdrag van Lissabon (2009) is met name zichtbaar op het terrein van de grondrechtenbescherming. Deze ontwikkeling naar een Europees *ius commune* maakt dat beide kenbronnen in een juridische casus gelijktijdig relevant kunnen zijn. De redactie wil aldus recht doen aan die Europese realiteit.

- Om sneller te scrollen: klik op tweede icoon van boven “bladwijzers”, de index blijft dan in de linkerkolom staan.
- De nieuwsbrief is ingedeeld in alfabetisch gerangschikte onderwerpen.
- Een overzicht van Nederlandse zaken bij het HvJEU en het EHRM wordt elke maand bijgewerkt in bijlage 1 en 2 bij de nieuwsbrief. De updates van die maand zijn in het blauw weergegeven. In het groen staan de ontwikkelingen van de komende maand. Het overzicht van Nederlandse zaken bij het EHRM is ingedeeld in een blauwe kolom met nieuwe (gecommuniceerde) zaken, een groene kolom met zaken die zijn afgedaan door een kamer en een roze kolom met zaken die zijn afgedaan door een comité. De links naar de bijlagen staan onderaan deze mail en op rechtspraak.nl.
- Van prejudiciële verwijzingen uit de lidstaten wordt geen volledige samenvatting opgenomen. De signaleringen van deze nieuwe prejudiciële verwijzingen bevatten een link naar de verwijzingsuitspraak op de website van Curia. Van verwijzingsuitspraken van Nederlandse rechters wordt wel een samenvatting gemaakt.
Het is overigens eenvoudig een prejudiciële verwijzing terug te vinden op Curia met zaaknummer of, indien dat zaaknummer niet bekend is, door bijvoorbeeld te zoeken op onderwerp of herkomst van de prejudiciële vraag. De snelste manier is door te klikken op de drie puntjes bij het vak “documenten” en aldaar te klikken op “verzoeken om een prejudiciële beslissing”.

Volledigheid en selectiecriteria

- Voor wat betreft de Europese uitspraken streeft de redactie ernaar een volledig overzicht te geven van de voor Nederland relevante uitspraken.
- Alle prejudiciële verwijzingen uit alle lidstaten worden opgenomen in de nieuwsbrief.
- De Nederlandse uitspraken die in de nieuwsbrief staan, worden opgenomen omdat er een blog over is of omdat iemand de redactie heeft gewezen op een bepaalde uitspraak. Het overzicht van de Nederlandse jurisprudentie is dus niet volledig. Signalering van een relevante Nederlandse uitspraak wordt zeer op prijs gesteld.
- Nieuws over opleidingen, literatuur en noten bij arresten is niet volledig. Signalering door lezers wordt op prijs gesteld.

Deel I – Rechtspraak

Aanbesteding en overheidsopdrachten

HvJ – ARREST – C-653/24 (Regione Emilia-Romagna) – 3 september 2026 – Italië – ECLI:EU:C:2026:683 – conclusie – arrest

Richtlijn 2006/123/EG – Concessies voor kleine omleidingen van water voor de opwekking van waterkracht en bijbehorende elektriciteitscentrales – Automatische verlenging

De voorzitter van de ministerraad heeft bij het Italiaanse grondwettelijk Hof beroep ingesteld tegen een regionale wet waarin is bepaald dat de duur van concessies voor waterkrachtcentrales die zijn verleend aan concessiehouders die stimulansen hebben ontvangen, kan worden verlengd zonder dat een nieuwe aanbesteding moet worden uitgeschreven.

De vraag is o.a. of richtlijn 2006/123/EG materieel van toepassing is op dit soort concessies. Drie lidstaten hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 2, lid 1, artikel 4, punt 1, en artikel 12, leden 1 en 2, van richtlijn 2006/123/EG moeten aldus worden uitgelegd dat deze richtlijn niet van toepassing is op installaties die als enige of in ieder geval als hoofdactiviteit elektriciteit produceren, zoals kleine waterkrachtcentrales.

HvJ – ARREST – C-11/25 (Jelgavas valstspilsētas pašvaldība) – 10 september 2026 – Letland – ECLI:EU:C:2026:731 – conclusie – arrest

Artikel 102 VWEU – Rechtstreekse gunning afvalbeheerdienst gemeente – Dienstverlener die gedeeltelijk eigendom van de gemeente is – Misbruik van machtspositie – Begrippen ‚economische activiteit‘ en ‚onderneming‘ – Besluiten die deel uitmaken van de uitoefening van bevoegdheden van openbaar gezag – Procedure voor de selectie van de aannemer die de dienst bestaande in het beheer van stedelijk afval verricht – Rechtstreekse gunning

Samenvatting onder: Aanbesteding en overheidsopdrachten

HvJ – ARREST – Gevoegde zaken C-266/25 en C-267/25 (I-Sete) – 17 september 2026 – Portugal – ECLI:EU:C:2026:765 – conclusie – arrest

Richtlijn 89/665/EEG – Overheidsopdrachten – Beroepsprocedures – Recht op doeltreffende voorziening in rechte – Beroep tegen gunningsbesluit voor een opdracht – Automatische opschorting – Voorlopige opheffing van opschortende werking – Projecten die zijn gefinancierd of medegefinancierd met Europese middelen

Samenvatting onder: recht op effectieve rechtsbescherming

HvJ – CONCLUSIE – Gevoegde zaken C-271/25 (Autovici) en C-334/25 (Skinest Baltija) – 8 september 2026 – Grote Kamer – A-G Biondi – ECLI:EU:C:2026:727 – [conclusie](#)

Richtlijn 2014/24/EU – Richtlijn 2014/25/EU – Artikel 4, lid 2, VEU – Artikel 47 Handvest EU – Overheidsopdrachten – Uitsluitingsgronden – Nationale veiligheid

In 2020 en 2022 hebben de Litouwse autoriteiten aanbestedingsprocedures georganiseerd, respectievelijk voor auto's en rollend spoorwagematerieel. Twee bedrijven die een offerte hadden ingediend, werden van de aanbestedingsprocedures uitgesloten op grond van het feit dat zij een risico voor de nationale veiligheid vormden. Deze bedrijven zouden banden hebben gehad met buitenlandse overheidsinstanties, personen of bedrijven die een bedreiging voor de nationale veiligheid vormden. In wezen vraagt het Hooggerechtshof van Litouwen of de gronden voor de uitsluiting van de bedrijven verenigbaar zijn met het EU-recht, en of hun recht op een eerlijk proces is geëerbiedigd.

A-G geeft het Hof in overweging: De met de bescherming van de nationale veiligheid verband houdende gronden voor uitsluiting van procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten, die zijn opgenomen in nationale bepalingen die op grond van artikel 4, lid 2, VEU buiten het kader van de richtlijnen 2014/24/EU en 2014/25/EU zijn vastgesteld, moeten worden gekwalificeerd als autonome uitsluitingsgronden sui generis waarop de bepalingen van die richtlijnen op grond van artikel 15, lid 2, van richtlijn 2014/24 en artikel 24, lid 2, van richtlijn 2014/25 niet van toepassing zijn. De vereisten van artikel 57 van richtlijn 2014/24, zoals de beoordeling van de evenredigheid van het uitsluiten van leveranciers, het verzoek om corrigerende maatregelen (self-cleaning) of de beperking van de duur van de uitsluiting, zijn noch rechtstreeks noch naar analogie van toepassing op dergelijke nationale bepalingen, die niettemin nog steeds het Unierecht, en met name de vereisten die voortvloeien uit de Verdragen, het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en de algemene beginselen van het Unierecht, moeten eerbiedigen.

Het Unierecht, met name de beginselen van gelijke behandeling, non-discriminatie, transparantie en evenredigheid, verzet zich niet tegen nationale bepalingen die leiden tot automatische uitsluiting van een leverancier van een aanbestedingsprocedure op basis van bindende informatie van een voor de nationale veiligheid bevoegd orgaan, waaruit blijkt dat de leverancier of aan die leverancier verbonden personen belangen hebben die een bedreiging kunnen vormen voor de nationale veiligheid, zonder dat de aanbestedende instantie zelfstandig kan beoordelen of dit het geval is in het kader van de specifieke opdracht en zonder dat deze instantie de evenredigheid van de afwijzing van het verzoek tot deelneming of de inschrijving in het concrete geval kan beoordelen, op voorwaarde dat dit voor de nationale veiligheid bevoegde orgaan de fundamentele vereisten die voortvloeien uit het Unierecht naleeft. Tot die vereisten behoren met name de noodzaak van een specifieke en concrete beoordeling van alle relevante individuele omstandigheden van het concrete geval op basis van actuele informatie in het licht van het evenredigheidsbeginsel en de grondrechten, en de noodzaak om te voldoen aan de motiveringsplicht en om de rechten van verdediging te eerbiedigen van de ondernemer, die wordt uitgesloten op basis van een afweging tussen enerzijds het algemene beginsel van behoorlijk bestuur en anderzijds de belangen van nationale veiligheid.

De beginselen van gelijke behandeling, non-discriminatie, transparantie en evenredigheid moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich niet verzetten tegen een nationale bepaling van uitzonderlijke en tijdelijke aard, op grond waarvan een aanbestedende instantie gehouden is om een verzoek tot deelneming of een inschrijving van een leverancier te weigeren, door een besluit dat jegens deze leverancier betreffende de risico's voor de nationale veiligheid door een ter zake bevoegd orgaan is genomen ook toe te passen op een andere aanbestedingsprocedure, op voorwaarde dat dit voor de nationale veiligheid bevoegde orgaan de fundamentele vereisten die voortvloeien uit het Unierecht eerbiedigt. Tot die vereisten behoort met name dat de uitbreiding gerechtvaardigd is in het licht van alle relevante individuele omstandigheden van de zaak die worden beoordeeld op basis van actuele informatie, tegen de achtergrond van het evenredigheidsbeginsel en de grondrechten, waaronder met name de rechten van verdediging van de betrokken ondernemer.

Het beginsel van behoorlijk bestuur en het in artikel 47 Handvest neergelegde beginsel van doeltreffende rechtsbescherming moeten aldus worden uitgelegd dat wanneer een aanbestedende dienst een ondernemer uitsluit van een aanbestedingsprocedure op grond van nationale bepalingen die voorzien in uitsluitingsgronden in verband met de nationale veiligheid, hij verplicht is om de afgewezen ondernemer in kennis te stellen van de wezenlijke inhoud van de gronden waarop het jegens hem genomen besluit is gebaseerd, waarbij hij ervoor moet zorgen dat de gerubriceerde aard van de informatie betreffende de nationale veiligheid wordt beschermd. Daartoe moet hij een afweging maken tussen de vereisten die voortvloeien uit het algemene beginsel van behoorlijk bestuur en het recht op doeltreffende rechtsbescherming, en de belangen van de nationale veiligheid. Het criterium dat moet worden gebruikt om de reikwijdte van de motivering en de aan de betrokkene mee te delen informatie te bepalen, bestaat in het risico dat de nationale veiligheid op directe en bijzondere wijze wordt geschaad, waarbij de inmenging in het recht op een doeltreffende rechtsbescherming tot het strikte minimum moet worden beperkt.

De in artikel 47 Handvest neergelegde beginselen van doeltreffende rechtsbescherming en van het recht op toegang tot een onpartijdig gerecht verzetten zich ertegen dat in een geding over de rechtmatigheid van een besluit van een aanbestedende dienst om een ondernemer uit te sluiten van een aanbestedingsprocedure om redenen die verband houden met de nationale veiligheid, de rechterlijke toetsing van dat besluit tot uitsluiting wordt beperkt wegens de bijzondere aard en inhoud van de informatie over de nationale veiligheid waarop dat besluit is gebaseerd, waardoor de nationale rechter de inhoud ervan niet beoordeelt en zich dus niet uitspreekt over de rechtmatigheid van dat besluit in verband met de rechtvaardiging van de afwijzing op basis van die informatie. De omstandigheid dat alleen de rechter niet wordt tegengeworpen dat de informatie betreffende de nationale veiligheid gerubriceerd is, zodat de aanbestedende dienst, anders dan de rechter, bij de vaststelling van het besluit tot uitsluiting geen toegang tot de gerubriceerde informatie heeft gehad, leidt niet tot schending van het recht op een doeltreffende voorziening in rechte van de betrokkene, indien die persoon in kennis wordt gesteld van de essentie van de redenen die aan het betrokken besluit ten grondslag liggen, waarbij naar behoren rekening wordt gehouden met de noodzakelijke vertrouwelijkheid van het bewijsmateriaal, en alleen de bewijzen waarvan de bekendmaking de nationale veiligheid rechtstreeks en in het bijzonder kan schaden niet aan hem worden meegedeeld.

De beginselen van gelijke behandeling en transparantie verzetten zich er niet tegen dat een aanbestedende dienst een verzoek tot deelneming of een inschrijving kan afwijzen op grond van een uitdrukkelijk in het geldende nationale recht neergelegde uitsluitingsgrond betreffende de nationale veiligheid, ook wanneer die grond niet vooraf in de betreffende aanbestedingsstukken is opgenomen.”

e The balance between national security and EU public procurement law: the Advocate General's view ([European law blog](#))

HvJ – CONCLUSIE – C-618/25 (Capital Gas Ship Management) – 10 september 2026 – A-G Campos Sanchez-Bordina – Griekenland – ECLI:EU:C:2026:746 – [conclusie](#)

Richtlijn 2014/25/EU – Bij wet aangewezen beheerder van nationale aardgasnetwerk – Particuliere onderneming – Naast elkaar bestaan van nationale aardgasnetwerk met andere onafhankelijke netwerken die gebieden bedienen die niet zijn aangesloten op het nationale aardgasnetwerk – Privatisering door overdracht van kapitaal van overheidsonderneming die nationale aardgasnetwerk beheert na oproep tot mededinging

In 2022 heeft de beheerder van het nationale aardgasnetwerk in Griekenland, DEFSa, verschillende scheepvaartmaatschappijen uitgenodigd om offertes in te dienen met het oog op het charteren van een schip voor het vervoer van vloeibaar aardgas om te worden gebruikt als drijvende opslageenheid.

DEFSa heeft gekozen voor de offerte van een bepaalde maatschappij. Een andere gegadigde, die zich niet kon vinden in het gunningsbesluit en de daaropvolgende overeenkomst, heeft twee beroepen

ingesteld bij het Griekse bestuursorgaan voor beroepen betreffende de plaatsing van overheidsopdrachten, die deze beroepen heeft afgewezen.

Het daaropvolgende geding draait om de vraag of DESFA een aanbestedende instantie in de zin van artikel 4 van richtlijn 2014/25/EU is. De Symvoulia tis Epikrateias stelt zich op het standpunt dat DESFA die hoedanigheid in beginsel heeft omdat zij „bijzondere of uitsluitende rechten” geniet, maar erkent dat daarover twijfel kan bestaan, reden waarom aan het Hof twee prejudiciële vragen worden voorgelegd.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 4, lid 3, eerste alinea, van richtlijn 2014/25/EU moet aldus worden uitgelegd dat de toekenning, bij nationale wetgeving, aan één enkele beheerder van het eigendomsrecht op het nationale aardgastransmissienetwerk, alsmede van het recht om de werking, het onderhoud, het beheer, de exploitatie en de ontwikkeling daarvan te waarborgen, die beheerder „bijzondere of uitsluitende rechten” verleent, zonder dat aan deze vaststelling wordt afgedaan door het feit dat die wetgeving:

- *tegelijkertijd toestaat dat, na toestemming van de regulerende instantie, op de markt voor aardgastransmissie andere onafhankelijke netwerken worden geëxploiteerd die gebieden bedienen die niet door het nationale netwerk worden bediend, en*
- *toestaat dat aan de houders van een vergunning voor het beheer van een onafhankelijk netwerk lasten worden opgelegd ten gunste van de beheerder van het nationale netwerk, of voorziet in voordelen ten gunste van de houders van een vergunning voor het beheer van een onafhankelijk netwerk ten laste van de beheerder van het nationale netwerk om redenen die verband houden met de economische efficiëntie van de beheerder van het nationale netwerk.*

Artikel 4, lid 3, tweede en derde alinea, van richtlijn 2014/25 moet aldus worden uitgelegd dat een procedure tot privatisering van een overheidsonderneming, door middel van een internationale aanbestedingsprocedure waarbij de meerderheid van de aandelen van de beheerder van het nationale aardgasnetwerk wordt overgedragen aan andere exploitanten in de sector, niet kan worden aangemerkt als een procedure voor de verlening van rechten waaraan voldoende bekendheid is gegeven en die is gebaseerd op objectieve criteria, teneinde het bestaan van „bijzondere of exclusieve rechten” uit te sluiten.

In dit verband is het niet relevant dat:

- *van marktdeelnemers die belangstelling voor de verwerving van de aandelen toonden, werd verlangd dat zij een korte beschrijving van hun strategische investeringsplannen voor de onderneming en de verwachte investeringshorizon overlegden;*
- *die marktdeelnemers gecertificeerde transmissienetwerkbeheerders volgens de procedure van de artikelen 9 en 10 van richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van richtlijn 2003/55/EG en lid van het Europees netwerk van transmissienetwerkbeheerders voor aardgas moesten zijn, of een entiteit die onder zeggenschap van een van die beheerders stond of zeggenschap over een van die beheerders uitoefende.*

Het is daarbij evenmin relevant dat als gevolg van de overdracht van de meerderheid van de aandelen van de overheidsonderneming, de beheerder van het nationale aardgasnetwerk, die aanvankelijk was gecertificeerd als onafhankelijke aardgastransporteur, opnieuw was gecertificeerd als gescheiden aardgastransmissienetwerkbeheerder.”

HvJ – CONCLUSIE – C-378/25 (Smetna palata) – 10 september 2026 – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2026:741 – A-G Medina – Bulgarije – conclusie

Verordening (EU) nr. 833/2014 – Beperkende maatregelen – Oorlog in Oekraïne – Overheidsopdracht voor de levering van een voertuig voor afvalinzameling – Geraamde waarde van de opdracht onder het drempelbedrag van richtlijn 2014/24/EU – Geraamde waarde van de opdracht boven het drempelbedrag van de nationale wetgeving ter omzetting van die richtlijn

Het verzoek is ingediend in een geding tussen KX, de burgemeester van de gemeente Glavinitsa (Bulgarije), en de predsdatel na Smetna palata na Republika Bulgaria (president van de rekenkamer van de Republiek Bulgarije). Deze laatste heeft KX een administratieve sanctie opgelegd wegens onregelmatigheden die zich hebben voorgedaan tijdens de aanbestedingsprocedure die in die gemeente was georganiseerd voor de aanschaf van een voertuig voor afvalinzameling. Deze onregelmatigheden bestonden er in wezen in dat de gunning van de betrokken overheidsopdracht werd onderworpen aan het verbod van artikel 5 duodecies van verordening nr. 833/2014, hoewel het in richtlijn 2014/24 vastgestelde drempelbedrag niet werd overschreden.

De verwijzende rechter wil o.a. weten of het in artikel 5 duodecies van verordening nr. 833/2014 neergelegde verbod geldt voor een aanbestedingsprocedure waarvan de geraamde waarde de drempel voor toepassing van richtlijn 2014/24 niet bereikt, met name in een situatie waar de aanbestedende dienst krachtens het nationale recht verplicht is die richtlijn na te leven.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 5 duodecies van verordening nr. 833/2014 moet aldus worden uitgelegd dat het verbod om een overheidsopdracht die binnen het toepassingsgebied valt van richtlijn 2014/24/EU, te gunnen aan een Russische staatsburger, een in Rusland gevestigde natuurlijke persoon, of een in dat land gevestigde of van daaruit gecontroleerde rechtspersoon, entiteit of lichaam, niet geldt voor opdrachten waarvan de geraamde waarde onder de in die richtlijn bepaalde drempel ligt, ook wanneer de aanbestedende dienst krachtens het nationale recht verplicht is die richtlijn toe te passen.

Artikel 5 duodecies van verordening nr. 833/2014, staat op zichzelf niet in de weg aan de toepassing van het daarin neergelegde verbod wanneer dit verbod krachtens nationaal recht als een zelfstandig besluit wordt opgelegd door een aanbestedende dienst. Het staat bijgevolg evenmin in de weg aan een nationale praktijk waarbij de aanbestedende dienst van een inschrijver verlangt dat deze een verklaring overlegt waarin hij bevestigt niet onder een van de in dat artikel genoemde omstandigheden te vallen, mits geen enkel onderdeel van dat verbod de doelstellingen van de beperkende maatregelen van de Unie kan belemmeren, hetgeen door de nationale rechter moet worden beoordeeld.

De beginselen van gelijke behandeling en non-discriminatie en de daaruit voortvloeiende verplichting tot transparantie staan niet in de weg aan de toepassing van het in artikel 5 duodecies van verordening nr. 833/2014, neergelegde verbod wanneer dit als een zelfstandig besluit door een aanbestedende dienst wordt opgelegd op grond van nationaal recht, namelijk in het kader van een overheidsopdracht die niet onder richtlijn 2014/24, valt, maar een duidelijk grensoverschrijdend belang heeft, hetgeen door de verwijzende rechter moet worden nagegaan. In ieder geval geldt dat artikel 10 van verordening nr. 833/2014, wanneer er redelijke twijfel over de werkingssfeer van een bepaling van die verordening bestaat en de betrokken aanbestedende dienst kan aantonen dat hij te goeder trouw heeft gehandeld, de aansprakelijkheid van die dienst uitsluit voor het feit dat hij ten onrechte een soortgelijk verbod als dat van artikel 5 duodecies van die verordening heeft opgelegd in een aanbestedingsprocedure waarop die bepaling niet van toepassing was. Het staat aan de nationale rechter om deze elementen te beoordelen.”

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-672/26 (Konkurrensverket), verwijzing uit **Zweden** over de vraag of verkopen door een gecontroleerde rechtspersoon aan derden op een concurrerende markt kunnen worden aangemerkt als activiteiten die worden uitgeoefend in het kader van de taken die door de **controlerende aanbestedende diensten** aan die rechtspersoon zijn toegewezen, in de zin van artikel 12 lid 3, eerste alinea, onder b), van richtlijn 2014/24.

CONSULTATIE

EU-regels voor overheidsopdrachten – herziening, Feedback mogelijk van 15 september 2026 - 27 november 2026 (EC)

OVERIG

Commissie stelt voor om EU-aanbestedingsregels te moderniseren en te vereenvoudigen (ECER)

Aansprakelijkheid Europese Unie

OVERIG

Artikel: The Judgment of the Court of First Instance in the Case Franchet and Byk v European Commission (bijzonder strafrecht)

Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers

EHRM – ARREST – A.S. t. Letland – 3 september 2026 – 9327/23 – ECLI:CE:ECHR:2026:0903JUD000932723 – persbericht – arrest

Artikel 4 EVRM – Dwangarbeid en mensenhandel – Geen schending

A.S. heeft aangifte gedaan van dwangarbeid bij een melkveebedrijf. Het bedrijf is vrijgesproken van de beschuldiging van mensenhandel. Het EHRM oordeelt dat de klacht van A.S. door de nationale autoriteiten serieus is genomen. De zaak is grondig onderzocht en beoordeeld in drie instanties. De autoriteiten hebben aanzienlijke onderzoekshandelingen verricht om relevant bewijsmateriaal veilig te stellen. Het onderzoek is voortvarend en grondig verlopen en A.S. is gedurende het gehele proces juridisch bijgestaan. Het Hof constateert geen wezenlijke gebreken in de procedure die afbreuk doen aan de mogelijkheid om de feiten in de zaak of de identiteit van de verantwoordelijken vast te stellen.

 [EHRC updates](#)

HvJ – ARREST – C-293/24 (Ferreira da Silva e Brito e.a.) – 8 september 2026 – Grote Kamer – Portugal – ECLI:EU:C:2026:723 – conclusie – arrest

Richtlijnen 77/187/EEG en 2001/23/EG – Artikel 267, derde alinea, VWEU – Aansprakelijkheid lidstaat voor schade als gevolg van schendingen van het EU-recht – Rechterlijke fouten van nationale rechter die in laatste aanleg uitspraak doet – Voldoende gekwalificeerde schending van EU-recht – Overgang van ondernemingen – Begrip ‘overgang van een vestiging’ – Verplichting tot stellen van prejudiciële vraag

Samenvatting onder: Staatsaansprakelijkheid

HvJ – ARREST – C-369/25 (Trenitalia en INPS) – 24 september 2026 – Italië – ECLI:EU:C:2026:791 – geen conclusie – arrest

Richtlijn 91/533/EEG – Verplichting werkgever om werknemer te informeren over arbeidsvoorwaarden – Verdediging van rechten – Draagwijdte van deze bepaling

LW is door een uitzendbureau ter beschikking is gesteld aan de vennootschap Trenitalia. Bij arrest is vastgesteld dat deze terbeschikkingstelling in strijd was met de Italiaanse regeling tot omzetting van richtlijn 2008/104/EG en bijgevolg is erkend dat met ingang van mei 2003 een arbeidsverhouding tussen LW en Trenitalia bestond. Ter uitvoering van dat arrest heeft Trenitalia LW per 1 juli 2019 in haar personeelsbestand opgenomen. LW heeft ook bij een andere rechterlijke beslissing de veroordeling van Trenitalia tot betaling van 110 308,13 EUR uit hoofde van achterstallig loon verkregen.

Vervolgens heeft Trenitalia aan de INPS de socialezekerheidsbijdragen gestort die overeenkwamen met het aan LW uitbetaalde loon voor de periode van januari 2016 tot en met juni 2019.

Trenitalia heeft de INPS echter niet de socialezekerheidsbijdragen voor het tussen mei 2003 en december 2015 aan LW uitbetaalde loon gestort, omdat deze volgens de INPS waren verjaard.

LW heeft bij de verwijzende rechter, primair verzocht om storting van de betrokken bijdragen.

De verwijzende rechter wil weten of de verjaring van de betrokken bijdragen in overeenstemming is met richtlijn 91/533. Is een lidstaat enkel verplicht ervoor te zorgen dat het in artikel 3 van deze richtlijn bedoelde aanstellingsdocument met de in artikel 2 ervan bedoelde informatie wordt verstrekt, dan wel of hij krachtens deze richtlijn ook verplicht is de bescherming te waarborgen van de rechten die in dat document moeten worden vermeld, met inbegrip van het recht op loon?

Hof: Artikel 8, lid 1, van richtlijn 91/533/EEG moet aldus worden uitgelegd dat het begrip „rechten” in de zin van deze bepaling uitsluitend ziet op de uit deze richtlijn voortvloeiende rechten, zoals het recht van de werknemer om een van de in artikel 3 van deze richtlijn bedoelde documenten te ontvangen, en dat de rechten die voortvloeien uit de arbeidsovereenkomst of -verhouding waarvan de werkgever de werknemer op grond van artikel 2 van die richtlijn door middel van een dergelijk document in kennis moet stellen, niet onder dit begrip vallen.

HvJ – CONCLUSIE – C-371/25 (Tillsynsmyndigheten i konkurser) – 3 september 2026 – A-G Norkus – Zweden – ECLI:EU:C:2026:698 – [conclusie](#)

Richtlijn 2008/94/EG – Bescherming van de werknemers bij insolventie van de werkgever – Staat van insolventie – Collectieve procedure – Bedrijfssanering – Uitkering die afhankelijk is gesteld van de registratie van de werknemer als werkzoekende

FX is ontslagen door zijn werkgever, een vennootschap naar Zweeds recht. Ten tijde van de aanzegging was die vennootschap het voorwerp van een saneringsprocedure (*företagsrekonstruktion*). FX hoefde tijdens de opzegtermijn niet meer te komen werken. Tijdens die periode heeft FX zich niet als werkzoekende laten registreren bij het nationaal arbeidsbureau.

De bewindvoerder heeft met betrekking tot het loon van FX over de opzegtermijn met inbegrip van het vakantiegeld een positief loonwaarborgbesluit vastgesteld. Omdat FX zich pas bij het nationaal arbeidsbureau had laten registreren op het moment dat het dienstverband was beëindigd heeft bewindvoerder een wijzigingsbesluit vastgesteld waarbij de waarborg ter zake van het loon over de opzegtermijn werd afgewezen.

FX heeft zich tot de verwijzende rechter gewend om van de Zweedse Staat betaling te verkrijgen van een bedrag van ongeveer 2 892 EUR vermeerderd met rente.

De verwijzende rechter vraagt zich af of een werkgever die het voorwerp is van een saneringsprocedure welke door een rechter kan worden gelast wanneer de werkgever zich in financiële moeilijkheden bevindt die een risico op insolventie vormen en waardoor hij het beheer en de beschikking over zijn vermogen gedeeltelijk verliest, kan worden geacht in staat van insolventie te verkeren in de zin van artikel 2, lid 1, van die richtlijn.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 1 en artikel 2, lid 1, van richtlijn 2008/94/EG moeten aldus worden uitgelegd dat een werkgever moet worden geacht in ‚staat van insolventie’ te verkeren wanneer hij het voorwerp is van een in bijlage A bij verordening (EU) 2015/848 opgenomen collectieve saneringsprocedure die door een nationale rechter kan worden gelast en die inhoudt dat een ondernemer in financiële moeilijkheden die een risico op insolventie vormen, onder toezicht van een bewindvoerder zijn activiteiten mag herstructureren, waarbij hij het beheer en de beschikking over zijn vermogen gedeeltelijk verliest, ook al heeft de betrokken lidstaat geen kennis gegeven van die procedure overeenkomstig artikel 13 van die richtlijn.

De artikelen 3 en 4 en artikel 12, onder a), van die richtlijn verzetten zich tegen een nationale regeling op grond waarvan de werknemer verplicht is om zich bij het nationaal arbeidsbureau als werkzoekende te laten registreren opdat het loon over de opzegtermijn voor de periode waarin de werknemer geen arbeid voor een ander heeft verricht, onder de loonwaarborg valt.

Die richtlijn moet aldus worden uitgelegd dat een werknemer zich bij een nationale rechter kan beroepen op zijn recht op honorering van zijn loonaanspraak door de betrokken lidstaat, ook al verbindt de wettelijke regeling van die lidstaat aan dat recht een voorwaarde – in strijd met richtlijn 2008/94.

HvJ – CONCLUSIE – C-235/25 (Villeme) – 3 september 2026 – A-G Rantos – Spanje – ECLI:EU:C:2026:689 – [conclusie](#)

Richtlijn 2000/78/EG – Gelijke behandeling in arbeid en beroep – Verbod van discriminatie op grond van handicap – Redelijke aanpassingen – Toekenning van pensioen wegens volledige en blijvende ongeschiktheid om essentiële taken van gewone beroep uit te oefenen ten gevolge

GC is agent bij de lokale politie. Hij ontvangt een pensioen wegens volledige en blijvende arbeidsongeschiktheid, dat is toegekend nadat was vastgesteld dat hij niet in staat was om de essentiële

taken van dat beroep uit te oefenen. Vervolgens heeft zijn werkgever hem de overgang laten maken naar de regeling voor „vervangende functies”, in het kader waarvan hij kantoor- en lokettaken verricht die verschillen van de taken die aanleiding hebben gegeven tot zijn arbeidsongeschiktheidsverklaring. Het Nationaal Instituut voor Sociale Zekerheid is van mening dat de uitoefening van dergelijke taken onverenigbaar is met dit pensioen en heeft beroep ingesteld tegen GC.

De A-G merkt op dat deze zaak in het verlengde ligt van de arresten HR Rail en Ca Na Negreta en het Hof de gelegenheid biedt om de reikwijdte te verduidelijken van de Unierechtelijke, overeenkomstig het VN-Verdrag uitgelegde verplichting voor de lidstaten om de uitoefening van het recht op werk van personen met een handicap te waarborgen en te bevorderen, met name door te bevorderen dat zij hun werk behouden, ook wanneer zij tijdens hun dienstverband gehandicapt zijn

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 3, lid 1, onder c), en lid 3, en artikel 5 van richtlijn 2000/78/EG, gelezen in het licht van de artikelen 21 en 26 Handvest EU, en de artikelen 2 en 27 van het Verdrag van de VN inzake de rechten van personen met een handicap, verzetten zich niet tegen nationale rechtspraak volgens welke een werknemer wiens gewone beroep agent bij de lokale politie is en aan wie een pensioen wegens volledige en blijvende ongeschiktheid is toegekend om alle of de essentiële taken van zijn beroep uit te oefenen, omdat hij tijdens de arbeidsverhouding een handicap heeft opgelopen, niet langer gerechtigd is om dit pensioen te ontvangen wanneer zijn werkgever hem de overgang heeft laten maken naar een vervangende functie, in het kader waarvan hij slechts kantoor- en lokettaken verricht die verschillen van de taken die aanleiding hebben gegeven tot zijn arbeidsongeschiktheidsverklaring, mits geen afbreuk wordt gedaan aan het nuttig effect van deze bepalingen, volgens welke de verwezenlijking van het recht op werk voor personen met een handicap en het behoud van hun baan moeten worden gewaarborgd en bevorderd onder de voorwaarden die in deze bepalingen zijn vastgelegd.

HvJ – CONCLUSIE – C-380/25 (Bellavista Società Agricola) – 3 september 2026 – A-G Norkus – Italië – ECLI:EU:C:2026:702 – conclusie

Richtlijn 1999/70/EG – Raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd – Landbouwsector – Uitzondering

Een Italiaans landbouwbedrijf heeft een geschil met twee van zijn werknemers. Deze werknemers hadden verzocht om omzetting van hun arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd in een arbeidsverhouding voor onbepaalde tijd. Gedurende meerdere jaren hadden zij op basis van opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd arbeid verricht bestaande uit snoeiwerkzaamheden, de druivenoogst, groenonderhoud en andere tuinwerkzaamheden, zonder dat was voldaan aan de in de nationale collectieve arbeidsovereenkomst voor de landbouw en de bloementeel gestelde voorwaarden, die met name betrekking hebben op het aantal dagen waarop daadwerkelijk arbeid is verricht binnen een bepaalde periode.

De vragen gaan over de toepassing van clause 5 van de raamovereenkomst op de landbouwsector, en ook over de inaanmerkingneming, in dit verband, van de specifieke kenmerken van deze sector.

A-G geeft het Hof in overweging: Clause 5 van de raamovereenkomst (...) verzet zich niet tegen een nationale regeling op grond waarvan de ter uitvoering van richtlijn 1999/70 vastgestelde regels van gemeen recht die betrekking hebben op arbeidsverhoudingen voor bepaalde tijd en dienen ter voorkoming en bestraffing van misbruik van opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, niet van toepassing zijn op arbeidsverhoudingen tussen werkgevers in de landbouw en werknemers met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd, en die voorziet in specifieke regels die van toepassing zijn op die sector, op voorwaarde dat die specifieke regels voldoen aan de uit die clause voortvloeiende vereisten, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan.

Clausule 5 van deze raamovereenkomst verzet zich niet tegen een op de landbouwsector van toepassing zijnde collectieve arbeidsovereenkomst die bepaalt dat het recht op omzetting van een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd in een arbeidsverhouding voor onbepaalde tijd afhankelijk is van de voorwaarde dat landbouwarbeiders gedurende ten minste 180 dagen daadwerkelijk arbeid verrichten bij hetzelfde bedrijf, te berekenen over een periode van 12 maanden vanaf de datum van aanwerving, en dat die arbeiders dit recht moeten uitoefenen binnen een termijn van zes maanden vanaf de datum waarop is voldaan aan het vereiste van 180 dagen daadwerkelijke arbeid, op straffe van verval, op voorwaarde dat

- aan de hand van die maximale duur onderscheid kan worden gemaakt tussen landbouwarbeiders die zijn aangeworven om te voorzien in tijdelijke seizoensgebonden behoeften en landbouwarbeiders die werkzaamheden van blijvende of permanente aard verrichten;*
- die duur zodanig wordt berekend dat deze voorkoming en/of bestraffing niet minder doeltreffend wordt;*
- er bij de toepassing van deze voorwaarde doeltreffende controles bestaan ter voorkoming en/of bestraffing van misbruik, en*
- de voorwaarden voor de uitoefening van het recht op omzetting van arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd in een arbeidsverhouding voor onbepaalde tijd geen afbreuk doen aan de beginselen van gelijkwaardigheid en doeltreffendheid, hetgeen de verwijzende rechter dient te beoordelen.*

HvJ – CONCLUSIE – C-397/25 (e-EFKA) – 10 september 2026 – A-G Medina – Griekenland – ECLI:EU:C:2026:743 – [conclusie](#)

Verordening (EG) nr. 883/2004 – Begrip ‘minimumuitkering’ – Nationale minimumpensioendrempels – Gelijke behandeling – Samentelling van tijdvakken

Verzoekster, een Bulgaars staatsburger, heeft zowel in Bulgarije als in Griekenland tijdvakken van verzekering vervuld. Volgens de Griekse sociale zekerheidsinstantie had verzoekster geen zelfstandig recht op een ouderdomspensioen, aangezien zij in Griekenland niet de vereiste 5500 dagen verzekerd was geweest.

Verzoekster is het niet eens met het pensioen dat is toegekend. Volgens haar moest de minimumuitkering die voor de toepassing van artikel 58 van verordening nr. 883/2004 in aanmerking wordt genomen, niet het uit artikel 34, lid 1, van de wet van 2011 voortvloeiende bedrag van 360 EUR zijn, maar een van de hogere minimumpensioendrempels die minstens 486,84 EUR bedroegen.

De vraag is o.a. of het begrip „minimumuitkering” in artikel 58 van verordening nr. 883/2004 betrekking heeft op nationale minimumpensioendrempels, die worden omschreven als een middel om maatschappelijke solidariteit tot stand te brengen in plaats van om een minimuminkomen te waarborgen, en die variëren naar verzekeringsorgaan, datum van eerste aansluiting, gezinssituatie en leeftijd. Ook wil de verwijzende rechter weten of artikel 45 VWEU en artikel 4 van verordening nr. 883/2004 zich verzetten tegen een nationale regeling die, met name voor migrerende werknemers, de in artikel 58 bedoelde minimumuitkering vaststelt op een lager bedrag dan de minimumpensioendrempels die gelden voor personen die al hun tijdvakken van verzekering in Griekenland hebben vervuld.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 58 van verordening (EG) nr. 883/2004 moet aldus worden uitgelegd dat er sprake is van een minimumuitkering wanneer in de nationale wettelijke regeling minimumpensioendrempels zijn vastgelegd als waarborg voor een pensioen dat hoger is dan het pensioen dat uit enkel de tijdvakken van verzekering en de bijdragen van de verzekerde zou voortvloeien. Het is in dit verband niet doorslaggevend of die drempels zijn vastgesteld als uitdrukking van maatschappelijke solidariteit, noch of zij variëren naar verzekeringsorgaan, categorie verzekerden, gezinssituatie of leeftijd.

Artikel 58 van verordening nr. 883/2004, gelezen in samenhang met de artikelen 4 en 6 van deze verordening en artikel 45 VWEU, verzet zich tegen een nationale wettelijke regeling die voor personen wier recht op pensioen wordt bepaald aan de hand van in meer dan één lidstaat vervulde tijdvakken van verzekering, een lagere minimumuitkering vaststelt dan de minimumuitkering die wordt toegekend aan personen met een vergelijkbare persoonlijke situatie en verzekeringsloopbaan die al hun tijdvakken van verzekering in de betrokken lidstaat hebben vervuld.

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-767/26 (Societatea Națională de Transport Feroviar de Călători „CFR Călători”), verwijzing uit **Roemenië** over de vraag onder welke voorwaarden van de regels inzake dagelijkse en wekelijkse **rusttijd** kan worden afgeweken en hoe de compenserende rusttijd in geval van een dergelijke afwijking moet worden bepaald.

NOOT – HvJ 9 juli 2026, C-768/24 (Hortis)

The Manufacturable Employee: What Hortis Misses About Remote Work ([European law blog](#))

(..) does the law that protects a worker follow the place they actually work, or can it be engineered away through the paperwork built around a choice-of-law clause?

OVERIG

The missing social dimension of EU Inc.: labour rights at the margins of the 28th regime ([European law blog](#))

EHRM factsheets en case-law guide

- [Trade union rights](#)
- [Legal professional privilege](#)
- [Slavery, servitude and forced labour](#)
- [Surveillance at workplace](#)
- [Work-related rights](#)
- [Guide on Article 4 of the European Convention on Human Rights](#)

WIKI

- [Wiki Coördinatieverordeningen 1408 71 en 883 2004 en de bijbehorende toepassingsverordeningen](#)

Asiel, migratie, Unieburgerschap en nationaliteit

EHRM – ARREST – A.A. t. Nederland – 8 september 2026 – 7481/23 – ECLI:CE:ECHR:2026:0908JUD000748123 – persbericht – arrest

Artikel 8 EVRM – Geen gezinshereniging voor kinderen uit polygaam huwelijk – Geen schending

Klager komt uit Jemen. Hij is getrouwd met drie vrouwen en heeft acht kinderen bij zijn eerste vrouw, drie bij zijn tweede vrouw en twee bij zijn derde vrouw. Hij heeft een verzoek gedaan om gezinshereniging met zijn eerste vrouw en al zijn kinderen. Sinds november 2023 heeft hij een verblijfsvergunning in Nederland. De IND heeft aangegeven dat polygamie niet in overeenstemming is met de openbare orde in Nederland en dat hij moest kiezen voor welk huwelijk hij erkenning wilde aanvragen. Klager heeft daar geen reactie op gegeven. De IND heeft het verzoek om gezinshereniging daarom toegewezen voor zijn eerste vrouw en hun acht kinderen, en afgewezen voor de kinderen uit de andere huwelijken. Klager is in beroep gegaan. Hij vindt dat de specifieke omstandigheden van zijn zaak in overweging moesten worden genomen, namelijk dat zijn kinderen in Turkije in een achterstandssituatie leven omdat ze slechts tijdelijke verblijfsvergunningen hebben, waardoor ze beperkte toegang tot voorzieningen/diensten hebben, en dat het voor de kinderen onmogelijk is om naar Jemen terug te keren vanwege een reëel risico op mishandeling als gevolg van de mensenrechtenactiviteiten van hun ouders. Toen hem werd gevraagd naar de mogelijkheid om van zijn twee andere vrouwen te scheiden, wat een einde zou maken aan de polygame situatie en de kinderen uit die huwelijken in aanmerking zou laten komen voor gezinshereniging, verklaarde klager dat het voor hem niet mogelijk is om contact op te nemen met de Jemenitische autoriteiten en dat een scheiding in elk geval nadelige gevolgen zou hebben voor zijn tweede en derde vrouw, zoals sociaal stigma, uitsluiting en druk om terug te keren naar Jemen en opnieuw te trouwen.

De rechtbank oordeelde dat de relevante belangen correct zijn afgewogen en wees erop dat de kinderen van klager in een stabiele sociale omgeving leven met hun moeders in Turkije, ze toegang hebben tot gezondheidszorg en onderwijs en internationale bescherming hebben in Turkije. De ABRvS is het eens met de rechtbank.

Het EHRM oordeelt dat de Nederlandse autoriteiten een juiste afweging hebben gemaakt tussen de belangen van klager en die van de Staat. Het onderstreept de nauwe samenhang tussen immigratiebeleid en overwegingen van openbare orde en herhaalt dat een Staat, bij het vaststellen van een immigratiebeleid dat rekening houdt met familiebanden, niet verplicht kan worden polygame huwelijken te erkennen die in strijd zijn met zijn eigen rechtsorde. Geen schending.

 Polygamie et regroupement familial (libertés chéries)

HvJ – ARREST – C-511/25 (Prokoda) – 24 september 2026 – Tsjechië – ECLI:EU:C:2026:783 – geen conclusie – arrest

Verordening (EU) nr. 604/2013 – Lidstaat die verantwoordelijk is voor behandeling van verzoek om internationale bescherming – Discretionaire bevoegdheid – Werkingssfeer

E.K. is een Russisch staatsburger en lid van de Joodse gemeenschap, is geboren als vrouw en is zo ook officieel geregistreerd. Hij identificeert zich evenwel als man en is een gendertransitieproces begonnen. E. K. heeft in Tsjechië een verzoek om internationale bescherming ingediend, maar volgens het ministerie is Nederland op grond van de Dublin III-verordening de voor de behandeling van dit verzoek verantwoordelijke lidstaat.

De Tsjechische rechter is van oordeel dat het ministerie niet voldoende is nagegaan of het Nederlandse asielstelsel systeemfouten bevat die E. K. zouden kunnen blootstellen aan een onmenselijke en vernederende behandeling in de zin van artikel 4 van het Handvest. Voorts heeft hij geoordeeld dat dit ministerie niet voldoende heeft uitgelegd waarom de discretionaire bevoegdheid van artikel 17 van de Dublin III-verordening niet is uitgeoefend.

Volgens de eerste uitlegging kan de discretionaire bevoegdheid van artikel 17, lid 1, van de Dublin III-verordening slechts worden uitgeoefend indien is bepaald overeenkomstig de in artikel 3, lid 1, van deze verordening bedoelde regels, welke lidstaat verantwoordelijk is. Het is dus niet mogelijk om via de uitoefening van deze discretionaire bevoegdheid af te wijken van de op grond van de vangnetbepaling van artikel 3, lid 2, eerste alinea, van die verordening gedane aanwijzing van de verantwoordelijke lidstaat.

Volgens de tweede uitlegging kan de discretionaire bevoegdheid van artikel 17, lid 1, van de Dublin III-verordening tevens worden uitgeoefend wanneer de verantwoordelijke lidstaat op grond van artikel 3, lid 2, eerste alinea, van deze verordening is aangewezen. Om te beginnen maakt de daarin opgenomen vangnetbepaling een integrerend deel uit van de regels om te bepalen welke lidstaat verantwoordelijk is. Voorts zou het niet logisch zijn om de uitoefening van de discretionaire bevoegdheid te beperken terwijl de lidstaten in dit verband over een ruime beoordelingsmarge beschikken. Ten slotte is het onder de gelding van de Dublin II-verordening mogelijk om middels de uitoefening van de discretionaire bevoegdheid af te wijken van de aanwijzing van de verantwoordelijke lidstaat op basis van de vangnetbepaling van artikel 13 van die verordening.

Hof: Artikel 17, lid 1, eerste alinea, van verordening (EU) nr. 604/2013 moet aldus worden uitgelegd dat een lidstaat die niet verantwoordelijk is op grond van de criteria van hoofdstuk III van deze verordening, kan besluiten een bij hem ingediend verzoek om internationale bescherming te behandelen wanneer de voor de behandeling van dit verzoek verantwoordelijke lidstaat op basis van artikel 3, lid 2, eerste alinea, van deze verordening is aangewezen.

HvJ – CONCLUSIE – C-218/25 (Wompou) – 3 september 2026 – A-G Norkus – Nederland – Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam – ECLI:EU:C:2026:696 – conclusie

Richtlijn 2008/115/EG – Artikelen 1, 6, 7 en 11 Handvest EU – Bewaring met oog op terugkeer – Justitieel Complex Schiphol – Speciale inrichting voor bewaring – Beperkingen die noodzakelijk zijn voor een doeltreffende verwijdering – Rechtmatigheid van aanvullende beperkingen – Omvang van de rechterlijke toetsing

Aan BC is de toegang tot Nederland geweigerd. Diezelfde dag is BC, op grond van een afzonderlijk besluit krachtens Vreemdelingenwet 2000 in bewaring gesteld in het Justitieel Complex Schiphol (hierna: JCS). BC heeft tegen zijn inbewaringstelling beroep ingesteld bij de verwijzende rechter. Hij heeft aangevoerd dat zijn bewaring onrechtmatig is, aangezien het JCS geen „speciale inrichting voor bewaring” in de zin van artikel 16, lid 1, eerste volzin, van richtlijn 2008/115 is. BC heeft zich beroepen op een uitspraak die de verwijzende rechter op 31 januari 2025 in een andere zaak heeft gedaan, en waarin deze rechter heeft geoordeeld dat het JCS geen „gespecialiseerde bewaringsaccommodatie” was.

De verwijzende rechter wil o.a. weten of, en zo ja, onder welke voorwaarden andere beperkingen mogen worden opgelegd dan die welke strikt noodzakelijk zijn voor de doeltreffende voorbereiding van de verwijdering van een illegaal verblijvende derdelander en/of de uitvoering van de verwijderingsprocedure.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 16 van richtlijn 2008/115/EG moet aldus worden uitgelegd dat:

- *andere regels en verplichtingen dan een beperking van de bewegingsvrijheid tot een afgesloten terrein kunnen worden opgelegd aan derdelanders die overeenkomstig deze richtlijn in bewaring zijn gesteld, voor zover deze regels en verplichtingen geen penitentiair karakter hebben en de bewaring daardoor niet vergelijkbaar wordt met de omstandigheden van tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen in gevangenissen. Wanneer dergelijke regels en verplichtingen de door het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie gewaarborgde rechten en vrijheden beperken, moeten zij voldoen aan de vereisten van artikel 52, lid 1, van dat Handvest en het in artikel 4 van het Handvest neergelegde verbod op onmenselijke of vernederende behandelingen eerbiedigen;*
- *de cumulatieve omstandigheden van bewaring van derdelanders die overeenkomstig deze richtlijn in bewaring zijn gesteld, aan een strikte rechterlijke toetsing door de bevoegde nationale rechterlijke autoriteit moeten worden onderworpen wanneer er overtuigende aanwijzingen zijn dat artikel 16, lid 1, van deze richtlijn mogelijkwerijs is geschonden.*

HvJ – CONCLUSIE – C-394/25 (Volta) – 3 september 2026 – A-G Spielmann – Nederland – ABRS – ECLI:EU:C:2026:703 – [conclusie](#)

**Richtlijn 2003/86/EG – Artikelen 20 en 21 Handvest EU – Recht op gezinshereniging –
Inburgeringsexamen in het buitenland – Onderdanen van bepaalde andere derde landen die
enkel op grond van hun nationaliteit van deze verplichting zijn vrijgesteld –
Discriminatieverbod – Gelijke behandeling**

Het inburgeringsvereiste in het buitenland is gekoppeld aan het vereiste van een machtiging tot voorlopig verblijf. Vreemdelingen die de nationaliteit bezitten van een lidstaat van de EU of van de EER, Australië, Canada, Zuid-Korea, Zwitserland, de Verenigde Staten, Japan, Monaco, Nieuw-Zeeland, het Verenigd Koninkrijk, en Vaticaanstad zijn vrijgesteld van het vereiste om een machtiging tot voorlopig verblijf te verkrijgen en daarmee zijn zij ook vrijgesteld van het inburgeringsvereiste.

De vraag is o.a. of deze vrijstelling in overeenstemming is met het discriminatieverbod en het beginsel van gelijke behandeling.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 7, lid 2, eerste alinea, van richtlijn 2003/86/EG verzet zich niet tegen een nationale regeling die voor het verkrijgen van een machtiging tot voorlopig verblijf een onderscheid naar nationaliteit maakt tussen derdelanders die moeten voldoen aan een integratievoorwaarde als het inburgeringsvereiste in het buitenland, en vreemdelingen die daarvan zijn vrijgesteld.

HvJ – CONCLUSIE – C-449/25 (Serviciul pentru Imigrări al județului Bihor) – 17 september 2026 – Grote Kamer – A-G Medina – Roemenië – ECLI:EU:C:2026:769 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

**Richtlijn 2004/38/EG – Artikel 21, lid 1, VWEU – Artikel 4, lid 2, VEU – Unieburgerschap –
Afgeleid verblijfsrecht – Gezinshereniging – Geregistreerd partnerschap personen gelijk
geslacht – Erkenning – Terugkeerbesluit**

In 2024 reisde een Roemeense burger naar Italië met als enig doel een geregistreerd partnerschap aan te gaan met haar Britse partner. De Roemeense burger keerde kort daarna terug naar Roemenië. Op dat moment woonden beide partners niet in Italië. Zes maanden later, in 2025, kwam haar partner, de Britse burger, naar Roemenië om daar te gaan wonen. Ongeveer drie maanden na haar aankomst diende zij een verzoek in tot verlenging van haar recht op tijdelijk verblijf in Roemenië met het oog op gezinshereniging. Die aanvraag werd afgewezen op grond van het feit dat het Roemeense recht geen burgerlijke partnerschappen tussen personen van hetzelfde geslacht erkent en dat de Britse burger niet

voldoet aan de voorwaarden die zijn vastgelegd in de Roemeense wetgeving inzake gezinshereniging. Zij heeft tegen het terugkeerbesluit beroep ingesteld bij een Roemeense rechter. Die heeft het Hof van Justitie gevraagd of een verblijfsrecht in een dergelijk geval mag worden geweigerd.

- B Advocaat-generaal Medina: alleen het uitoefenen van de vrijheid van verkeer, zonder daadwerkelijke vestiging in een andere lidstaat, is onvoldoende om een derdelander die partner is van een Unieburger een afgeleid verblijfsrecht op grond van het Unierecht toe te kennen ([persbericht](#))

HvJ – CONCLUSIE – [C-460/25 \(Makran\)](#) – 17 september 2026 – A-G Szpunar – Ierland – [ECLI:EU:C:2026:770 – conclusie](#)

Richtlijn 2004/38/EG – Familieleden van een Unieburger – Afgeleid verblijfsrecht – Fraude – Besluit tot intrekking van een duurzame verblijfsvergunning – Evenredigheidstoets – Omvang

Wanneer een onderdaan van een derde land tracht om door middel van fraude een (duurzaam) verblijfsrecht in een lidstaat te verkrijgen, moet deze lidstaat dan, bij het intrekken van de rechten die zijn toegekend op grond van richtlijn 2004/38/EG, een evenredigheidstoets toepassen die erop neerkomt dat de betrokken onderdaan van een derde land op dezelfde wijze wordt behandeld als een begunstigde in de zin van die richtlijn, wiens rechten slechts worden beperkt, of volstaat het dat de procedure tot vaststelling van fraude in overeenstemming is met het evenredigheidsbeginsel?

De vraag is dus niet of fraude mag worden bestraft (het antwoord op die vraag luidt bevestigend), maar wel of het in artikel 35 van richtlijn 2004/38 neergelegde evenredigheidsvereiste uitsluitend betrekking heeft op het verband tussen de fraude en de vastgestelde maatregel, dan wel of tevens een beoordeling is vereist van de persoonlijke gevolgen van de intrekking voor de persoon die de fraude heeft gepleegd.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 35 van richtlijn 2004/38/EG moet aldus worden uitgelegd dat een lidstaat die voornemens is een maatregel vast te stellen waarbij een door deze richtlijn verleend recht wegens fraude wordt ontzegd, beëindigd of ingetrokken, ervoor moet zorgen dat die maatregel evenredig is aan de aard en de ernst van die fraude. De vraag of er rekening moet worden gehouden met de mogelijke gevolgen van een dergelijk besluit voor de situatie van de betrokken persoon, valt buiten de werkingssfeer van artikel 35 van richtlijn 2004/38.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – [Nederland](#) – Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam – 15 september 2026 – [ECLI:NL:RBDHA:2026:26975](#)

Richtlijn (EU) 2024/1346 (Opvangrichtlijn) – Richtlijn 2013/32/EU (Procedurerichtlijn) – Grensdetentie Schiphol – Evenredigheid – Ultimum remedium – Overeenkomstig Unierecht?

Prejudiciële vragen over het Handvest, de Opvangrichtlijn en de Procedureverordening. Het gaat om een zaak van een vreemdeling die op Schiphol asiel heeft aangevraagd en in grensdetentie is geplaatst. De rechtbank vraagt zich af of, en zo ja in hoeverre de door de minister gegeven noodzaak van grensdetentie, de door de minister gehanteerde werkwijze 'grensdetentie, tenzij...', het standaard niet toepassen van een lichter middel, de screening door de minister met betrekking tot het toepassen van de asielgrensprocedure en het onderzoek van de minister naar de evenredigheid van de grensdetentie, als ook het ontbreken van rechtsbijstand bij dit onderzoek, zich verhoudt tot het unierechtelijk beginsel van detentie als ultimum remedium, de artikelen 1, 6, 7 en 52, eerste lid van het Handvest, artikel 10, eerste en tweede lid, en artikel 11, eerste lid van de Opvangrichtlijn en artikel 54, eerste en vierde lid van de Procedureverordening.

Prejudiciële vragen:

1. *“Moeten de artikelen 6 en 52, eerste lid van het Handvest en 9 en 10, eerste en tweede lid, van de Opvangrichtlijn, gelezen in samenhang met artikel 54, eerste en vierde lid, van de Procedureverordening aldus worden uitgelegd dat het grensbewakingsbelang op zichzelf onvoldoende noodzaak is om grensdetentie op te leggen indien wordt overgegaan tot behandeling van de asielaanvraag in de asielgrensprocedure?”*

“Als ja, aan welke omstandigheden dient dan gedacht te worden om grensdetentie noodzakelijk te kunnen achten?”

2. *“Dient de bewaringsrechter, desnoods ambtshalve, zelf vast te stellen of zich in het individuele geval een noodzaak voor het opleggen van grensdetentie voordoet?”*

3. *“Hoe verhoudt zich de door de minister gehanteerde werkwijze waarbij een verzoeker die niet tot een van de uitzonderingsgevallen behoort als omschreven in de WI 2026/23, standaard in grensdetentie wordt geplaatst waarbij geen mogelijkheid is (gecreëerd) tot het opleggen van een lichter middel, zich tot het unierechtelijke uitgangspunt ‘detentie als ultimum remedium’, de artikelen 1, 6, 7 en 52, eerste lid van het Handvest en artikel 10, tweede lid, van de Opvangrichtlijn?”*

4. *“Vereist artikel 10, tweede lid, van de Opvangrichtlijn dat een lidstaat in regelgeving en/of beleid mogelijkheden creëert om een lichter middel ten aanzien van grensdetentie toe te passen?”*

“Als, ja aan welke vormen van lichter middel moet dan worden gedacht?”

“Als nee, op welke wijze kan dan verzekerd worden dat een verzoeker kan profiteren van de mogelijkheid van een lichter middel?”

5. *“Hoe verhoudt de werkwijze dat bij de screening ten behoeve van het eventueel toepassen van de asielgrensprocedure geen rekening wordt gehouden met de kansrijkheid van het asielverzoek, de (veiligheids)situatie in het land van herkomst en/of de verzoeker bereid is om mee te werken tijdens de procedure, zich tot de systematiek van artikel 44 en 45 van de Procedureverordening?”*

6. *“Hoe verhoudt de werkwijze dat bij de vraag of grensdetentie evenredig is te achten geen rekening wordt gehouden met de kansrijkheid van het asielverzoek, de (veiligheids)situatie in het land van herkomst en/of de verzoeker bereid is om mee te werken tijdens de procedure, zich tot het uitgangspunt dat detentie ultimum remedium is en overigens moet voldoen aan het unierechtelijke evenredigheidsbeginsel?”*

7. *“Welke intensiteit past bij het naar behoren onderzoeken door de minister van alle niet-vrijheidsberovende maatregelen als alternatief voor bewaring, als bedoeld in artikel 10, tweede lid, van de Opvangrichtlijn en considerans 33 bij de Opvangrichtlijn?”*

8. *“Welke intensiteit past bij het onderzoeken door de minister van de evenredigheid van de grensdetentie?”*

9. *“Moeten artikel 10, eerste en tweede lid en artikel 11, eerste lid van de Opvangrichtlijn gelezen in samenhang met de artikel 6 en 47 van het Handvest, aldus worden uitgelegd dat bij de beoordeling of een verzoeker voor de asielgrensprocedure in aanmerking komt en of grensdetentie noodzakelijk en evenredig is, moet worden betrokken of de verzoeker vóór de screening en vóór het opleggen van de maatregel tot grensdetentie daadwerkelijk toegang heeft gehad tot effectieve juridische bijstand, en zo ja, welke gevolgen heeft het voor de rechtmatigheid van de grensdetentie wanneer die bijstand ontbrak?”*

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond – 18 september 2026 – [ECLI:NL:RBDHA:2026:27252](#) – C-1023/26 PPU (Midsen)

Verordening 2024/1351 – Artikelen 7, 24, lid 2, en 47 Handvest EU – Overdrachtsbesluit – Overdrachtstermijn – Belang van het kind

Verzoekers zijn een gehuwde man en vrouw en hun baby. Zij zijn afkomstig uit Libië en hebben op 7 juli 2026 een verzoek om internationale bescherming in Nederland ingediend. De Italiaanse autoriteiten hebben erkend verantwoordelijk te zijn voor de behandeling hiervan omdat zij visa aan verzoekers hebben verleend.

De rechtbank moet uitspraak doen op het overdrachtsbesluit en op het verzoek om een voorlopige voorziening.

De Uniewetgever lijkt in de regeling van de rechtsmiddelen, die is neergelegd in artikel 43 van Verordening 2024/1351, de draagwijdte van de omvang van het rechtsmiddel te hebben beperkt tot drie concreet opgesomde situaties.

De rechtbank vraagt het Hof of deze beperking geldig is indien de Uniewetgever daadwerkelijk heeft beoogd dat verzoekers geen beroep kunnen doen op het belang van het kind en heeft beoogd om het belang van het kind uit te sluiten van de rechterlijke controle van de overdrachtsbesluiten.

De rechtbank vraagt het Hof voorts om te verduidelijken op welke wijze de rechtbank invulling moet geven aan haar eigen verplichting om het belang van het kind als eerste in de overweging te betrekken. De rechtbank vraagt zich af of zij gehouden is om (in dit geval ambtshalve omdat partijen dit niet hebben gedaan) zich nader te vergewissen wat het belang van het kind is en te onderzoeken, op grond van het dossier en mogelijk door het benoemen van een deskundige, of een mogelijke overdracht aan Italië indruist tegen dit belang.

Tot slot rijst de vraag wanneer in het hoofdgeding de overdrachtstermijn aanvangt.

Verzoekers hebben door het enkele verzoeken om een voorlopige voorziening reeds opschortende werking verkregen en bereikt dat zij niet kunnen worden overdragen aan Italië. Het verzoek om een voorlopige voorziening is niet toegewezen door de rechtbank en kan niet worden toegewezen met als doel om de overdrachtstermijn veilig te stellen omdat dit een rechtsmiddel is dat uitsluitend aan verzoekers toekomt.

De rechtbank vraagt het Hof om te verduidelijken of in deze situatie de overdrachtstermijn aanvangt als de rechtbank uitspraak doet op het beroep of dat de overdrachtstermijn verloopt als zes maanden na de aanvaarding van de overnameverzoeken verstrijken voordat de rechtbank uitspraak doet. Indien het Hof arrest wijst na deze termijn wordt Nederland mogelijk verantwoordelijk vanwege het enkele tijdsverloop.

Prejudiciële vragen:

I Is artikel 43, lid 1, van Verordening 2024/1351, gelezen in het licht van artikel 23, lid 1, van Verordening 2024/1351 en artikelen 7, 24, lid 2, en 47 van het Handvest EU, geldig voor zover hierin is bepaald dat de draagwijdte van een rechtsmiddel tegen een overdrachtsbesluit beperkt is tot de in artikel 43, lid 1, onder a), b) en c) genoemde gronden?

II Dient artikel 23, lid 1, van Verordening 2024/1351, gelezen in samenhang met artikel 24, lid 2, en artikel 47 Handvest EU aldus te worden uitgelegd dat de rechterlijke autoriteit die wordt aangezocht om de rechtmatigheid van een overdrachtsbesluit te controleren verplicht is om, zo nodig ambtshalve, na te gaan wat het belang van het kind is en dit belang als een eerste overweging bij deze rechterlijke controle te betrekken?

III Dient artikel 46, lid 1, van Verordening 2024/1351, gelezen in samenhang met artikel 43, lid 3, van Verordening 2024/1351, aldus te worden uitgelegd dat de overdrachtstermijn uitsluitend aanvangt vanaf de definitieve beslissing op het beroep of het bezwaar tegen een overdrachtsbesluit, indien de

opschortende werking overeenkomstig artikel 43, lid 3 door een rechterlijke beslissing op het eerste opschortingsverzoek is toegekend of volstaat hiertoe dat om opschortende werking is verzocht?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond – 21 september 2026 – [ECLI:NL:RBDHA:2026:27492](#) – [C-1028/26 PPU \(Gradijk\)](#)

Verordening 2024/1351 – Overdrachtsbesluit – Procedurele rechten – Belang van het kind

Verzoekster is een alleenstaande moeder die afkomstig is uit Nigeria. Zij heeft mede namens haar drie kinderen, een baby van zes maanden en een tweeling van 4 jaar oud, die in België zijn geboren en net als verzoekster de Nigeriaanse nationaliteit hebben, een verzoek om internationale bescherming in Nederland ingediend. Verweerder heeft een kennisgeving terzake terugname ingediend bij de Belgische autoriteiten en de Belgische autoriteiten hebben deze kennisgeving bevestigd en daarmee erkend verantwoordelijk te zijn voor het verzoek om internationale bescherming van verzoekster en haar kinderen.

De rechtbank moet uitspraak doen op het overdrachtsbesluit en beslissen op het verzoek om een voorlopige voorziening.

Verzoekster maakt bezwaar tegen de overdracht aan België en legt hieraan met name ten grondslag dat verweerder essentiële procedurele waarborgen die Verordening 2024/1351 bevat niet heeft nageleefd en dat haar verdedigingsrechten zijn geschonden.

De prejudiciële vragen zijn vergelijkbaar met die van zaak C-1023/26 PPU (Midsen), [ECLI:NL:RBDHA:2026:27252](#) van 18 september 2026. In deze zaak van 21 september is een vierde vraag toegevoegd.

Prejudiciële vragen:

I Is artikel 43, lid 1, van Verordening 2024/1351, gelezen in het licht van artikelen 41, lid 2 onder a) en 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, geldig voor zover hierin is bepaald dat de draagwijdte van een rechtsmiddel tegen een overdrachtsbesluit beperkt is tot de in artikel 43, lid 1, onder a), b) en c) genoemde gronden?

II Dient artikel 22 van Verordening 2024/1351, gelezen in samenhang met artikel 23, lid 1, van Verordening 2024/1351 en met artikelen 24, lid 2, 41, lid 2 onder a), en 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, aldus te worden uitgelegd dat de beslissing om af te zien van een persoonlijk onderhoud in een procedure inzake terugname moet worden gebaseerd op een beoordeling van de individuele omstandigheden van de verzoeker, indien deze verzoeker, of een van deze verzoekers, minderjarig is en vereist dat deze beslissing moet worden gemotiveerd?

III Dient artikel 23, lid 1, van Verordening 2024/1351, gelezen in samenhang met artikelen 24, lid 2, en 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie aldus te worden uitgelegd dat de rechterlijke autoriteit die wordt aangezocht om de rechtmatigheid van een overdrachtsbesluit te controleren verplicht is om, zo nodig ambtshalve, na te gaan wat het belang van het kind is en dit belang als een eerste overweging bij deze rechterlijke controle te betrekken?

IV Dient artikel 46, lid 1, van Verordening 2024/1351, gelezen in samenhang met artikel 43, lid 3, van Verordening 2024/1351, aldus te worden uitgelegd dat de overdrachtstermijn uitsluitend aanvangt vanaf de definitieve beslissing op het beroep of het bezwaar tegen een overdrachtsbesluit, indien de opschortende werking overeenkomstig artikel 43, lid 3 door een rechterlijke beslissing op het eerste opschortingsverzoek is toegekend of volstaat hiertoe dat om opschortende werking is verzocht?

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-816/26 (Picuso), verwijzing uit **Italië** over de vraag of artikel 9 VEU en artikel 20 VWEU zich verzetten tegen een nationale regeling die personen die in het buitenland zijn geboren en een andere nationaliteit bezitten, ook wanneer zij vóór de inwerkingtreding van die regeling zijn geboren, ab origine uitsluit van het verkrijgen van de Italiaanse nationaliteit, tenzij aan bepaalde voorwaarden is voldaan.
- C-849/26 (Jeanquet), verwijzing uit **België** over of een **rechtstreekse bloedverwant** in neergaande lijn van de overleden echtgenoot van een Unieburger, ondanks het overlijden van die echtgenoot en de daarmee samenhangende beëindiging van de juridische band, als familielid of ander familielid van de Unieburger kan worden aangemerkt onder **Richtlijn 2004/38** wanneer sprake is van een feitelijke **gezins- en afhankelijkheidsrelatie**
- C-835/26 (Vluchtelingenwerk Vlaanderen), verwijzing uit **België** over een nationale regeling die het mogelijk maakt een **vreemdeling**, zo nodig met gebruik van dwang, aan een verplicht **medisch onderzoek** te onderwerpen met het oog op de uitvoering van een **terugkeermaatregel** en de vraag naar de verenigbaarheid daarvan met artikel 8 van de **Terugkeerrichtlijn**, gelezen in samenhang met de artikelen 1, 3, 4, 7 en 35 Handvest EU
- C-925/26 (Jarek), verwijzing uit **Slowakije** over of het Unierecht zich verzet tegen het **verlies van het Slowaakse staatsburgerschap** en daarmee het **Unieburgerschap** van een persoon die in een derde land met een **persoon van hetzelfde geslacht is gehuwd** en naar aanleiding daarvan de nationaliteit van dat land heeft verkregen, terwijl een dergelijke verlies van staatsburgerschap bij een huwelijk met een persoon van verschillend geslacht niet zou optreden.

NOOT – HvJ 16 juli 2026, C-26/25 Bukla

EU-Hof oordeelt dat een terugkeerbesluit dat is gebaseerd op gerubriceerde informatie en dat wordt uitgevaardigd tegen een onderdaan van een derde land die een kind opvoedt dat Unieburger is, geschikt moet zijn om het onderwerp te vormen van een effectief rechtsmiddel (ECER)

NOOT – EHRM 26 maart 2026, D.M. t. Zweden

D.M. v. Sweden: Hazara ethnicity, apostasy, “westernisation”, and the ability to “play the game” under article 3 ECHR (Strasbourg observers)

CONSULTATIE

Herziening van de Schengenprocedures voor visa voor kort verblijf (herschikking), Voorstel verordening, Feedback mogelijk van 8 september 2026 - 6 oktober 2026 (EC)

OVERIG

Has war remained man’s matter? Men’s exclusion from EU temporary protection (European law blog)

EHRM factsheets en case-law guides

- [Accompanied migrant minors in detention](#)
- [Unaccompanied migrant minors in detention](#)
- [Deprivation of citizenship](#)
- [Migrants in detention](#)
- [Dublin” cases](#)
- [Collective expulsions of aliens](#)
- [Guide on the case-law of the ECHR on Immigration](#)
- [Guide on Article 3 of Protocol No. 4 ECHR - prohibition of expulsion of nationals](#)
- [Guide on Article 4 of Protocol No. 4 to ECHR - prohibition of collective expulsions of aliens](#)
- [Guide to Article 1 of Protocol No. 7 ECHR - procedural safeguards relating to expulsion of aliens](#)
- [ECHR-KS – Immigration Detention of migrant children](#)
- [ECHR-KS – Article 14 Discrimination and immigration](#)
- [ECHR-KS – Immigration Health and immigration](#)
- [ECHR-KS – Article 8 Nationality](#)
- [ECHR-KS – Summary returns of migrants and/or asylum-seekers \(“push-backs”\) and related case scenarios](#)
- [Thematic factsheet: Migration and asylum](#)

Beginnelsen EU-recht

HvJ – CONCLUSIE – [Gevoegde zaken C-271/25 \(Autovici\)](#) en [C-334/25 \(Skinest Baltija\)](#) – 8 september 2026 – **Grote Kamer – A-G Biondi – ECLI:EU:C:2026:727 – [conclusie](#)**

Richtlijn 2014/24/EU – Richtlijn 2014/25/EU – Artikel 4, lid 2, VEU – Artikel 47 Handvest EU – Overheidsopdrachten – Uitsluitingsgronden – Nationale veiligheid

Samenvatting onder: [aanbesteding en overheidsopdrachten](#)

HvJ – CONCLUSIE – [C-407/25 \(Tersten\)](#) – 17 september 2026 – **Grote Kamer – A-G Campos Sanchez-Bordona – **België** – ECLI:EU:C:2026:767 – [conclusie](#)**

Verordening (EU) 2017/1939 – Artikel 4, lid 3, VEU – Melden van informatie bij Europees Openbaar Ministerie – Bevoegdheid nationale onderzoeksautoriteiten – Evocatie door Europees Openbaar Ministerie tijdens onderzoeksfase – Evocatie door Europees Openbaar Ministerie na strafvervolgning – Beginsel van procedurele autonomie van de lidstaten – Beginsel van loyale samenwerking

Samenvatting onder: [EOM](#)

Belastingen

HvJ – ARREST – C-139/25 (Ishares Europe) – 17 september 2026 – Spanje – ECLI:EU:C:2026:763 – geen conclusie – arrest

Artikel 63 VWEU – Vrij verkeer van kapitaal – Belasting van door een beleggingsfonds ontvangen dividenden – Belastingtarief – Verschil in behandeling tussen ingezet en niet-ingezet beleggingsfondsen – Bilateraal belastingverdrag ter voorkoming van dubbele belasting – Neutralisering van mogelijke beperking van vrije verkeer van kapitaal door middel van het verdrag

Ishares is een in de Verenigde Staten ingezetene instelling voor collectieve belegging (hierna: „icb”) die voldoet aan de vereisten om te worden aangemerkt als gereguleerde beleggingsmaatschappij. In de boekjaren 2007 tot en met 2010 heeft Ishares dividenden ontvangen over haar aandelen in Spaanse vennootschappen, waarover overeenkomstig artikel 10, lid 2, onder b), van het Verdrag tussen Spanje en de VS over voorkomen van dubbele belasting in Spanje belasting geheven in de vorm van een bronbelasting van 15 %. Omdat Ishares dezelfde behandeling wenst te genieten als Spaanse beleggingsfondsen die voor de door hen ontvangen dividenden overeenkomstig artikel 28, lid 5, van de wet betreffende de vennootschapsbelasting, in de versie die van toepassing is op het hoofdgeding, onderworpen zijn aan een belastingtarief van 1 %, heeft zij meerdere verzoeken ingediend tot terugbetaling van het verschil tussen het bedrag van de ingehouden belasting, dat overeenkomt met het belastingtarief van 15 %, en het bedrag dat overeenkomt met het belastingtarief van 1 % berekend over het brutodividend. Die verzoeken zijn afgewezen.

Het geding gaat dus over het tarief van de belasting over inkomsten van niet-ingezetenen dat wordt toegepast op de dividenden uit de beleggingen in Spaanse vennootschappen door Ishares in de boekjaren 2007 tot en met 2010.

België, Italië en Spanje hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 63 VWEU moet aldus worden uitgelegd dat een beperking van het vrije verkeer van kapitaal kan worden geacht te worden geneutraliseerd door de toepassing van een bilateraal belastingverdrag ter voorkoming van dubbele belasting tussen het land van vestiging van een instelling voor collectieve belegging en de bronlidstaat van de dividenden indien een dergelijke instelling in haar land van vestiging onder een fiscale transparantieregeling valt in het kader waarvan zij niet wordt belast over de ontvangen dividenden en deze dividenden en het belastingkrediet dat overeenkomt met de in de bronlidstaat van deze dividenden ingehouden bronbelasting aan haar deelnemers doorgeeft, op voorwaarde dat die deelnemers daadwerkelijk aanspraak kunnen maken op een dergelijke toepassing, in die zin dat het bedrag dat overeenkomt met het verschil tussen het belastingtarief dat in de bronlidstaat van de dividenden wordt toegepast op dividenden die aan niet-ingezetene instellingen voor collectieve belegging worden uitgekeerd en het tarief dat wordt toegepast op dividenden die aan ingezetene instellingen voor collectieve belegging worden uitgekeerd, volledig kan worden verrekend met de door hen in hun land van vestiging verschuldigde belasting.

HvJ – ARREST – C-223/25 (Finanzamt Siegburg) – 17 september 2026 – Duitsland – ECLI:EU:C:2026:764 – geen conclusie – arrest

Overeenkomst EG-Zwitserland over het vrije verkeer van personen – Inkomstenbelasting – Gelijke behandeling – Nationaliteit – Woonplaats – Fiscale voordelen – Aftrekbaarheid van bepaalde door de belastingplichtige verrichte uitgaven die betrekking hebben op zijn huishouden – Beperking tot uitgaven die betrekking hebben op huishoudens die zich bevinden in een lidstaat of in een staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte (EER) – Rechtvaardiging

Het echtpaar BT en CY, beiden van Duitse en Zwitserse nationaliteit, wonen in Zwitserland in een huis dat hun toebehoort. Zij hebben verschillende ambachtslieden en een tuinbedrijf, allen gevestigd in Zwitserland, opdracht gegeven om werkzaamheden uit te voeren in dit huis.

BT is werknemer van een Duitse vennootschap en woont om die reden bovendien sinds 2015 alleen in een appartement in Duitsland. In 2019 werkte en woonde hij doordeweeks in Duitsland en keerde hij in het weekend regelmatig terug naar Zwitserland. In de loop van dat jaar heeft hij in Duitsland inkomsten uit arbeid in dienstbetrekking en uit verhuur en verpachting ontvangen, alsook buitenlandse inkomsten die in Duitsland van belasting zijn vrijgesteld. CY heeft inkomsten uit arbeid in dienstbetrekking ontvangen in Zwitserland.

In de bij de belastingdienst ingediende aangifte inkomstenbelasting voor het jaar 2019 heeft CY verzocht om toepassing van de regeling inzake onbeperkte belastingplicht in Duitsland en van een gezamenlijke aanslag met BT. Het echtpaar heeft verzocht om wijziging van de aanslag teneinde in aanmerking te komen voor verlaging van de inkomstenbelasting. De belastingdienst heeft dat verzoek afgewezen,

België en Duitsland hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: De artikelen 1, 2, 7 en 15 van de Overeenkomst EG-Zwitserland over het vrije verkeer van personen, zoals laatstelijk aangepast bij het Protocol van 4 maart 2016 met het oog op de deelname van Kroatië als overeenkomstsluitende partij na de toetreding tot de Europese Unie, gelezen in samenhang met artikel 9, lid 2, van bijlage I bij die overeenkomst, staan in de weg aan een regeling van een lidstaat die de toekenning van een verlaging van de inkomstenbelasting voor dienstverlening en werkzaamheden van ambachtslieden in een huishouden voorbehoudt aan werknemers van wie het huishouden zich bevindt op het grondgebied van een lidstaat van de Unie of van een staat die partij is bij de EER-Overeenkomst, maar die deze belastingverlaging niet toekent voor dergelijke diensten die worden verricht ten behoeve van grensarbeiders in hun huishouden in Zwitserland.

- E EU-Hof: grensarbeiders met huishouden in Zwitserland mogen niet worden uitgesloten van Duits belastingvoordeel voor werknemers met huishouden in EU-lidstaat of EER-staat (ECER)

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-923/26 (Agenzia delle Entrate – Direzione provinciale di Como), verwijzing uit **Italië** over de vraag of de **artikelen 63 en 65 VWEU** zich verzetten tegen een nationale regeling waarbij voor de **vaststelling van de belastbare grondslag van in het buitenland gelegen onroerende goederen** de **kadastrale waarde** wordt gehanteerd voor onroerende goederen in EU- en EER-lidstaten, maar de **aankoopprijs of marktwaarde** voor onroerende goederen in **derde landen**, ook wanneer met die derde landen overeenkomsten bestaan voor de uitwisseling van fiscale inlichtingen.
- C-871/26 (Consorzio Sostanze Chimiche Fertilizzanti e.a.), verwijzing uit **Italië** over de vraag of een nationale regeling waarbij via een **parafiscale heffing** een **fonds voor de biologische landbouw** wordt gefinancierd, moet worden aangemerkt als **staatssteun** en als nieuwe steun zonder voorafgaande kennisgeving mag worden toegepast, dan wel onder een **vrijstellings- of de-minimisregeling** valt of in strijd is met het verbod op douanerechten.

**PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – Hoge Raad – 4 september 2026 –
ECLI:NL:HR:2026:1417**

Artikel 63 VWEU – Vrij verkeer van kapitaal – Belgische bronbelasting op dividenden – Voorkomen dubbele belastingen

Belanghebbende was in de jaren 2017 en 2018 inwoner van Nederland en was daarom als binnenlandse belastingplichtige aan te merken.

In 2017 hield hij aandelen in een vennootschap die in België is gevestigd. Partijen zijn het uiteindelijk erover eens dat het daaruit genoten voordeel wordt gerekend tot het belastbare inkomen uit sparen en beleggen (inkomen in box 3). Op de aandelen is in 2017 een bedrag van € 21.150 aan dividend uitgekeerd. Op dit dividend is 30 procent Belgische bronbelasting ingehouden.

Belanghebbende maakt ter verrekening van die Belgische bronbelasting aanspraak op een aftrek ter voorkoming van dubbele belasting op grond van het belastingverdrag Nederland-België. Deze aftrek bedraagt 15 procent van het bedrag van het dividend, oftewel € 3.173. Omdat het belastbare inkomen uit sparen en beleggen van belanghebbende in 2017 nihil bedroeg, kon dit laatste bedrag op grond van artikel 25, lid 4, van het Besluit niet in mindering komen op door hem over dat jaar verschuldigde inkomstenbelasting. De Inspecteur heeft daarom op de voet van artikel 25a van het Besluit een beschikking verrekenbare buitenlandse bronheffing vastgesteld tot het genoemde bedrag van € 3.173 (hierna: de voortwentelingsbeschikking).

Voor het Hof was primair in geschil of de Belgische bronbelasting die op de dividenden is ingehouden, op dezelfde wijze moet worden verrekend als Nederlandse dividendbelasting. Belanghebbende betoogt dat een dergelijke verrekening noodzakelijk is om een ongelijke behandeling van investeringen in Nederland en in een andere lidstaat van de Europese Unie te vermijden. Dit zou volgens hem moeten leiden tot teruggaaf van zowel de ingehouden Nederlandse loon- en dividendbelasting als van de resterende te verrekenen Belgische bronheffing, voor zover die heffingen meer belopen dan de te betalen Nederlandse inkomstenbelasting.

Subsidiair was in geschil of de in artikel 2.7, lid 1, tweede volzin, Wet IB 2001 voorgeschreven wijze van verrekening van buitenlandse bronbelasting, welke verrekening voorafgaat aan de aftrek van heffingskortingen, tot een cashflow-nadeel leidt dat een inbreuk vormt op het vrije verkeer van kapitaal in de zin van artikel 63, lid 1, VWEU. Belanghebbende is van mening dat de hier toegepaste wettelijke regeling een inbreuk vormt op het vrije verkeer van kapitaal omdat zij leidt tot een benadeling van degene die belegt in buitenlandse aandelen ten opzichte van degene die belegt in Nederlandse aandelen.

IN cassatie betoogt belanghebbende dat de hier toegepaste Nederlandse wettelijke regeling in strijd is met het vrije verkeer van kapitaal in de zin van artikel 63 VWEU. Hij betoogt bovendien dat deze wettelijke regeling in strijd is met het recht op ongestoord genot van eigendom volgens artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM (hierna: EP) en met het verbod van discriminatie van artikel 14 EVRM.

Prejudiciële vraag: Dient artikel 63 VWEU aldus te worden uitgelegd dat het zich verzet tegen de toepassing van een belastingregeling van een lidstaat zoals de regeling die in dit geding aan de orde is, en die tot gevolg heeft dat een belastingplichtige die in deze staat woont een bepaald belastingvoordeel (de heffingskortingen voor de inkomstenbelasting) geheel of gedeeltelijk kan verliezen als gevolg van de omstandigheid dat de door hem verschuldigde inkomstenbelasting eerst wordt verminderd met de bronbelasting op dividenden die is ingehouden door een vennootschap in een andere lidstaat op grond van de aldaar geldende fiscale wetgeving, terwijl die belastingplichtige het voordeel van deze heffingskortingen wel of voor een groter bedrag zou hebben gekregen indien het zou gaan om bronbelasting op dividenden die zijn verschuldigd volgens de fiscale wetgeving van de lidstaat waarin hij woont en die is ingehouden op dividenden van een aldaar gevestigde vennootschap?

REGELGEVING

- BNC Fiche: Omnibusrichtlijn directe belastingen, [Kamerstuk 22112, nr. 4421](#)
- BNC Fiche: Herziening van de Administratieve samenwerkingsrichtlijn op het gebied van belastingen, [Kamerstuk 22112, nr. 4422](#)
- Consultatie - Vereenvoudiging van de EU-regels inzake directe belastingen – omnibus, Goedkeuring door de Commissie, Feedback mogelijk van 10 september 2026 - 05 november 2026 ([EC](#))

EHRM factsheet

- [Taxation](#)

Belastingen, accijns

GERECHT – ARREST – [T-614/25 \(Trading 4\)](#) – 9 september 2026 – Letland – [ECLI:EU:T:2026:541](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Richtlijn 2006/112/EG – Vrijstellingen voor intracommunautaire handelingen – Vrijstelling voor leveringen van goederen – Keten van leveringen met één enkel intracommunautair vervoer – Driehoekstransactie – Toerekening van vervoer – Vervoer onder accijnsschorsingsregeling – Overdracht van macht om over goederen te beschikken aan de afnemer

Samenvatting onder: [belastingen, btw](#)

Belastingen, btw

HvJ – ARREST – [C-565/24 \(P-GmbH & Co. KG \(Voyages-café\)\)](#) – 10 september 2026 – Duitsland – [ECLI:EU:C:2026:732](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Richtlijn 77/388/EEG – Bijzondere regeling voor reisbureaus – Uitstapjes in combinatie met de verkoop van goederen – Btw – Geen recht op aftrek

P., een Duitse vennootschap, organiseert “koffietochtjes”, waarbij deelnemers worden vervoerd naar toeristische locaties en goederen kunnen aanschaffen. P betreft de vervoerdiensten van andere bedrijven en biedt deze aan onder haar eigen naam aan de deelnemers. Deelnemers betalen een vergoeding. Deze vergoeding dekt evenwel niet alle kosten. De rest van de kosten wordt door P gedekt met de inkomsten uit de goederenverkoop. Vanuit het oogpunt van de btw vormde deze verkoop een afzonderlijke goederenlevering. Geleidelijk aan werd een toenemend aantal uitstapjes gratis aangeboden en werden alle kosten gedekt met de inkomsten uit de goederenverkoop.

P trekt de btw af die zij had betaald voor de vervoerdiensten en andere kosten, wat aanvankelijk door de belastingdienst werd geaccepteerd. Echter, na belastingcontroles besluit de belastingrechter dat de vervoerdiensten voor de uitstapjes waarvoor de deelnemers een vergoeding betaalden, onder een bijzondere belastingregeling voor reisbureaus vallen. Daardoor zou P geen recht hebben op aftrek van btw voor deze vervoerdiensten. P gaat in beroep tegen deze beslissing.

Hof: Artikel 26 van de Zesde Richtlijn (77/388/EEG) is van toepassing op een situatie waarin een belastingplichtige bij derden toeristische diensten, met name vervoersdiensten, betreft om deze

diensten op eigen naam in de vorm van excursies aan consumenten te verkopen wanneer de daarvoor ontvangen vergoeding niet alle kosten van deze diensten dekt en de resterende kosten worden gefinancierd met de inkomsten uit de verkoop van goederen die deze belastingplichtige tijdens die excursies aan die consumenten aanbiedt.

Artikel 12, lid 1, eerste volzin, en artikel 26, lid 2, derde volzin, van de Zesde richtlijn (77/388) verlenen de belastingplichtige geen recht op teruggaaf van de betaalde voorbelasting wanneer de winstmarge van één enkele dienst negatief is.

HvJ – CONCLUSIE – C-167/26 RX (Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej) – 10 september 2026 – A-G Kokott – ECLI:EU:C:2026:748 – [conclusie](#)

Richtlijn 2006/112/EG – Artikel 256, lid 3, 3e alinea VWEU – Recht op aftrek van de voorbelasting – Uitreiking factuur met vermelding van btw in het belastingtijdvak volgend op dat waarvoor het recht op aftrek wordt uitgeoefend – Beginselen van fiscale neutraliteit en evenredigheid – Aantasting van eenheid of samenhang van EU recht – Heroverweging arrest Gerecht

Dit is de tweede zaak waarin het Hof krachtens artikel 256, lid 3, derde alinea, VWEU een heroverwegingsprocedure heeft ingeleid tegen een prejudicieel arrest van het Gerecht, in casu het arrest T-689/24. Dit arrest van het Gerecht op het gebied van de indirecte belastingen handelt over het recht op aftrek van voorbelasting. Door bepaalde bepalingen van richtlijn 2006/112/EG en bepaalde algemene rechtsbeginselen uit te leggen, heeft het Gerecht – waarschijnlijk zonder zich hiervan bewust te zijn – een ommekeer teweeggebracht in de rechtspraak van het Hof zoals die met name voortvloeit uit het arrest C-152/02 (Terra Baubedarf-Handel) en, zeer recentelijk, uit het arrest C-521/24 (Aptiv Services Hungary).

Het verschil in rechtspraak tussen het Gerecht en het Hof betreft de vaststelling van het juiste tijdvak waarvoor de belastingplichtige wordt geacht zijn recht op aftrek van voorbelasting uit te oefenen wanneer hij de factuur met vermelding van het bedrag van die btw ontvangt na het tijdvak waarin de belaste handeling is verricht.

A-G geeft het Hof in overweging: Door het arrest van het Gerecht in zaak T-689/24 wordt de eenheid en de samenhang van het recht van de Unie aangetast.

Artikel 167, artikel 168, onder a), artikel 178, onder a), en artikel 179, eerste alinea, van richtlijn 2006/112/EG, alsmede het beginsel van neutraliteit van de belasting over de toegevoegde waarde en het evenredigheidsbeginsel, moeten aldus worden uitgelegd dat

a) het recht op aftrek van voorbelasting moet worden uitgeoefend voor de periode waarin voor het eerst aan de twee gestelde voorwaarden is voldaan, namelijk dat de goederen zijn geleverd of de diensten zijn verricht en dat de belastingplichtige in het bezit is van de desbetreffende factuur;

b) deze bepalingen en beginselen niet in de weg staan aan een nationale regeling waaruit volgt dat de belastingplichtige het recht op aftrek van de voorbelasting niet kan uitoefenen bij de aangifte voor een tijdvak waarin hij heeft voldaan aan de materiële voorwaarden voor dat recht indien hij de desbetreffende factuur in dat tijdvak nog niet had ontvangen, hoewel hij die factuur wel voor indiening van die aangifte heeft ontvangen.

GERECHT – ARREST – T-397/25 (A&P Deco) – 2 september 2026 – België – ECLI:EU:T:2026:511 – conclusie – arrest

Richtlijn 2006/112/EG – Herziening van de aftrek – Overgang van het geheel of een gedeelte van een algemeenheid van goederen – Verhuur van bedrijfsgebouw door overdrager aan overnemer

Verzoekster, A&P Deco NV, was exploitant van een tuincentrum. Zij heeft dit tuincentrum in 2013 overgedragen aan Woestijnroos, met uitzondering van het bedrijfsgebouw dat eigendom van A&P Deco is gebleven maar bijna in zijn geheel aan Woestijnroos werd verhuurd. Laatstgenoemde heeft de exploitatie van het tuincentrum voortgezet.

Het bedrijfsgebouw is in 2004 en 2005 gebouwd en tussen 2008 en 2011 verbouwd. Ten aanzien van de daarvoor aangeschafte goederen en diensten heeft A&P Deco gebruikgemaakt van haar recht op aftrek. Deze aftrek heeft de Belgische belastingdienst na de overdracht van het tuincentrum *pro rata temporis* herzien voor zover het bedrijfsgebouw na die overdracht vrijgesteld van btw werd verhuurd.

Verzoekster is tegen de herziening opgekomen en voert aan dat het bedrijfsgebouw onderdeel is van de overdracht van een onderneming, die volgens artikel 11 en artikel 18, § 3, WBTW geen belastbare handeling vormt, en dat de overnemer de persoon van de overdrager voortzet. Het gebouw is voor dezelfde btw-plichtige activiteit gebruikt, en dus is de bestemming van het gebouw niet gewijzigd.

De vraag is of een belastingplichtige die op basis van de artikelen 184 en volgende van de btw-richtlijn in beginsel verplicht is tot herziening van de aftrek met betrekking tot de verkrijging, oprichting, verbouwing of verbetering van een bedrijfsgebouw, van deze verplichting is vrijgesteld wanneer het bedrijfsgebouw gelijktijdig met de overdracht van de door hem uitgeoefende belastbare handelszaak, die als overgang van het geheel of een gedeelte van een algemeenheid van goederen in de zin van de artikelen 19 en 29 van de btw-richtlijn moet worden aangemerkt, door de overdrager vrijgesteld wordt verhuurd aan de overnemer, die de handelszaak voortzet.

Gerecht: De artikelen 14, 19, 24, 29 en 184 tot en met 190 van richtlijn 2006/112/EG, alsmede het beginsel van neutraliteit van de belasting over de toegevoegde waarde (btw) moeten aldus worden uitgelegd dat wanneer de overdrager van een handelszaak naar aanleiding van een overdracht van een handelszaak in het kader van de overgang van een algemeenheid van goederen een onroerend goed vrijgesteld van btw verhuurt aan de overnemer en dat goed door de overnemer verder wordt gebruikt voor de uitoefening van de overgenomen belastbare activiteit, bij de overdrager een herziening moet plaatsvinden van de aftrek van btw die is geheven over de verkrijging, oprichting, verbouwing of verbetering van dat onroerend goed.

GERECHT – ARREST – T-413/25 (Peckeger) – 2 september 2026 – Oostenrijk – ECLI:EU:T:2026:514 – geen conclusie – arrest

Richtlijn 2006/112/EG – Onttrekking van een bedrijfsgoed dat om niet is overgedragen of voor andere dan bedrijfsdoeleinden is bestemd – Inbreng van bebouwde onroerende goederen – Mogelijkheid voor lidstaten om overgang van het geheel of een gedeelte van een algemeenheid van goederen van de werkingssfeer van de btw uit te sluiten – Rechtstreekse werking

F R exploiteerde een eenmanszaak waarvan het vermogen verschillende verhuurde onroerende goederen omvatte; over deze verhuur was btw verschuldigd, zodat er voor deze onroerende goederen recht op aftrek van voorbelasting bestond.

F R heeft de onroerende goederen zonder nieuwe aandelen ingebracht in een vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, waarvan hij de enige aandeelhouder en bestuurder was (hierna: „inbreng”).

Vervolgens is R de onroerende goederen blijven verhuren, waarbij deze verhuur aan de btw onderworpen bleef.

In de overeenkomst inzake de inbreng was bepaald dat de inbreng werd verricht onder de regeling van het UmgrStG met als gevolg dat elke btw-heffing werd uitgesloten door de transactie aan te merken als overgang van een algemeenheid van goederen in de zin van artikel 19 van de btw-richtlijn. F R verklaarde dat de inbreng niet als een belastbare handeling moest worden beschouwd.

De belastingdienst heeft de inbreng voor het jaar 2007 evenwel aan de btw onderworpen door deze aan te merken als een ruil tegen toedeling van aandelen. Zij was in dit verband van oordeel dat er geen enkele inbreng van een algemeenheid van goederen in de zin van § 12, lid 1 en lid 2, punt 1, UmgrStG kon worden vastgesteld, aangezien de inbrenger zich bezighield met vermogensbeheer wat inkomsten uit verhuur en verpachting opleverde, en niet met commerciële verhuur, wat inkomsten uit industriële of commerciële activiteiten opleverde in de zin van § 2, lid 3, van het Einkommensteuergesetz 1988. De belastingdienst heeft tevens ingevolge § 12, leden 10 en 11, UStG 1994, de overeenkomstige aftrek van voorbelasting herzien op grond dat de transacties die met betrekking tot de betrokken onroerende goederen waren verricht, werden geacht te zijn vrijgesteld van btw zonder recht op aftrek van voorbelasting.

F R heeft tegen dit besluit beroep ingesteld. De verwijzende rechter heeft twijfels over de uitlegging die moet worden gegeven aan verschillende bepalingen van de btw-richtlijn die van toepassing zijn op het hoofdgeding.

Hof: Artikel 19 van richtlijn 2006/112/EG verzet zich tegen een nationale regeling op grond waarvan het in dat artikel neergelegde beginsel dat bij de overgang van het geheel of een gedeelte van een algemeenheid van goederen aan een belastingplichtige geen levering van goederen heeft plaatsgevonden, alleen geldt bij de inbreng van bepaalde activa van ondernemingen of bedrijfstakken die bepaalde soorten inkomsten genereren, tenzij een dergelijke beperking wordt gerechtvaardigd door een van de in artikel 19, tweede alinea, van deze richtlijn genoemde gronden.

Artikel 19, eerste alinea, van richtlijn 2006/112, heeft rechtstreekse werking, zodat een belastingplichtige zich voor een nationale rechter tegenover de bevoegde belastingdienst kan beroepen op het beginsel dat er bij de overdracht van het geheel of een gedeelte van een algemeenheid van goederen aan een belastingplichtige geen levering van goederen heeft plaatsgevonden wanneer de nationale wetgever vóór de toetreding van de betrokken lidstaat tot de Unie ervoor heeft gekozen dit beginsel toe te passen, maar de werkingssfeer ervan heeft beperkt tot bepaalde specifieke gevallen die niet onder artikel 19, tweede alinea, van die richtlijn vallen.

Artikel 2, lid 1, onder a), van richtlijn 2006/112, moet aldus worden uitgelegd dat de inbreng door een belastingplichtige van bebouwde onroerende goederen die waren verhuurd, waarbij de verhuur met recht op aftrek van voorbelasting aan btw was onderworpen, in een vennootschap waarvan hij enig aandeelhouder is zonder dat hij als tegenprestatie voor deze inbreng extra aandelen krijgt, geen levering van goederen onder bezwarende titel vormt.

Artikel 16, eerste alinea, van richtlijn 2006/112, moet aldus worden uitgelegd dat de inbreng van bebouwde onroerende goederen die waren verhuurd, waarbij de verhuur met recht op aftrek van voorbelasting aan btw was onderworpen, in een vennootschap waarvan hij enig aandeelhouder is zonder dat hij als tegenprestatie voor deze inbreng extra aandelen krijgt, het door een belastingplichtige aan zijn bedrijf onttrekken van een goed dat hij om niet verstrekt of, meer in het algemeen, voor andere dan bedrijfsdoeleinden bestemt in de zin van deze bepaling vormt, welk onttrekken kan worden gelijkgesteld met een levering van goederen onder bezwarende titel.

GERECHT – ARREST – T-366/25 (Szytelbiecka) – 9 september 2026 – Polen – ECLI:EU:T:2026:545 – conclusie – arrest

Richtlijn 2006/112/EG – Schenking van een onderneming in twee gelijke delen aan twee natuurlijke personen die voornemens zijn om hun aandeel, als inbreng in natura, in te brengen in een vennootschap onder firma – Meerdere personen op wie de goederen overgaan – Analyse van een reeks handelingen – Begrip “economische realiteit” – Begrip “overgang van het geheel of een gedeelte van een algemeenheid van goederen”

Een natuurlijke persoon die een economische activiteit uitoefent wil haar onderneming overdragen aan haar twee dochters. De belastingdienst is van oordeel dat de overdracht onderworpen is aan de btw.

Het bijzondere aan deze zaak is dat de twee dochters, die elk een aandeel van 50 % in de onderneming van hun moeder zullen krijgen, voornemens zijn hun aandelen vervolgens in te brengen in een vennootschap onder firma die zij samen beheren en die de economische activiteit van de overgedragen onderneming zal voortzetten.

De verwijzende rechter betwijfelt of deze reeks overgangshandelingen als onderscheiden en zelfstandige handelingen dan wel als één ondeelbaar geheel moet worden beschouwd. Het antwoord op deze vraag zal bepalen of de overgang van de onderneming van de moeder op haar dochters al dan niet binnen de werkingssfeer van artikel 19, eerste alinea, van richtlijn 2006/112 valt.

Gerecht: Artikel 19, eerste alinea, van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat de overdracht om niet van een onderneming aan twee natuurlijke personen, die elk de helft ervan ontvangen en voornemens zijn om hun aandeel onverwijd, als inbreng in natura, in te brengen in een vennootschap die een economische activiteit uitoefent en waarvan zij vennoten zijn, geen overgang van het geheel of een gedeelte van een algemeenheid van goederen in de zin van die bepaling vormt.

GERECHT – ARREST – T-614/25 (Trading 4) – 9 september 2026 – Letland – ECLI:EU:T:2026:541 – geen conclusie – arrest

Richtlijn 2006/112/EG – Vrijstellingen voor intracommunautaire handelingen – Vrijstelling voor leveringen van goederen – Keten van leveringen met één enkel intracommunautair vervoer – Driehoekstransactie – Toerekening van vervoer – Vervoer onder accijnsschorsingsregeling – Overdracht van macht om over goederen te beschikken aan de afnemer

Trading 4 is een vennootschap die in Letland voor btw-doeleinden is geregistreerd en die aardolieproducten onder de accijnsschorsingsregeling heeft geleverd aan verschillende ondernemingen die gevestigd zijn in Estland en het VK (hierna samen: „belastingplichtigen B”), die niet voor btw-doeleinden waren geregistreerd in Letland maar wel in Estland respectievelijk het VK.

Op dezelfde data waarop de belastingplichtigen B de goederen bij Trading 4 hebben gekocht, hebben zij deze doorverkocht aan hun medecontractanten (hierna samen: „belastingplichtigen C”) in andere lidstaten van de Unie dan Estland en het VK. De goederen zijn rechtstreeks van Trading 4 naar de belastingplichtigen C vervoerd, waardoor een keten van opeenvolgende leveringen tot stand is gebracht waarbij sprake is van één enkel intracommunautair vervoer.

In deze context heeft Trading 4 op de leveringen van goederen aan de belastingplichtigen B een btw-tarief van 0 % toegepast.

De belastingdienst vond echter dat Trading 4 geen btw-tarief van 0 % had mogen toepassen op haar leveringen aan de belastingplichtigen B (hierna: „betrokken leveringen”). De belastingdienst heeft namelijk aangevoerd dat de belastingplichtigen B de eigendom van de goederen aan de belastingplichtigen C hadden overgedragen voordat deze goederen vanuit de opslagplaats van

Trading 4 naar de bedrijfslocaties van de belastingplichtigen C zouden worden vervoerd, en dat Trading 4 daarvan op de hoogte was. De belastingdienst is tot de slotsom gekomen dat de betrokken leveringen moesten worden beschouwd als binnenlandse leveringen in Letland, die aan het normale btw-tarief waren onderworpen. Deze dienst heeft daaraan toegevoegd dat, ten eerste, de belastingplichtigen B zich in Letland als btw-plichtigen hadden moeten registreren en, ten tweede, Trading 4 met die transacties zou hebben deelgenomen aan btw-fraude.

Gerecht: Artikel 138, lid 1, van richtlijn 2006/112/EG, gelezen in samenhang met artikel 141 en artikel 197, lid 1, van deze richtlijn moet aldus worden uitgelegd dat de omstandigheden dat, ten eerste, een levering van accijnsgoederen onder de accijnsschorsingsregeling wordt verricht, ten tweede, in het kader van een driehoekstransactie vaststaat dat de in een derde lidstaat voor btw-doeleinden geregistreerde belastingplichtige tot voldoening van de btw is gehouden, en, ten derde, wordt aangetoond dat de goederen de eerste lidstaat daadwerkelijk hebben verlaten en in de derde lidstaat zijn geleverd, op zichzelf geen grond vormen om een levering die door een in een eerste lidstaat voor btw-doeleinden geregistreerde belastingplichtige aan een in een tweede lidstaat voor btw-doeleinden geregistreerde tussenhandelaar wordt verricht vrij te stellen van btw.

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- T-519/26 en T-520/26 (Liege Cargo Agency e.a.), verwijzing uit **België** over de vraag of de **btw-vrijstelling** voor intracommunautaire overbrengingen van goederen vereist dat de belastingplichtige voor de btw is geïdentificeerd in de lidstaat van aankomst en, zo ja, of dit vereiste een materiële dan wel een formele voorwaarde vormt en of de weigering van de vrijstelling op deze grond verenigbaar is met de beginselen van fiscale neutraliteit, evenredigheid en rechtszekerheid
- T-548/26 (Finanzamt Freising), verwijzing uit **Duitsland** over een nationale regeling die bij een **wijziging van de vorm van belastingheffing de herziening van de aftrek van voorbelasting gedeeltelijk uitsluit** op grond van een **de-minimisdrempel** en de vraag of dit verenigbaar is met de artikelen 192, 184 en 185, lid 1, van de **btw-richtlijn**.
- T-537/26 (M Car Sofia), verwijzing uit **Bulgarije** over de vraag of de **bijzondere btw-winstmargeregeling** van toepassing is wanneer een wederverkoper een **gebruikt motorvoertuig** verkrijgt via opeenvolgende rechtshandelingen met de voormalige **leasingnemer en de leasemaatschappij**, en zo ja, welke aankoop prijs daarbij in aanmerking moet worden genomen voor de vaststelling van de winstmarge.
- T-575/26 (Société Ecurie HZ), verwijzing uit **Frankrijk** over de vraag of artikel 203 van de **btw-richtlijn** ook van toepassing is wanneer btw op een factuur is vermeld overeenkomstig een nationale regeling die onverenigbaar is met het Unierecht.
- T-566/26 (Corporación Aragonesa de Radio y Televisión), verwijzing uit **Spanje** over de vraag of de **btw-richtlijn** zich verzet tegen een nationale regeling of praktijk waarbij het **recht op btw-aftrek van een publieke radio- en televisieomroep** wordt bepaald aan de hand van de verhouding tussen inkomsten uit economische activiteiten en de totale inkomsten, inclusief overheidssubsidies, wanneer dit criterium geen weerspiegeling vormt van het werkelijke gebruik van goederen en diensten voor belaste handelingen.
- T-540/26 (Fumanko), verwijzing uit **Polen** over de vraag of het Unierecht zich verzet tegen de heffing van **btw** over door de overheid betaalde diensten voor de **opvang en verzorging van Oekraïense vluchtelingen**, en of dergelijke overheidsbetalingen als vergoeding voor btw-belaste diensten moeten worden aangemerkt.
- T-555/26 (Gemeinde A), verwijzing uit **Duitsland** over de vraag of een grotendeels **geautomatiseerde drooginstallatie**, die vanuit Oostenrijk op afstand wordt bewaakt en onderhouden en ter plaatse door personeel van een onderaannemer wordt geëxploiteerd, kan worden aangemerkt als een **vaste inrichting in de zin van de btw-richtlijn**.

CONSULTATIE

Btw en de circulaire economie, Feedback- en raadplegingsperiode 9 september 2026 - 4 november 2026 (EC)

Belastingen, vennootschapsbelasting

HvJ – ARREST – C-197/25 (A.) – 17 september 2026 – Polen – ECLI:EU:C:2026:772 – conclusie – arrest

Richtlijn 2008/7/EG – Indirecte belastingen op het bijeenbrengen van kapitaal – Omzetting vennootschap naar andere rechtsvorm – Gelijktelling van bepaalde lichamen met kapitaalvennootschappen – Afwijkingsmogelijkheid – Draagwijdte – Begrip kapitaalrecht – Bestaan van inbreng van kapitaal

Een vennootschap is van een commanditaire vennootschap naar Pools recht omgezet in een vennootschap onder firma naar Pools recht, allebei een op winst gerichte personenvennootschap. De belastingdienst heeft belasting geheven over een vermeend vermogensverschil. De vennootschap betwist dat de omzetting van een commanditaire vennootschap in een vennootschap onder firma tot een vermeerdering van het vennootschappelijk kapitaal had geleid en maakt de zaak aanhangig.

De verwijzende rechter twijfelt of deze belasting verenigbaar is met het Unierecht. Daarbij is vooral van belang of dergelijke vennootschappen moeten worden aangemerkt als kapitaalvennootschappen in de zin van de richtlijn en of de lidstaat gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid om daarvan af te wijken.

De prejudiciële vraag komt er uiteindelijk op neer of lidstaten, wanneer zij van die afwijkingsmogelijkheid gebruikmaken, volledig vrij zijn om belasting te heffen bij zulke omzettingen.

Hof: Artikel 9 van richtlijn 2008/7/EG moet aldus worden uitgelegd dat een lidstaat die gebruikmaakt van de door dat artikel geboden mogelijkheid, geen indirecte belasting mag heffen op de omzetting zonder kapitaalbreng van een entiteit met winstoogmerk die niet onder artikel 2, lid 1, van die richtlijn valt, in een andere entiteit met winstoogmerk die evenmin onder die bepaling valt. Een dergelijke omzetting moet krachtens artikel 5, lid 1, onder d), i), van deze richtlijn, gelezen in samenhang met artikel 2, lid 2, ervan, worden vrijgesteld van elke vorm van indirecte belasting, behoudens de toepassing van de in artikel 6 van deze richtlijn genoemde rechten en btw.

HvJ – CONCLUSIE – C-475/25 (Finanzamt für Großbetriebe – 10 september 2026 – A-G Kokott – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2026:744 – conclusie

Artikel 63 VWEU – Vennootschapsbelasting – Privatstiftung naar Oostenrijks recht – Mogelijkheid om schenkingen van vennootschapsbelasting af te trekken die waren gedaan aan begunstigden die op het nationale grondgebied zelf onderworpen zijn aan belasting op kapitaalopbrengsten – Geen mogelijkheid om schenkingen van de vennootschapsbelasting af te trekken die waren gedaan aan begunstigden die op het nationale grondgebied niet aan belasting op kapitaalopbrengsten onderworpen zijn – Zwitsers-Oostenrijks verdrag ter voorkoming van dubbele belasting

In de onderhavige zaak staat de fiscale behandeling in Oostenrijk van Privatstiftungen (Oostenrijkse stichtingen ter beheer van particulier vermogen) opnieuw ter discussie. Ongeveer 11 jaar geleden heeft het Hof in het arrest C-589/13 (F. E. Privatstiftung Eisenstadt) de destijds geldende regeling van Oostenrijkse wet op de vennootschapsbelasting reeds onderzocht en geoordeeld dat het vrije verkeer

van kapitaal was geschonden. Het geschil gaat nu om de vraag of de nieuwe regeling op haar beurt verenigbaar is met het vrije verkeer van kapitaal.

Mag Oostenrijk een regeling toepassen op grond waarvan een Privatstiftung schenkingen aan binnenlandse begunstigden die in Oostenrijk aan de belasting op kapitaalopbrengsten zijn onderworpen, op de heffingsgrondslag voor de *vennootschapsbelasting* in mindering mag brengen, maar niet haar schenkingen aan in het buitenland (in casu Zwitserland) gevestigde en dus in Oostenrijk niet aan de belasting op kapitaalopbrengsten onderworpen begunstigden?

De regeling heeft tot gevolg dat de Privatstiftung als zodanig, wat haar eigen vennootschapsbelasting betreft, bij schenkingen aan niet-ingezetenen in de regel een hogere belastingdruk ervaart dan bij schenkingen aan ingezetenen. Bij de bespreking van deze vraag moet ook rekening worden gehouden met een tussen Oostenrijk en Zwitserland gesloten verdrag ter voorkoming van dubbele belasting, op grond waarvan de heffing van *inkomstenbelasting* over dergelijke schenkingen aan in Zwitserland gevestigde begunstigden uitsluitend een aangelegenheid van Zwitserland is.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 63, lid 1, VWEU verzet zich niet tegen een belastingregeling van een lidstaat op grond waarvan een Privatstiftung in het kader van haar vennootschapsbelastingaanslag schenkingen die zij heeft gedaan aan begunstigden die onderworpen zijn aan de nationale belasting op kapitaalopbrengsten in mindering mag brengen op de heffingsgrondslag, terwijl een dergelijke mogelijkheid niet bestaat wanneer de stichting schenkingen heeft gedaan aan begunstigden die zelf niet aan de belasting op kapitaalopbrengsten op het nationale grondgebied zijn onderworpen.

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-882/26 (Taleno), verwijzing uit **Duitsland** over de vraag of artikel 7, lid 1, van richtlijn 2009/133 zich verzet tegen een regeling waarbij **overnamewinsten** bij een **grensoverschrijdende fusie** belastingvrij zijn, maar 5% daarvan forfaitair als niet-afrekbare bedrijfskosten wordt aangemerkt.

Bescherming financiële belangen EU

HvJ – CONCLUSIE – C-470/25 (E.) – 17 september 2026 – A-G Capeta – Polen – ECLI:EU:C:2026:771 – conclusie

Verordening (EU) nr. 1306/2013 – Verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95 – Bescherming financiële belangen Unie – Gemeenschappelijk landbouwbeleid – Omzeilingsclausule – Gevolgen van vaststelling dat voorwaarden voor verkrijging van voordeel kunstmatig zijn gecreëerd – Begrip ‘voordeel’ – Weigering of ontneming van het volledige steunbedrag of slechts van het bedrag dat voortvloeit uit de kunstmatig gecreëerde voorwaarden

Samenvatting onder: landbouw

OVERIG

Artikel: Strengthening the Protection of EU's Financial Interests via Criminal Law (bijzonder strafrecht)

Consumenten

HvJ – ARREST – C-60/25 (Livronsa) – 3 september 2026 – Italië – ECLI:EU:C:2026:685 – conclusie – arrest

Artikel 101, lid 2, VWEU – Verordening (EG) nr. 1/2003 – Overeenkomsten, besluiten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen – Sector van rentederivaten in euro – Bindende kracht Commissie besluit voor nationale rechterlijke instantie – Geschil tussen leningnemer en leningverstrekende bank over geldigheid van op Euribor geïndexeerde rentevoet

Samenvatting onder: Mededinging

HvJ – ARREST – C-510/25 (Adazik) – 10 september 2026 – Polen – ECLI:EU:C:2026:745 – geen conclusie – arrest

Richtlijn 93/13/EEG – Oneerlijke bedingen in– Hypothecaire leningsovereenkomst in vreemde valuta – Gevolgen van de vaststelling dat een beding oneerlijk is – Nietigheid overeenkomst – Vordering consument tot terugbetaling van de uit hoofde van de overeenkomst betaalde bedragen – Nationale rechtspraak volgens welke wederzijdse schuldvorderingen van partijen bij een nietige overeenkomst ambtshalve moeten worden verrekend – Nationale rechtspraak volgens welke twee onafhankelijke vorderingen tot terugbetaling ontstaan – Afschrikkende werking van het verbod op oneerlijke bedingen

Leningnemers hebben in 2005 met Bank een aan de Zwitserse frank (CHF) gekoppelde hypothecaire leningsovereenkomst gesloten op grond waarvan Bank hen een bedrag van 229 685,50 Poolse zloty (PLN) (ongeveer 54 275 EUR) heeft overgemaakt. Ter uitvoering van die overeenkomst hebben de leningnemers ten gunste van Bank overschrijvingen in Poolse zloty en Zwitserse frank gedaan. Het totale aan Bank betaalde bedrag bedraagt 296 613,33 PLN (ongeveer 70 000 EUR) en 50 579,63 CHF (ongeveer 55 800 EUR). Leningnemers waren van mening dat die overeenkomst nietig was wegens de daarin opgenomen oneerlijke bedingen en hebben de zaak aanhangig gemaakt bij de Sąd Okręgowy w Warszawie (rechter in eerste aanleg Warschau, Polen), de verwijzende rechter, die vraagt of wederzijdse schuldvorderingen van partijen bij een nietige leningsovereenkomst ambtshalve kunnen worden verrekend en die de vertragingsrente over alle betalingen die de consument ter uitvoering van een nietige leningsovereenkomst aan de bank heeft gedaan aan de orde stelt.

Hof: Artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG verzetten zich in beginsel niet tegen een in de rechtspraak aan het nationale recht gegeven uitlegging volgens welke de rechter bij wie de consument een vordering heeft ingesteld tot terugbetaling van de bedragen die zijn betaald ter uitvoering van een hypothecaire leningsovereenkomst die wegens de daarin opgenomen oneerlijke bedingen ongeldig is verklaard, ambtshalve overgaat tot verrekening van de wederzijdse schuldvorderingen van de consument en de verkoper die partij zijn bij die overeenkomst, zodat aan de consument slechts een schuldvordering wordt toegekend ter hoogte van het bedrag van de ter uitvoering van die overeenkomst verrichte betalingen dat het bedrag van het geleende kapitaal overschrijdt, alsmede een recht op vertragingsrente over dat te veel betaalde bedrag.

HvJ – ARREST – C-669/24 (Verbraucherzentrale Bundesverband) – 10 september 2026 – Duitsland – ECLI:EU:C:2026:736 – geen conclusie – arrest

Richtlijn (EU) 2018/1772 – Europees wetboek voor elektronische communicatie – Overeenkomst voor elektronische communicatiediensten – Mogelijkheid voor aanbieder om overeenkomst eenzijdig te wijzigen – Beëindigingsrecht eindgebruikers

Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen een consumentenorganisatie en Vodafone, een aanbieder van telecommunicatiediensten, over het gebruik van een beding in de algemene voorwaarden van deze laatste die haar de mogelijkheid biedt om de contractvoorwaarden eenzijdig te wijzigen.

Hof: Artikel 105, lid 4, eerste alinea, van richtlijn (EU) 2018/1772 moet aldus worden uitgelegd dat het aanbieders van andere voor het publiek beschikbare elektronische communicatiediensten dan nummeronafhankelijke interpersoonlijke communicatiediensten niet het recht verleent om de contractvoorwaarden eenzijdig te wijzigen, maar dat het bestaan van een dergelijk recht krachtens andere toepasselijke regels vooronderstelt en enkel het beëindigingsrecht van de eindgebruiker regelt wanneer de aanbieder dit recht tot eenzijdige wijziging uitoefent, onverminderd de voorwaarden en vereisten waarin het Unierecht en het nationale recht inzake consumentenbescherming te dien einde voorzien.

HvJ – ARREST – C-900/24 (SVB) – 24 september 2026 – Duitsland – ECLI:EU:C:2026:784 – persbericht – geen conclusie – arrest

Richtlijn 93/13/EEG – Oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten – Gevolgen van vaststelling dat beding oneerlijk is – Langlopende energieleveringsovereenkomst – Prijswijzigingsbeding – Voortbestaan van overeenkomst zonder oneerlijke bedingen – Bevoegdheid nationale rechter om gevolgen van schrapping van oneerlijk beding op te heffen – Bevoegdheid verkoper om eenzijdig een oneerlijk beding te vervangen door beding dat vermeend conform is aan deze richtlijn

Glarner heeft met SVB een overeenkomst gesloten voor de levering van stadsverwarming gesloten. Deze overeenkomst bevatte twee afzonderlijke prijswijzigingsbedingen, waarvan het ene betrekking had op de leveringsprijs en de meetprijs, en het andere op de verbruiksprijs.

De rechter heeft geoordeeld dat de contractuele bedingen inzake prijswijziging, met inbegrip van het beding dat voortvloeide uit de eenzijdige wijziging van 2019, ongeldig waren en dat de berekeningen derhalve hadden moeten worden opgesteld op basis van de in 2012 overeengekomen prijzen.

In hoger beroep heeft de rechter vastgesteld dat het beding tot wijziging van de verbruiksprijs ongeldig is omdat het niet voldoet aan het transparantievereiste van artikel 24, lid 4, eerste volzin, van het besluit betreffende de algemene voorwaarden voor de levering van stadsverwarming.

De verwijzende rechter vraagt zich af wat de gevolgen van een dergelijke ongeldigverklaring zijn in het licht van artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13 en, in het bijzonder, of deze ongeldigverklaring verenigbaar is met de vaste rechtspraak van het Bundesgerichtshof (hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken, Duitsland). Volgens die rechtspraak moeten de gevolgen van die ongeldigverklaring worden verholpen door de overeenkomst aanvullend uit te leggen, in die zin dat de afnemer zich niet kan beroepen op de ongeldigheid van de prijsverhogingen indien hij deze niet heeft betwist binnen een termijn van drie jaar na ontvangst van de jaarafrekeningen waarin de prijsverhoging voor het eerst is toegepast.

Hof: Artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG verzetten zich tegen een nationale regeling of nationale rechterlijke praktijk op grond waarvan een langlopende energieleveringsovereenkomst

bindend blijft voor de partijen nadat een daarin opgenomen oneerlijk prijswijzigingsbeding ongeldig is verklaard, op voorwaarde dat de bepalingen van die overeenkomst aanvullend worden uitgelegd in die zin dat de consument zich slechts op de ongeldigheid van de op dat beding gebaseerde prijsverhogingen kan beroepen indien hij deze betwist binnen een termijn van drie jaar na ontvangst van de eerste jaarafrekening waarin die verhogingen zijn opgenomen.

Artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13 verzetten zich tegen een nationale regeling of nationale rechterlijke praktijk die voorziet in de mogelijkheid of de verplichting voor een energieleverancier om een prijswijzigingsbeding in een energieleveringsovereenkomst dat wegens het oneerlijke karakter ervan ongeldig is verklaard, eenzijdig en met gevolgen voor de toekomst te wijzigen.

- B Consumer protection: EU law precludes a national rule or practice whereby a contract containing an unfair term is maintained in force where price increases resulting from that term have not been challenged by the customer within a period of three years ([persbericht](#))

HvJ – ARREST – C-381/25 (Gexx aerosol) – 24 september 2026 – Duitsland – ECLI:EU:C:2026:793 – geen conclusie – arrest

Richtlijn 2011/83/EU – Begrip ‘buiten verkoopruimten gesloten overeenkomst’ – Herroepingsrecht

PL en GQ hebben een aanbod ontvangen voor de levering en installatie van een fotovoltaïsch systeem met een opslagbatterij en dit aanbod bij hen thuis ondertekend in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van Gexx aeroSol. De voorschotfactuur is door PL en GQ betaald. Gexx aeroSol heeft het fotovoltaïsche systeem geleverd, maar de opslagbatterij is niet geïnstalleerd.

PL en GQ hebben aan Gexx aeroSol meegedeeld dat zij de overeenkomst herroepn. Zij vorderen terugbetaling van het voorschot. De rechter stelt vast dat Gexx aeroSol de informatie over het herroepingsrecht niet heeft verstrekt aan de consumenten. De verwijzende rechter betwijfelt evenwel of de overeenkomst in kwestie kan worden aangemerkt als een „buiten verkoopruimten gesloten overeenkomst” in de zin van artikel 2, punt 8, van richtlijn 2011/83 en derhalve onder de bij deze richtlijn vastgestelde regeling valt.

Wanneer de consument over een aanbod van een handelaar beschikt en alleen de aanvaarding van dat aanbod buiten een „verkoopruimte” in de zin van artikel 2, punt 9, van richtlijn 2011/83 plaatsvindt, kan de aldus gesloten overeenkomst dan worden aangemerkt als een „buiten verkoopruimten gesloten overeenkomst” in de zin van artikel 2, punt 8, van die richtlijn?

Hof: Artikel 2, punt 8, onder a), van richtlijn 2011/83/EU moet aldus worden uitgelegd dat wanneer de consument in fysieke aanwezigheid van de handelaar en op een andere plaats dan diens verkoopruimten het aanbod aanvaardt dat hem vooraf door die handelaar is toegezonden, de aldus gesloten overeenkomst een „buiten verkoopruimten gesloten overeenkomst” in de zin van die bepaling vormt.

HvJ – CONCLUSIE – C-393/25 (Okresný súd Banská Bystrica) – 3 september 2026 – A-G Spielmann – Slowakije – ECLI:EU:C:2026:697 – conclusie

Richtlijn 2008/48/EG – Consumentenkrediet – Verplichte beoordeling door kredietgever van kredietwaardigheid consument – Nationale regeling die de executierechter niet toestaat ambtshalve na te gaan of deze verplichting is nagekomen – Onmogelijkheid om de in het nationale recht voorziene sanctie toe te passen – Doeltreffendheidsbeginsel

Een consument heeft met een Slowaakse bank een kredietovereenkomst gesloten op grond waarvan de bank een consumentenkrediet van 20 000 EUR heeft verstrekt. Het krediet moest worden terugbetaald in 96 maandelijkse termijnen van 343,77 EUR, dat wil zeggen in totaal 30 000,70 EUR. De bank heeft nagelaten de kredietwaardigheid van de consument te toetsen. De consument heeft een deel terugbetaald, maar vanwege een betalingsachterstand heeft de bank vervolgens de rest van de vordering vervroegd opeisbaar verklaard en de schuldvordering overgedragen aan de huidige schuldeiser, KRUK. De rechter heeft de consument gelast KRUK het saldo van het krediet te betalen, vermeerderd met kosten, vertragingsrente, boetes, advocatenkosten en bijkomende kosten (hierna: „executoriale titel”). KRUK heeft bij de rechter een verzoek ingediend tot gerechtelijke tenuitvoerlegging van de executoriale titel. Deze executierechter heeft een gerechtsdeurwaarder gemachtigd om het vonnis ten uitvoer te leggen.

De consument heeft verzocht de tenuitvoerlegging op te schorten, met het betoog dat de rechter in zijn vonnis niet heeft onderzocht of de oorspronkelijke schuldeiser heeft voldaan aan zijn verplichting om de kredietwaardigheid van de consument te beoordelen, zoals bepaald in de nationale wetgeving waarbij artikel 8 van richtlijn 2008/48 is omgezet.

Dit verzoek tot opschorting is afgewezen met de overweging dat het deze rechter in het kader van een tenuitvoerleggingsprocedure niet was toegestaan de rechtmatigheid van de executoriale titel te toetsen. De consument heeft vervolgens grondwettelijk beroep ingesteld bij de verwijzende rechter die zich afvraagt of deze nationale regeling en daarop gebaseerde rechtspraak in overeenstemming is met de artikelen 8 en 23 van richtlijn 2008/48.

A-G geeft het Hof in overweging: De artikelen 8 en 23 van richtlijn 2008/48/EG, gelezen in het licht van het doeltreffendheidsbeginsel, verzetten zich tegen een nationale regeling en de daaruit voortvloeiende nationale rechtspraak die de executierechter niet toestaan om ambtshalve na te gaan of de kredietgever de verplichting om de kredietwaardigheid van de consument te beoordelen is nagekomen, en om, in geval van schending van deze verplichting, de in het nationale recht voorziene sancties op te leggen wanneer die toetsing niet is verricht door een rechter in het kader van een procedure die heeft geleid tot de totstandkoming van de executoriale titel.

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-548/26 (Leniwick), verwijzing uit Polen over **oneerlijke bedingen** en de vraag of het Unierecht zich verzet tegen nationale rechtspraak over de afrekening van een **nietige kredietovereenkomst** volgens de theorie van **twee vorderingen** in plaats van de door de consument gewenste **saldotheorie**.
- C-832/26 (Autostrade per l'Italia), verwijzing uit Italië over **concessiehouder** van autosnelwegen en vaststelling door toezichthouder van een **oneerlijke handelspraktijk** tegen **consumenten** vanwege het verminderen van rijbanen, het opleggen van beperkingen over lange trajecten en het ontoereikend informeren van gebruikers over vergoedingsprocedure met betrekking tot **verslechtingen in de dienstverleningen** op tolwegen.
- C-821/26 en C-889/26 (Dłusak e.a.), verwijzing uit Polen over **kredietverstrekking aan consument, informatieverplichting kredietverstrekker en nationale sanctie**

- C-902/26 (Syczewda), verwijzing uit **Polen** over de vraag of de nationale rechter, wanneer het geïnformeerde standpunt van een **consument** over het inroepen van de bescherming tegen **oneerlijke bedingen** objectief niet kan worden vastgesteld, **ambtshalve** de gevolgen van de oneerlijkverklaring moet toepassen.
- C-629/26 (Wobień), verwijzing uit **Polen** over vordering van een consument tot **terugbetaling** van onverschuldigd betaalde bedragen wegens **oneerlijke bedingen** en de vraag wanneer de **verjaringstermijn** begint te lopen, en met name of dit bij volledige uitvoering van de overeenkomst, zodra de consument daarvan kennis had kunnen nemen, of pas bij daadwerkelijke kennis van de oneerlijke bedingen en het verkrijgen van juridische bijstand het geval is.
- C-848/26 (Hoist Italia), verwijzing uit **Italië** over een nationale regeling waarbij een consument bij **niet-naleving** van de verplichting tot **kredietwaardigheidsbeoordeling** uitsluitend tegen de **oorspronkelijke kredietgever** een vordering tot **schadevergoeding** kan instellen

Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – S.S. e.a. t. Nederland – 7 september 2026
– 34092/24 – 9044/25 – 10887/25 – subject matter of the case

Artikel 5 EVRM – Artikel 14 EVRM – Artikel 1, Twaalfde Protocol bij het EVRM – Detentie in reguliere gevangenis in afwachting van TBS – Doeltreffende procedure om detentie aan te vechten – Ongunstiger behandeling ivm langere wachttijd voor vrouwen bij plaatsing in TBS-kliniek?

Klagers zijn gedetineerd geweest in gewone gevangenissen in afwachting van hun overplaatsing naar een geschikte instelling in verband met de oplegde maatregel van terbeschikkingstelling met bevel tot verpleging van overheidswegen (hierna: "TBS"). Het gaat om "TBS-passanten", dit zijn gedetineerden die de opgelegde gevangenisstraf hebben uitgezeten maar wachten op overplaatsing naar een geschikte instelling in het kader van een TBS-maatregel,

Volgens klagers bood hun detentie in gewone gevangenissen voorafgaand aan de overplaatsing naar een forensisch-psychiatrische kliniek geen passende omstandigheden voor personen met psychische stoornissen. Zij hebben verder aangevoerd dat de vertragingen bij de opname in een forensisch-psychiatrische kliniek buitensporig waren en in strijd met de vaste rechtspraak van het Hof. In twee zaken (9044/25 en 10887/25) klagen klagers op grond van artikel 5, lid 4, dat zij niet beschikten over een doeltreffende procedure om de rechtmatigheid van hun detentie aan te vechten. Daarnaast klaagt klager in zaak nr. 10887/25 op grond van artikel 14 in samenhang met artikel 5, alsmede op grond van artikel 1, Twaalfde Protocol bij het EVRM, dat vrouwen binnen het TBS-systeem ongunstiger worden behandeld, met name door de langere wachttijden voor opname en het feit dat zij een grotere kans zouden hebben op omzetting van voorwaardelijke TBS-maatregelen in gedwongen opname als gevolg van beperkte capaciteit.

Vragen aan partijen:

1. Is de klagers hun vrijheid ontnomen in strijd met artikel 5, lid 1, EVRM? Viel hun detentie in een reguliere gevangenis voorafgaand aan hun opname in een kliniek voor gedwongen behandeling – in het bijzonder – binnen de werkingssfeer van, en was deze in overeenstemming met, artikel 5, leden 1 (a) en/of (e), EVRM (zie **Brand t. Nederland**, nr. 49902/99, §§ 58, 60–65, 11 mei 2004; **Morsink t. Nederland**, nr. 48865/99, §§ 61, 63–68, 11 mei 2004; en **Nelissen t. Nederland**, nr. 6051/07, §§ 59–60, 5 april 2011)?

2. Wat was de exacte duur van de detentie van elke klager in afwachting van plaatsing in een kliniek voor gedwongen behandeling? Het Hof vraagt om bewijsstukken die de relevante data verduidelijken.

EHRM factsheets en guides

- [Hunger strikes in detention](#)
- [Migrants in detention](#)
- [Prisoners' right to vote](#)
- [Prisoners' health-related rights](#)
- [Detention and mental health](#)
- [Detention conditions and treatment of prisoners](#)
- [Use of force in the policing of demonstrations](#)
- [Police arrest and assistance of a lawyer](#)
- [Secret detention sites](#)
- [Guide on Article 5 of the European Convention on Human Rights Right to liberty and security](#)
- [ECHR-KS – Article 5 The notion of deprivation of liberty](#)
- [ECHR-KS – Prisoners' rights Health care in prison](#)
- [ECHR-KS – Article 5 Judicial review of short-term detentions](#)
- [ECHR-KS – Article 14 Prisoners and discrimination](#)
- [Thematic factsheet: Conditions of detention](#)
- [Thematic factsheet: Effective investigations into death or ill-treatment caused by security forces](#)

Diensten, elektronische communicatiediensten

HvJ – ARREST – [C-653/24 \(Regione Emilia-Romagna\)](#) – 3 september 2026 – Italië – ECLI:EU:C:2026:683 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Richtlijn 2006/123/EG – Concessies voor kleine omleidingen van water voor de opwekking van waterkracht en bijbehorende elektriciteitscentrales – Automatische verlenging

Samenvatting onder: [aanbesteding en overheidsopdrachten](#)

HvJ – ARREST – [C-602/25 \(Ithaque Sécurité\)](#) – 10 september 2026 – België – ECLI:EU:C:2026:738 – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Artikel 56 VWEU – Bewakings- en beveiligingsactiviteiten – Voorafgaande vergunning – Inaanmerkingneming van in de staat van herkomst van de dienstverrichter verstrekte waarborgen

Ithaque is actief is op het gebied van beveiliging en werkt regelmatig voor La Française des Jeux, een vennootschap naar Frans recht die kansspelen organiseert.

La Française des Jeux had Ithaque weer ingeschakeld voor een trekking. Ithaque moest daarvoor een vergunning aanvragen en 1 000 EUR betalen. Ithaque heeft dat geweigerd omdat zij meende niet aan een dergelijke procedure te mogen worden onderworpen, aangezien zij reeds beschikte over een door de Franse autoriteiten afgegeven vergunning die in België had moeten worden erkend.

Ithaque heeft de opdracht in strijd met artikel 16 van de wet van 2 oktober 2017 uitgevoerd. Aan Ithaque is daarom een administratieve geldboete opgelegd van 15 000 EUR. Ithaque verzoekt de verwijzende rechter om nietigverklaring van dat besluit.

België en twee andere lidstaten hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 56 VWEU verzet zich niet tegen een regeling van een lidstaat die het verrichten van bewakingsdiensten op het nationale grondgebied door een in een andere lidstaat gevestigde onderneming afhankelijk stelt van de afgifte van een administratieve vergunning, op straffe van een sanctie voor elke overtredende onderneming, voor zover deze regeling:

- *de dienstverlener geen voorwaarden en controles oplegt die gelijkwaardig zijn aan die welke voor vestiging zijn vereist;*
- *bepaalt dat naar behoren rekening wordt gehouden met alle voorwaarden waaraan de dienstverrichter reeds voldoet in de lidstaat waar hij is gevestigd, voor zover deze overeenkomen met de voorwaarden die door de ontvangende lidstaat worden gesteld ter bescherming van de openbare orde,*
- *en geen onevenredige administratieve kosten vaststelt en geen onnodige of onevenredige waarborgen oplegt.*

HvJ – ARREST – C-809/24 (Trenitalia) – 10 september 2026 – Italië – ECLI:EU:C:2026:733 – conclusie – arrest

Verordening (EG) nr. 1370/2007 – Geen toekenning van redelijke winst aan exploitant van de openbare diensten – Kortlopend openbardienstcontract – Geen enkel risico voor deze exploitant – Verplichting tot boekhoudkundige scheiding

De vraag is o.a. of de bevoegde nationale instanties in het kader van een openbardienstcontract verplicht zijn om in de tegenprestatie die wordt toegekend aan de exploitant die belast is met de uitvoering van de in dat contract vastgestelde openbardienstverplichtingen, een bedrag als „redelijke winst” op te nemen.

Hof: Artikel 4, lid 1, onder b), en artikel 6, lid 1, van verordening (EG) nr. 1370/2007, en de punten 2, 5 en 6 van de bijlage bij deze verordening, gelezen in het licht van de overwegingen 27 en 34 ervan, verzetten zich niet tegen een openbardienstcontract voor vervoer per spoor dat de door de exploitant van openbare diensten gemaakte kosten volledig dekt, voor een overgangperiode tot de sluiting van een nieuw langlopend contract voor dezelfde openbardienstverplichting, waarbij die exploitant ervan afziet dat een in die bepalingen bedoelde „redelijke winst” in aanmerking wordt genomen bij de berekening van het bedrag van de „compensatie voor openbardienstverlening” in de zin van artikel 2, onder g), van die verordening.

HvJ – CONCLUSIE – C-661/24 (Académie Fiscale e.a.) – 3 september 2026 – Grote Kamer – A-G Szpunar – België – ECLI:EU:C:2026:684 – persbericht – conclusie

Richtlijn 2002/58/EG (privacy en elektronische communicatie) – Richtlijn (EU) 2016/680 – Verkeers- en locatiegegevens – Verenigbaarheid Belgische wetgeving met EU recht

Samenvatting onder: Privacy en bescherming persoonsgegevens

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-805/26 (Rossmann Magyarország), verwijzing uit **Hongarije** over een nationale regeling die drogisterijen met een bepaalde omzet **verplicht een maximale winstmarge** te hanteren en bij overtreding daarvan een boete oplegt, en of het Unierecht in dat geval vereist dat over de terug te betalen boete rente wordt vergoed.

Digitalisering, social media en AI

GERECHT – ARREST – T-357/24 (Opera Norway/Commissie) – 2 september 2026 – ECLI:EU:T:2026:520 – geen conclusie – arrest

Verordening (EU) 2022/1925 – Aanwijzing als poortwachter – Webbrowser – Marktonderzoek voor de aanwijzing van poortwachters – Beroep tot nietigverklaring – Individuele geraaktheid – Ontvankelijkheid – Motiveringsplicht – Onjuiste rechtsopvatting – Onjuiste beoordeling – Beginsel van behoorlijk bestuur

Samenvatting onder: Mededinging

REGELGEVING

De EU-AI Verordening: weer een implementatiestap verder (IT&recht)

OVERIG

- Wie is de gebruiker (deployer) wanneer AI wordt uitbesteed? Verdeling van verantwoordelijkheid onder de AI Act (AI forum)
- Zes mythes over de EU AI-verordening ontkracht (AI forum)
- The EU is Pushing to Weaken Privacy Rules for AI (liberties)
- Who Decides When an AI System is High-Risk? Loophole in the high-risk draft EU Guidelines (liberties)

EHRM – factsheet en guides

- New technologies

Discriminatie en gelijke behandeling

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – [S.S. e.a. t. Nederland](#) – 7 september 2026
– [34092/24](#) – [9044/25](#) – [10887/25](#) – subject matter of the case

Artikel 5 EVRM – Artikel 14 EVRM – Artikel 1, Twaalfde Protocol bij het EVRM – Detentie in reguliere gevangenis in afwachting van TBS – Ongunstiger behandeling van vrouwen ivm langere wachttijden voor plaatsing in een TBS-kliniek?

Samenvatting onder: detentie

HvJ – CONCLUSIE – [C-320/25 \(Lertimene\)](#) – 3 september 2026 – A-G Capeta – Italië – [ECLI:EU:C:2026:690](#) – persbericht – conclusie

Richtlijn 2006/54/EG – Gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep – Nationale politie – Toelatingseisen – Uitsluiting vrouwelijke kandidaat vanwege tatoeage die zichtbaar is bij dragen van het voor vrouwen verplichte ceremoniële uniform

In Italië mogen politieagenten geen enkele zichtbare tatoeage hebben. Na te zijn geslaagd voor de schriftelijke toets voor de nationale politie is HG uitgesloten van de procedure vanwege een kleine tatoeage op haar linkerkuit. De tatoeage van HG is echter alleen zichtbaar wanneer zij een rok draagt, die – net als pumps – deel uitmaakt van het uniform dat vrouwelijke politieagenten bij bepaalde ceremoniële gelegenheden moeten dragen. Mannelijke politieagenten dragen bij dergelijke gelegenheden een broek en kunnen dus wel een tatoeage op hun kuit hebben.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 14 van richtlijn 2006/54/EG, gelezen in samenhang met artikel 2, lid 1, onder a), van deze richtlijn, verzet zich tegen nationaal aanwervingsbeleid dat op basis van een combinatie van twee rechtsregels toelaat dat een vrouwelijke kandidaat automatisch wordt uitgesloten van een vergelijkend onderzoek voor een functie bij de politie omdat zij een tatoeage heeft op een plek die niet wordt bedekt door het uniform, indien die tatoeage slechts zichtbaar is wanneer zij het ceremoniële uniform voor representatieve gelegenheden draagt, dat voor mannen en vrouwen verschillend is en dat voor vrouwen onder meer bestaat uit een rok en pumps.

- e** Advocate General Tamara Čapeta: The combined application of the rule prohibiting visible tattoos and the requirement to wear gender-specific uniform is discriminatory (persbericht)

HvJ – CONCLUSIE – [C-235/25 \(Villeme\)](#) – 3 september 2026 – A-G Rantos – Spanje – [ECLI:EU:C:2026:689](#) – conclusie

Richtlijn 2000/78/EG – Gelijke behandeling in arbeid en beroep – Verbod van discriminatie op grond van handicap – Redelijke aanpassingen – Toekenning van pensioen wegens volledige en blijvende ongeschiktheid om essentiële taken van gewone beroep uit te oefenen ten gevolge

Samenvatting onder: arbeid en SZ

HvJ – CONCLUSIE – C-394/25 (Volta) – 3 september 2026 – A-G Spielmann – Nederland – ABRVS – ECLI:EU:C:2026:703 – [conclusie](#)

Richtlijn 2003/86/EG – Artikelen 20 en 21 Handvest EU – Recht op gezinshereniging – Inburgeringsexamen in het buitenland – Onderdanen van bepaalde andere derde landen die enkel op grond van hun nationaliteit van deze verplichting zijn vrijgesteld – Discriminatieverbod – Gelijke behandeling

Samenvatting onder: [asiel en migratie](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- [C-925/26 \(Jarek\)](#), verwijzing uit **Slowakije** over de vraag of het Unierecht zich verzet tegen het **verlies van het Slowaakse staatsburgerschap** en daarmee het **Unieburgerschap** van een persoon die in **een derde land** met een **persoon van hetzelfde geslacht is gehuwd** en naar aanleiding daarvan de nationaliteit van dat land heeft verkregen, terwijl een dergelijke verlies van staatsburgerschap bij een huwelijk met een persoon van verschillend geslacht niet zou optreden.

EHRM - facstsheets en guides

- [Gender Identity](#)
- [Homosexuality: criminal aspects](#)
- [Racial profiling](#)
- [Roma and Travellers](#)
- [Thematic factsheet: Roma and Travellers](#)
- [Guide on Article 14 ECHR and on article 1 of Protocol No. 12 to the Convention - prohibition of discrimination](#)

Douane, tariefindeling, handel en antidumping

HvJ – ARREST – C-406/25 (FF Skagen) – 10 september 2026 – Denemarken – ECLI:EU:C:2026:742 – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Verordening (EEG) nr. 2658/87 – Tariefindeling – van vis en visresten

FF Skagen voerde voornamelijk uit Noorwegen vis en visresten in, die zij gebruikte voor de productie van vismeel, visolie en andere voor diervoeder bestemde producten. Partijen zijn het oneens over de tariefindeling van de vis en visresten.

Hof: De gecombineerde nomenclatuur die is opgenomen in bijlage I bij verordening (EEG) nr. 2658/87 moet aldus worden uitgelegd dat post 0511, met als opschrift „Producten van dierlijke oorsprong, elders genoemd noch elders onder begrepen; dode dieren van de soorten bedoeld bij hoofdstuk 1 of 3, niet geschikt voor menselijke consumptie”, de volgende goederen omvat:

– *hele vis die gedurende een lange periode aan boord van visserijvaartuigen is bewaard met toevoeging van azijnzuur of een ander zuur bij een variabele temperatuur die de in de Unieregelgeving inzake levensmiddelenhygiëne vastgestelde grenswaarden kan overschrijden, uiteenlopende gehalten aan totale vluchtige basestikstof bevat waarvan sommige de in die regelgeving vastgestelde*

grenswaarden overschrijden, in bulk is opgeslagen, niet is behandeld overeenkomstig de regels die voortvloeien uit de bepalingen van die regelgeving, en waarvan de begeleidende handelsdocumenten vermelden dat deze is gevangen en verkocht voor de productie van diervoeder, alsmede

– *visresten die niet zijn behandeld volgens de regels die voortvloeien uit de bepalingen van die regelgeving en waarvan de begeleidende handelsdocumenten vermelden dat zij voor menselijke consumptie geschikte dierlijke bijproducten vormen maar om commerciële redenen niet voor menselijke consumptie bestemd zijn, en zijn geproduceerd en verkocht voor de productie van diervoeder.*

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- T-534/26 (Train Events Cafe), verwijzing uit **Roemenië** over **de tariefindeling van vloeibare levensmiddelen op basis van koffie, thee of cacao**, die bestemd zijn voor onmiddellijke menselijke consumptie en de vraag of dit onder post 2101 dan wel post 2202 van de gecombineerde nomenclatuur moeten worden ingedeeld.

REGELGEVING

Verordening (EU) 2026/2108 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2026 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie, tot oprichting van de douaneautoriteit van de Europese Unie en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 952/2013, PB L, 2026/2108, 19.9.2026

EHRM – algemeen

NOOT – EHRM 7 juli 2026, Lebedeva e.a. t. Rusland

879 Cases Struck Out in Lebedeva: An Unfortunate Swan Song for Russia at the European Court (EJILtalk)

OVERIG

- Possibility for the European Court to request a special representative for a child: amendments to Rules of Court (persbericht)

EHRM – factsheets

- ECHR-KS – Article 6 (criminal) Exhaustion of domestic legal remedies/ compliance with the four-month rule (premature expressions of guilt)
- ECHR-KS – Article 34/35 The locus standi of relatives (indirect victims) to bring a case to the Court when the direct victim has died
- ECHR-KS – Article 34/35 The locus standi of representatives to bring/pursue a case before the Court when the direct victim has died

Eigendomsrecht

EHRM – ARREST – Sylvie Vallée t. Frankrijk – 3 september 2026 – 13598/21 – ECLI:CE:ECHR:2026:0903JUD001359821 – persbericht – arrest

Artikel 1, Eerste Protocol bij het EVRM – Verbeurdverklaring van huwelijksgoederen na strafrechtelijke veroordeling

Klaagster was getrouwd onder het Franse stelsel van gemeenschap van goederen. Samen met haar echtgenoot bezat zij een gezinswoning en een tweede stuk onroerend goed. Haar echtgenoot is in Frankrijk strafrechtelijk veroordeeld wegens grootschalige verduistering. Als onderdeel van de straf is tot verbeurdverklaring van de twee onroerende goederen beslist die tot de echtelijke gemeenschap behoorden.

Klaagster, die zelf geen partij was bij de strafzaak en niet werd beschuldigd van enig strafbaar feit, stelt dat deze maatregel haar onevenredig zwaar treft en haar van haar eigendom berooft. Zij stelt dat een algehele verbeurdverklaring van huwelijksgoederen een schending oplevert van artikel 1, Eerste Protocol bij het EVRM (genot van eigendom).

Het EHRM oordeelt dat de verbeurdverklaring wettelijk is verankerd en dat het een legitiem doel dient, namelijk de bestrijding van criminaliteit en het voorkomen dat crimineel verkregen middelen behouden blijven.

Het EHRM stelt dat de maatregel echter wel rechtvaardig dient te zijn. Om te beoordelen of er een rechtvaardig evenwicht (*fair balance*) is bewaard, weegt het EHRM een aantal specifieke omstandigheden mee. Zo heeft klaagster jarenlang mee geprofiteerd van het misdrijf: de woning was met het verduisterde geld gerenoveerd en de hypotheek zijn ermee afgelost. Bovendien ondervond zij tijdens de zes jaar durende strafprocedure geen verlies van gebruik; zij mocht in de woning blijven wonen en het tweede pand verhuren.

Hoewel klaagster formeel geen partij was in de strafzaak tegen haar echtgenoot, was zij vanaf het begin op de hoogte van het onderzoek en kon zij de zittingen bijwonen. Zij kreeg bovendien de kans haar argumenten effectief naar voren te brengen via een incidentele procedure. Tot slot stelt het EHRM vast dat klaagster geen persoonlijk eigendom heeft verloren, maar een aandeel in de gemeenschap. Het Franse huwelijksvermogensrecht biedt de gemeenschap bij ontbinding een vast compensatierecht op de schuldige echtgenoot, een procedure die klaagster zelf kan initiëren.

Gelet op de ruime beoordelingsruimte van de Franse Staat concludeert het EHRM unaniem dat klaagster geen onevenredig zware individuele last draagt en dat de maatregel proportioneel is. Er is derhalve geen sprake van een schending van artikel 1 Eerste protocol bij het EVRM.

 [EHCRC updates](#)

EHRM – ADVISORY OPINION Protocol nr. 16 bij het EVRM – Oekraïne – no. P16-2026-001 – 29 september 2026 – persbericht – advies

Artikel 1, Eerste Protocol bij het EVRM – Fiscale boete – Evenredigheidstoets

Het Oekraïense Hooggerechtshof heeft advies gevraagd over de toepassing van het Verdrag in een zaak waarin een onderneming een fiscale boete aanvocht die gelijkstond aan driemaal de waarde van haar vermogen. Gevraagd is om criteria die in aanmerking moeten worden genomen bij de evenredigheidstoetsing. Ook is gevraagd of een nationale rechter kan besluiten geen wettelijke sanctie

op te leggen voor het niet naleven van fiscale voorschriften – indien deze onevenredig zou zijn – en in plaats daarvan een lagere sanctie toe te passen die niet in de wet is voorzien.

Het EHRM bevestigt dat staten moeten waarborgen dat hun rechtsstelsels voorzien in waarborgen tegen onevenredige beperkingen van het eigendomsrecht in individuele gevallen. Criteria die relevant kunnen zijn voor de evenredigheidsstoetsing in een dergelijk individueel geval, zijn onder meer de keuze en geschiktheid van de middelen die worden ingezet om het beoogde doel te bereiken, de gevolgen voor de betrokken onderneming en de gedragingen van de onderneming. Voorts adviseert het EHRM dat het wettelijk kader als geheel moet voorzien in de nodige waarborgen om evenredigheid te garanderen; de wijze waarop dit gebeurt, is aan de staat. Het Verdrag verbiedt automatische sancties niet, mits deze evenredig zijn; evenmin verplicht het nationale rechters om boetes aan te passen of geeft het de bevoegdheid daartoe – het bestaan van een dergelijke bevoegdheid is een kwestie van nationaal recht.

 CEDH : Retour sur les sanctions automatiques (libertés chéries)

EHRM factsheets en guides

- Guide on Article 1 of Protocol No. 1 to the ECHR - protection of property
- Thematic factsheet: Protection de la propriété

Energiemarkt

HvJ – ARREST – C-653/24 (Regione Emilia-Romagna) – 3 september 2026 – Italië – ECLI:EU:C:2026:683 – conclusie – arrest

Richtlijn 2006/123/EG – Concessies voor kleine omleidingen van water voor de opwekking van waterkracht en bijbehorende elektriciteitscentrales – Automatische verlenging

Samenvatting onder: aanbesteding en overheidsopdrachten

HvJ – ARREST – gevoegde zaken C-722/24 en C-756/24 (SIA Elektro bizness) – 17 september 2026 – Letland – ECLI:EU:C:2026:766 – conclusie – arrest

Richtlijn (EU) 2019/944 – Transport van elektriciteit – Begrip ‘directe lijn’ – Keuzerecht afnemers

C-722/24 - Elektro bizness exploiteert een warmtekrachtcentrale. Via een op de centrale aangesloten ondergrondse lijn transporteert Elektro bizness elektriciteit naar het net van Sadales tīkls. Daarnaast gebruikt zij de bestaande lijn om zes industriële afnemers van elektriciteit te voorzien zonder gebruik te maken van het net van Sadales tīkls. Elektro bizness heeft bij de Letse reguleringscommissie een vergunning voor de aanleg van een directe lijn aangevraagd. De geplande lijn zou de installatie van een afnemer aansluiten op de bestaande lijn en Elektro bizness in staat stellen om deze afnemer van elektriciteit te voorzien zonder gebruik te maken van het net van Sadales tīkls.

De reguleringscommissie heeft de aanvraag afgewezen om dat de geplande lijn geen directe lijn was. Aangezien de bestaande lijn niet als onderdeel van de „elektriciteitsproductielocatie” kan worden beschouwd, verbindt de geplande lijn naar Lets recht geen afnemers met een geïsoleerde productielocatie.

C-756/24 - Jelgavas autobusu parks (hierna: Jelgavas) verzorgt het plaatselijke openbare personenvervoer. Zij was voornemens stadbusen met waterstofaandrijving in te zetten en daartoe een waterstofinstallatie te exploiteren. Jelgavas heeft bij de reguleringscommissie een vergunning aangevraagd voor de aanleg van een lijn die haar waterstofinstallatie met een biomassacentrale van SIA Gren Latvija zou verbinden. Jelgavas wil de elektriciteit rechtstreeks bij Gren Latvija afnemen. Na de aanleg van de geplande lijn wil Jelgavas de bestaande aansluiting op het net van beheerder Sadales tīkls alleen als reserveaansluiting aanhouden. Zolang het bedrijf elektriciteit via de directe lijn afneemt, wordt er geen elektriciteit uit het net afgenomen.

De reguleringscommissie heeft de aanvraag afgewezen omdat geen vergunning voor de aanleg van een „directe lijn” kan worden verleend. Jelgavas kan niet als „geïsoleerde afnemer” worden aangemerkt. De netbeheerder kan er namelijk voor zorgen dat Jelgavas ook bij een capaciteitsverhoging tegen redelijke kosten wordt bevoorrad. De aanleg van een directe lijn is echter alleen toegestaan indien dit technisch en economisch gerechtvaardigd is.

De vraag is o.a. of een directe lijn waarmee een afnemer elektriciteit van een producent afneemt zonder gebruik te maken van het net (en dus zonder betaling van de daarmee gepaard gaande kosten), uitsluitend voorbehouden is aan afnemers die om technische of economische redenen niet op het net kunnen worden aangesloten. Of beschikken de lidstaten over een beoordelingsruimte om directe lijnen ook in andere situaties toe te staan (bijvoorbeeld om industriële locaties of de decentrale productie en levering van „groene” energie te stimuleren)?

Hof: Artikel 2, punt 41, juncto artikel 7, van richtlijn (EU) 2019/944 moet aldus worden uitgelegd dat het daarin opgenomen begrip „directe lijn” een elektriciteitslijn omvat die tot doel heeft:

- *een nieuwe afnemer te verbinden met een bestaande elektriciteitslijn, waarmee de eigenaar van die elektriciteitslijn zonder tussenkomst van het distributiesysteem van de beheerder andere afnemers bevoorradt, zelfs indien die lijn zich verder uitstrekt dan de locatie waar de betrokken productielocatie zich bevindt;*
- *een elektriciteitsproducent te verbinden met een afnemer die tegen een passende financiële bijdrage een reserveaansluiting op het distributiesysteem van de beheerder wenst te behouden, zonder dat er sprake is van uitzonderlijke omstandigheden, zoals het feit dat die beheerder niet in staat is de noodzakelijke elektriciteitsvoorziening aan die afnemer te waarborgen, onverminderd de in artikel 7, leden 2, 4 en 5, van die richtlijn vastgestelde beperkingen met betrekking tot de vergunning voor de aanleg van een directe lijn.*

HvJ – CONCLUSIE – C-556/25 (Haluška) – 17 september 2026 – A-G Campos Sanchez-Bordina – Slowakije – ECLI:EU:C:2026:776 – conclusie

Richtlijn (EU) 2019/944 – Energie – Vergunningsprocedures voor kleinschalige productie van waterkracht – Nationale uitsluiting van kleine producenten van mogelijkheid om kadastrale inschrijving van wettelijke erfdienstbaarheden aan te vragen – Toepassing van Unierecht in nationale rechtsorde – Discriminatieverbod

In Slowakije kunnen elektriciteitsproducenten in beginsel aanspraak maken op een wettelijke erfdienstbaarheid op het erf van derden wanneer zij, overeenkomstig de nationale wet tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944, over een vergunning beschikken om hun activiteiten uit te oefenen. Die wet lijkt kleine elektriciteitsproducenten echter van die mogelijkheid uit te sluiten. In de prejudiciële procedure is de vraag gerezen of een dergelijke uitsluiting verenigbaar is met het Unierecht.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 9, lid 1, van richtlijn (EU) 2019/944 moet aldus worden uitgelegd dat tenzij de nationale regeling in overeenstemming met richtlijn 2019/944 kan worden uitgelegd – hetgeen de verwijzende rechter dient te beoordelen – die bepaling zich verzet tegen een nationale

regeling waarbij, op basis van een abstracte beoordeling vooraf van het algemeen belang, kleine producenten van waterkracht die onder de in artikel 8, lid 3, van die richtlijn bedoelde vereenvoudigde procedure vallen, ervan worden weerhouden aanspraak te maken op een wettelijke erfdienstbaarheid terwijl andere elektriciteitsproducenten daar wel aanspraak op kunnen maken.

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-791/26 (Eni Plenitude Italia), verwijzing uit **Italië** over een nationale regeling die ook **producenten van hernieuwbare elektriciteit** verplicht een **buitengewone bijdrage** op te brengen ter beperking van de stijging van de energieprijzen, en of deze regeling verenigbaar is met de regels inzake **energiebeleid, staatssteun en het eigendomsrecht**.

OVERIG

Speciaal verslag 21/2026: De uitvoering van het REPowerEU-plan heeft een impuls nodig, PB C, C/2026/4844, 11.9.2026

Erfrecht

HvJ – CONCLUSIE – C-310/25 (MMWB) – 10 september 2026 – A-G Szpunar – Duitsland – ECLI:EU:C:2026:749 – conclusie

Verordening (EU) nr. 650/2012 – Verklaringen van verwerping van nalatenschap die zijn afgelegd voor gerechten van twee verschillende lidstaten – Gerecht van een andere lidstaat dat zich bevoegd heeft verklaard om uitspraak te doen over de erfopvolging, maar geen gerecht is van de staat waar de persoon die de verklaring van verwerping heeft afgelegd zijn gewone verblijfplaats heeft

Samenvatting onder: justitiële samenwerking in civiele zaken

Europees OM

HvJ – CONCLUSIE – C-407/25 (Tersten) – 17 september 2026 – **Grote Kamer** – A-G Campos Sanchez-Bordona – **België** – ECLI:EU:C:2026:767 – conclusie

Verordening (EU) 2017/1939 – Artikel 4, lid 3, VEU – Melden van informatie bij Europees Openbaar Ministerie – Bevoegdheid nationale onderzoeksautoriteiten – Evocatie door Europees Openbaar Ministerie tijdens onderzoeksfase – Evocatie door Europees Openbaar Ministerie na strafvervolgung – Beginsel van procedurele autonomie van de lidstaten – Beginsel van loyale samenwerking

Overeenkomstig verordening (EU) 2017/1939 moet een rechterlijke of rechtshandhavende instantie van een lidstaat, indien zij een onderzoek instelt met betrekking tot een strafbaar feit ten aanzien waarvan het Europees Openbaar Ministerie (EOM) bevoegd zou kunnen zijn, het EOM daarvan zonder onnodige vertraging in kennis stellen zodat het kan beslissen of het zijn evocatierecht zal uitoefenen.

De strafzaak die tot de onderhavige prejudiciële verwijzing heeft geleid betreft strafbare feiten die onder de bevoegdheid van het EOM vallen. De Belgische douaneautoriteiten hebben een onderzoek naar deze strafbare feiten ingesteld toen verordening 2017/1939 reeds van kracht was, maar voordat het EOM de taken op het gebied van onderzoek en strafvervolgung op zich nam (op 1 juni 2021).

Aangezien de Belgische autoriteiten het EOM destijds niet in kennis hebben gesteld van hun onderzoeken en de strafzaak in eerste aanleg is beslecht, wenst de verwijzende rechter in essentie te vernemen welke gevolgen dit ontbreken van een kennisgeving heeft voor deze procedure, die zich thans in de beroepsfase bevindt.

Indien de nationale autoriteiten van een lidstaat herhaaldelijk verzaken aan hun verplichting om het EOM in kennis te stellen overeenkomstig artikel 24, lid 2, van verordening 2017/1939, kan de Commissie hoe dan ook een beroep wegens niet-nakoming instellen tegen die lidstaat. Zo wordt gewaarborgd dat het EOM zijn taken naar behoren kan uitoefenen met betrekking tot strafbare feiten die de financiële belangen van de Unie schaden en waarnaar de nationale autoriteiten reeds een onderzoek hebben ingesteld.

A-G geeft Hof in overweging: Artikel 24, lid 2, artikel 25, lid 1, en artikel 27 moeten aldus worden uitgelegd dat:

- *zij er niet aan in de weg staan dat de nationale autoriteiten strafvervolgung instellen bij de rechterlijke instanties van een lidstaat ondanks het feit dat het EOM niet in kennis is gesteld van het feit dat deze autoriteiten een onderzoek hebben ingesteld en gevoerd naar een strafbaar feit waarvoor het EOM bevoegd zou kunnen zijn;*
- *de nationale autoriteiten het EOM in kennis moeten stellen van lopende gerechtelijke procedures met betrekking tot strafbare feiten ten aanzien waarvan het EOM zijn bevoegdheid zou kunnen uitoefenen, indien deze nationale autoriteiten het EOM niet eerder in kennis hebben gesteld van hun onderzoeken. In dergelijke omstandigheden kan het EOM alsnog gebruikmaken van zijn evocatierecht.”*

OVERIG

Commissie publiceert eerste verslag over de implementatie en impact van het Europees Openbaar Ministerie (EOM) ([ECER](#))

Europese subsidies

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-834/26 (Costa VOC Impex), verwijzing uit **Roemenië** over de vraag of de **verplichting om een gesubsidieerde investering** gedurende de duurzaamheidstermijn **in het begunstigde gebied te handhaven**, zich verzet tegen het voornamelijk **buiten dat gebied** gebruiken van de gesubsidieerde uitrusting en, zo ja, of dit leidt tot **volledige dan wel evenredige terugvordering van de subsidie**.

Familieleven en familierecht

EHRM – ARREST – [A.A. t. Nederland](#) – 8 september 2026 – [7481/23](#) – [ECLI:CE:ECHR:2026:0908JUD000748123](#) – [persbericht](#) – [arrest](#)

Artikel 8 EVRM – Geen gezinshereniging voor kinderen uit polygaam huwelijk – Geen schending

Samenvatting onder: [asiel en migratie](#)

EHRM – STRIKE-OUT – [Vos t. Nederland](#) – 3 september 2026 – [11663/25](#) – [subject matter of the case](#) – [beslissing](#)

Artikel 8 EVRM – Uithuisplaatsing minderjarige kinderen – Besluitvormingsproces – Effectief nationaal rechtsmiddel

De kinderen zijn kort na hun geboorte onder voogdij geplaatst van een erkende jeugdinstantie (hierna “de GI”) maar woonden wel samen met klagster in een begeleide woonvoorziening. Nadat medewerkers van deze instantie hun zorgen hadden geuit over het welzijn van de kinderen, heeft de jeugdinstantie GI via een spoedprocedure de kinderrechtster verzocht om toestemming voor een wijziging van de verblijfplaats van de kinderen, op grond van artikel 1:336a BW.

De kinderrechtster heeft het verzoek van de jeugdinstantie ingewilligd zonder klagster te horen. De kinderen zijn op dezelfde dag uit huis geplaatst. Het Gerechtshof heeft op 5 december 2023 geoordeeld dat het belang van een kind, kan vereisen dat een rechter een beslissing neemt zonder voorafgaande mondelinge behandeling, zelfs als er geen specifieke rechtsgrondslag (zoals artikel 800(3) van het Wetboek van Burgerlijke Procedure) voor dat verzoek bestaat. Het Hof oordeelde verder dat de beslissing gebaseerd kon zijn op artikel 1:336a van het Burgerlijk Wetboek en dat een dergelijke beslissing niet vatbaar is voor hoger beroep.

Klagster klaagt, op grond van artikel 8 EVRM dat de beslissing tot wijziging van de verblijfplaats van haar kinderen niet in overeenstemming met de wet is genomen. Zij klaagt verder, op grond van de artikelen 6, 8 en 13 van het Verdrag, dat de procedure als geheel niet voldoet aan de normen die uit deze artikelen voortvloeien, aangezien zij niet naar behoren is gehoord over het besluit tot wijziging van de verblijfplaats van haar kinderen en er geen rechterlijke toetsing van dat besluit heeft plaatsgevonden.

Partijen zijn een schikking overeengekomen. De zaak is geschrapt van de rol.

HvJ – ARREST – [C-190/25 \(Zelabrich\)](#) – 24 september 2026 – Duitsland – [ECLI:EU:C:2026:786](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Verordening (EG) nr. 2201/2003 – Verdrag van Lateranen (tussen Italië en de Heilige Stoel) – Bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken – Overeenkomstig het canonieke recht gesloten huwelijk – Echtscheidingsprocedure bij civiele rechter van een lidstaat waar de zaak het eerst is aangebracht – Nietigverklaring van huwelijk door kerkelijke rechter in Italië – Procedure voor de erkenning van de civielrechtelijke gevolgen van de beslissing over de nietigheid bij een Italiaanse overheidsrechter waar de zaak het laatst is aangebracht

Samenvatting onder: [Justitiële internationale samenwerking in civiele zaken en IPR](#)

HvJ – ARREST – C-300/25 (Duftošek) – 24 september 2026 – Tsjechië – ECLI:EU:C:2026:787 – conclusie – arrest

Verordening (EU) 2016/1103 – Verordening (EU) nr. 1215/2012 (Brussel I bis) – Huwelijksvermogensstelsels – Scheiding van goederen – Onroerende zaken in mede-eigendom – Vordering tot vereffening en verdeling van dit onverdeelde eigendom na echtscheiding

Samenvatting onder: Justitiële internationale samenwerking in civiele zaken en IPR

OVERIG

Clarity in Complexity: Nadia Rusinova's Practical Handbook on EU Family Law, Part II – International Child Abduction Litigation (conflict of laws)

EHRM factsheets en case-law guide

- Children's rights
- Gestational surrogacy
- International child abductions
- Parental rights
- Protection of minors
- Reproductive rights
- Guide on Article 8 ECHR - right to respect for private and family life, home and correspondence
- Guide on Article 12 ECHR - right to marry
- ECHR-KS – Rights of the child Contact rights
- ECHR-KS – Article 8 Filiation
- ECHR-KS – Article 8 Right of the child to be heard in domestic proceedings on family matters
- ECHR-KS – Article 8 Surrogacy
- Thematic factsheet: Reproductive rights
- Thematic factsheet: Children's rights

Financiële markt en diensten, EMU, Bankenunie

HvJ – CONCLUSIE – gevoegde zaken C-454/24 P en C-705/24 P (GAR/Dexia) – 8 september 2026 – Grote Kamer – A-G Spielmann – ECLI:EU:C:2026:725 – conclusie

Verordening (EU) nr. 806/2014 – Gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme voor kredietinstellingen en bepaalde beleggingsondernemingen – Gemeenschappelijk afwikkelingsfonds – Besluiten over de berekening van de vooraf te betalen bijdragen voor bijdrageperioden 2022 en 2023 – Beperking in tijd van gevolgen van nietigverklaring

Dexia en BAWAG zijn kredietinstellingen uit respectievelijk Frankrijk en Oostenrijk. Bij GAR-besluiten 2022 en 2023 heeft de GAR, gelet op artikel 70, lid 2, van de GAM-verordening, de vooraf aan het GAR te betalen bijdragen voor de jaren 2022 en 2023 vastgesteld voor de onder artikel 2 juncto artikel 67, lid 4, van die verordening vallende instellingen, waaronder Dexia en BAWAG.

De nationale afwikkelingsautoriteit in heeft Dexia gelast om haar de vooraf te betalen bijdragen voor bijdrageperiode 2022, zoals deze door de GAR was vastgesteld, te betalen. De bevoegde nationale

afwikkelingsautoriteit in Oostenrijk heeft hetzelfde gedaan met betrekking tot BAWAG voor bijdrageperiode 2023. Dexia en BAWAG hebben beroep bij het Gerecht ingesteld tot nietigverklaring, krachtens artikel 263, lid 4, VWEU, van GAR-besluiten 2022 en 2023 voor zover deze hen betreffen. Bij het bestreden arrest heeft het Gerecht het beroep van Dexia toegewezen en GAR-besluit 2022 nietig verklaard wegens strijd met artikel 70, lid 2, van de GAM-verordening, op grond dat het bedrag van de vooraf te betalen bijdragen voor bijdrageperiode 2022 hoger was dan 12,5 % van het in 2022 geraamde eindstreefbedrag. De GAR verzoekt het HvJ het bestreden arrest en de bestreden beschikking te vernietigen.

A-G geeft het Hof in overweging: De gevolgen van besluiten SRB/ES/2022/18 en SRB/ES/2023/23 van de Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad worden, voor zover zij Dexia SA respectievelijk BAWAG P.S.K. Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse AG betreffen, gehandhaafd tot de inwerkingtreding van nieuwe handelingen die deze moeten vervangen en dit binnen een termijn van ten hoogste 30 maanden vanaf de datum van de uitspraak van de arresten in de zaken C-454/24 P, C-529/24 P, C-536/24 P, C-537/24 P, C-585/24 P, C-671/24 P en C-705/24 P.

HvJ – CONCLUSIE – gevoegde zaken C-529/24 P, C-536/24 P, C-537/24 P en C-585/24 P (Raad/Hypovorarlbergbank e.a.) – 8 september 2026 – Grote Kamer – A-G Spielmann – ECLI:EU:C:2026:724 – conclusie

Verordening (EU) nr. 806/2014 – Artikel 291, lid 2, VWEU – Gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme voor kredietinstellingen en bepaalde beleggingsondernemingen – Gemeenschappelijk afwikkelingsfonds – Besluit over de berekening van de vooraf te betalen bijdragen voor de bijdrageperiode 2022 — Uitvoeringsbevoegdheden die aan de Raad zijn toegekend – Motivering van de toewijzing van bevoegdheid – Verplichting om het streefbedrag te bereiken – Maximum van 12,5 % van het streefbedrag – Beperking in de tijd van de werking van een nietigverklaring

Hypo Vorarlberg Bank en Volkskreditbank zijn in Oostenrijk gevestigde kredietinstellingen. Bij zijn besluit van de GAR 2022 heeft de GAR, gelet op artikel 70, lid 2, van de GAM-verordening, de vooraf te betalen bijdragen aan het GAF voor het jaar 2022 vastgesteld voor instellingen die onder de gecombineerde bepalingen van artikel 2 en artikel 67, lid 4, van die verordening vallen, waaronder Hypo Vorarlberg Bank en Volkskreditbank.

De nationale afwikkelingsautoriteit heeft Hypo Vorarlberg Bank en Volkskreditbank gelast om hun vooraf te betalen bijdrage voor de bijdrageperiode 2022, zoals deze door de GAR was vastgesteld, te betalen.

Hypo Vorarlberg Bank en Volkskreditbank hebben bij het Gerecht beroep ingesteld tot nietigverklaring van het besluit van de GAR 2022 voor zover het hen betreft. Het Gerecht heeft het beroep van Hypo Vorarlberg Bank en Volkskreditbank toegewezen. De Raad en de GAR, heben het HvJ verzocht de bestreden arresten te vernietigen.

Rekwirantes voeren drie middelen aan, die zijn ontleend aan het feit dat het Gerecht blijkt heeft gegeven van onjuiste rechtsopvattingen door, ten eerste, te oordelen dat de GAM-verordening geen rechtvaardiging bevatte voor de toekenning van uitvoeringsbevoegdheden aan de Raad op grond van artikel 70, lid 7, van die verordening, en, ten tweede, dat de Raad bij de vaststelling van artikel 8, lid 1, van uitvoeringsverordening 2015/81 die aldus toegekende bevoegdheden had overschreden. Ten derde heeft het Gerecht artikel 69, lid 1, en artikel 70, lid 2, van de GAM-verordening onjuist uitgelegd en geschonden door te oordelen dat het plafond van 12,5 % onder alle omstandigheden moest worden nageleefd, ten koste van het streefbedrag dat aan het einde van de initiële periode moest worden bereikt.

A-G geeft het Hof in overweging: De hogere voorzieningen worden afgewezen. De werking van besluit SRB/ES/2022/18 van de Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad wordt, voor zover dit besluit Hypo

Vorarlberg Bank AG en Volkskreditbank AG betreft, gehandhaafd tot de inwerkingtreding van een nieuwe handeling ter vervanging van dat besluit en uiterlijk binnen een termijn van dertig maanden na de uitspraak van de arresten die moeten worden gewezen in de zaken C-454/24 P, C-529/24 P, C-536/24 P, C-537/24 P, C-585/24 P, C-671/24 P en C-705/24 P.

GBVB – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en defensie

HvJ – ARREST – [C-147/25 \(Inter Rao Lietuva\)](#) – 3 september 2026 – Litouwen – ECLI:EU:C:2026:691 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Verordening (EU) nr. 269/2014 – Besluit 2014/145/GBVB – Artikel 47 Handvest – Beperkende maatregelen – Bevriezing van tegoeden – Situatie in Oekraïne – Omvang van rechterlijke toetsing – Bewijsstandaard voor de band met gesanctioneerde personen

Inter Rao is in Litouwen als onafhankelijke elektriciteitsleverancier actief als importeur van elektriciteit. Nordic, een Finse vennootschap heeft 51% van het aandelenkapitaal van Inter Rao en Rao Nordic is op haar beurt voor 100 % eigendom van Inter Rao Ues, een in de Russische Federatie gevestigde vennootschap. De tegoeden van Inter Rao Lietuva AB zijn bevroren vanwege de banden van deze onderneming met personen tegen wie de beperkende maatregelen van besluit 2014/145/GBVB en verordening (EU) nr. 269/2014 zijn vastgesteld.

Inter Rao heeft een verzoek ingediend om haar van de nationale lijst te schrappen en te bevestigen dat aan haar geen sancties zijn opgelegd.

Nederland en drie andere lidstaten hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 2, lid 1, van besluit 2014/145/GBVB, en artikel 2, lid 1, van verordening (EU) nr. 269/2014 verzetten zich niet tegen een nationale maatregel waarbij een rechtspersoon waarvan de naam noch in de bijlage bij besluit 2014/145, noch in bijlage I bij verordening nr. 269/2014, is opgenomen, wordt geplaatst op een lijst van personen wier tegoeden worden bevroren, op voorwaarde dat een dergelijke plaatsing berust op het feit dat de tegoeden en/of economische middelen waarop deze maatregel betrekking heeft, toebehoren aan, eigendom zijn, in het bezit zijn of onder zeggenschap staan van een persoon, entiteit of lichaam waarvan de naam in die bijlagen is opgenomen, zelfs als die rechtspersoon die maatregel pas na die plaatsing bij de bevoegde nationale autoriteit kan aanvechten.

Artikel 2, lid 1, van besluit 2014/145, en artikel 2, lid 1, van verordening nr. 269/2014, gelezen in samenhang met het in artikel 47 Handvest EU neergelegde recht op effectieve rechterlijke bescherming, verzetten zich er niet tegen dat de nationale rechter de rechtmatigheid toetst van een maatregel die is vastgesteld door een nationale autoriteit ter uitvoering van de bij die verordening opgelegde beperkende maatregelen ten aanzien van een rechtspersoon waarvan de naam niet is opgenomen in bijlage I bij verordening nr. 269/2014, zoals gewijzigd, of in de bijlage bij besluit 2014/145, zoals gewijzigd, waarbij die rechter zich ertoe beperkt na te gaan of deze maatregel is gemotiveerd, of de feiten die ter ondersteuning ervan worden aangevoerd juist zijn en, in voorkomend geval, of er geen sprake is van een kennelijk onjuiste beoordeling van deze feiten, of de nationale procedureregels in acht zijn genomen en of de bevoegde autoriteit die deze maatregel heeft vastgesteld haar bevoegdheid niet heeft misbruikt, zonder te beoordelen of die maatregel noodzakelijk is in het licht van de bedreiging die deze persoon vormt voor de nationale veiligheid van de betrokken lidstaat.

Artikel 2, lid 1, van besluit 2014/145, en artikel 2, lid 1, van verordening nr. 269/2014, gelezen in samenhang met het in artikel 47 Handvest EU neergelegde recht op effectieve rechterlijke bescherming, verzetten zich er niet tegen dat de nationale rechter in het kader van de bewijsvoering dat de tegoeden en economische middelen van een rechtspersoon waarvan de naam noch in de bijlage bij besluit 2014/145, zoals gewijzigd, noch in bijlage I bij verordening nr. 269/2014, zoals gewijzigd, is opgenomen, toebehoren aan een vertegenwoordiger van de regering van een derde land van wie de naam in die

bijlagen is opgenomen, of eigendom zijn, in het bezit zijn of onder zeggenschap staan van die vertegenwoordiger, rekening houdt met omstandigheden die verband houden met een daadwerkelijke en doeltreffende informele zeggenschap die deze vertegenwoordiger uitoefent over personen die een overheersende invloed op die rechtspersoon hebben, voor zover de erkenning door die rechter van die omstandigheid is gebaseerd op objectieve en voldoende solide bewijzen die, in hun geheel beschouwd en gelet op de context ervan, de conclusie wettigen dat de betrokken rechtspersoon daadwerkelijk voldoet aan een van de criteria die zijn genoemd in artikel 2, lid 1, van verordening nr. 269/2014.

- ⓔ The existence of control over a company by a person subject to EU restrictive measures must be supported by objective and sufficiently solid evidence (persbericht)
- ⓔ Hof van Justitie: autocratisch karakter van het Russische regime is op zichzelf geen bewijs van zeggenschap over een onderneming (bijzonder strafrecht)
- ⓔ EU-Hof oordeelt dat de zeggenschap over een onderneming door een persoon die onderworpen is aan EU-sancties moet worden aangetoond met objectief en voldoende solide bewijs (ECER)
- ⓔ EHRC updates

HvJ – CONCLUSIE – C-378/25 (Smetna palata) – 10 september 2026 – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2026:741 – A-G Medina – Bulgarije – conclusie

Verordening (EU) nr. 833/2014 – Beperkende maatregelen – Oorlog in Oekraïne – Overheidsopdracht voor de levering van een voertuig voor afvalinzameling – Geraamde waarde van de opdracht onder het drempelbedrag van richtlijn 2014/24/EU – Geraamde waarde van de opdracht boven het drempelbedrag van de nationale wetgeving ter omzetting van die richtlijn

Samenvatting onder: aanbesteding

GERECHT – ARREST – T-457/24 (Hongarije/Facilité européenne pour la paix en Raad) – 9 september 2026 – Grote Kamer – ECLI:EU:T:2026:533 – geen conclusie – arrest

Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid – Europese Vredesfaciliteit (EPF) – Besluit EPF-comité over toewijzing aan Oekraïense strijdkrachten financiering uit opbrengsten als gevolg van bevroren Russische tegoeden – Onbevoegdheid Unierechter financiering defensie Oekraïne – Bijdragende lidstaat Hongarije)

De EPF is door de lidstaten opgericht voor de financiering van acties van de Unie uit hoofde van het GBVB die overeenkomstig artikel 21, lid 2, onder c), VEU tot doel hebben de vrede te handhaven, conflicten te voorkomen en de internationale veiligheid te versterken. In 2022 heeft de regering van Oekraïne de Unie dringend om steun verzocht bij de levering van militaire uitrusting. Als antwoord op dit verzoek zijn verschillende steunmaatregelen vastgesteld waaronder de levering aan de Oekraïense strijdkrachten van militaire uitrusting en platforms die zijn ontworpen om te doden. Hongarije heeft zich onthouden van stemmen. Hongarije verzoekt het Gerecht het bestreden besluit en de notulen van 25 juni 2024, waarin de vaststelling van dit besluit is vastgelegd, nietig te verklaren.

Ter ondersteuning van zijn beroep voert Hongarije één middel aan: schending van artikel 31, lid 1, VEU en artikel 11, leden 8 en 14, van besluit 2021/509, alsmede van bepaalde grondwettelijke beginselen en fundamentele waarden van de Unie, zoals neergelegd in artikel 2 en artikel 4, lid 2, VEU.

Meer in het bijzonder verwijt Hongarije dat de EPF heeft geoordeeld dat Hongarije niet meer kon deelnemen aan de voor de vaststelling van het bestreden besluit noodzakelijke stemming aangezien het zich constructief had onthouden bij de vaststelling van besluit 2024/1471. Volgens Hongarije heeft de EPF daarmee de toepasselijke stemregels geschonden en derhalve ook de fundamentele waarden

en grondwettelijke beginselen van de Unie met betrekking tot de rechtsstaat, de gelijkheid van de lidstaten en de democratische werking van de Unie.

De EPF en de Raad worden ondersteund door tien lidstaten waaronder Nederland.

Gerecht (Grote Kamer): Het beroep wordt verworpen.

- B EU-Gerecht verklaart zich onbevoegd om het door Hongarije ingestelde beroep tegen het besluit van het Comité van de Europese Vredesfaciliteit over de financiering van Oekraïne te behandelen ([ECER](#))

GERECHT – T-358/25 (Abramovich/Raad) – 9 september 2026 – ECLI:EU:T:2026:537 – geen conclusie – arrest (Franse versie)

Beperkende maatregelen – Bevriezing tegoeden – Verbod toegang en doorgang Europese Unie – Immateriële schade

Roman Abramovich is een zakenman met de Russische, Israëlische en Portugese nationaliteit. Hij is onder meer de grootste aandeelhouder van Evraz, een van de belangrijkste concerns in Rusland op het gebied van de staalindustrie en de mijnbouw.

Naar aanleiding van de aanval van Rusland op Oekraïne op 24 februari 2022 heeft de Raad onder meer de tegoeden bevroren en de toegang tot of doorreis door de Europese Unie verboden voor invloedrijke zakenvrouwen en -mannen die economische activiteiten uitoefenen in Rusland of in sectoren die worden beschouwd als een aanzienlijke inkomstenbron voor de Russische regering. Abramovich heeft bij het Gerecht van de Europese Unie bezwaar gemaakt tegen de opname en handhaving van zijn naam op de lijsten van personen en entiteiten waarop deze maatregelen van toepassing zijn. Bij arresten van 20 december 2023 en 10 september 2025 heeft het Gerecht de beroepen verworpen.

De Raad heeft vervolgens de nieuwe besluiten vastgesteld tot verlenging van de tegen hem genomen beperkende maatregelen, waardoor de geldigheidsduur van de beperkende maatregelen verlengd eerst tot 15 september 2025 en daarna tot 15 maart 2026.

Bijgevolg heeft Abramovich een beroep ingesteld en vervolgens aangepast, enerzijds gericht op de nietigverklaring van deze laatste besluiten en anderzijds op de vergoeding van de morele immateriële schade die hij stelt te hebben geleden als gevolg van de vaststelling ervan.

Gerecht: Het beroep wordt verworpen.

HvJ en Gerecht – overig

- [C-228/25 P](#) (MegaFon/Raad) - CONCLUSIE
- [T-296/24](#) (Kesaev) – ARREST (beroep verworpen)

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- [C-760/26](#) (Association belgo-palestinienne e.a.), verwijzing uit **België** over verordening (EU) 2021/821 (controle op uitvoer e.d. van **producten voor tweërlei gebruik**) en de vraag of artikel 7, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 1, van verordening 2021/821, met enerzijds artikel 1 van het **Genocideverdrag** en artikel 1 van de Verdragen van Genève, en anderzijds artikel 3, lid 5, VEU en artikel 351, eerste alinea, VWEU, verenigbaar zijn

OVERIG

Europese Rekenkamer publiceert analyse over het defensiebeleid van de Europese Unie ([ECER](#))

EHRM factsheets en guides

- [Conscientious objection](#)
- [Freedom of religion](#)
- [Religious symbols and clothing](#)
- [Guide on article 9 ECHR - freedom of thought, conscience and religion](#)

Gewasbeschermingsmiddelen en biociden

HvJ – ARREST – C-773/23 P (ECCA/Commissie) – 10 september 2026 – ECLI:EU:C:2026:730 – conclusie – arrest

**Verordening (EG) nr. 1107/2009 – Artikel 56, tweede alinea, Statuut HvJ —
Gewasbeschermingsmiddelen – Niet-verlenging van de goedkeuring van de werkzame stof
chloorpyrifos-methyl – Beroep tot nietigverklaring – Representatieve vereniging –
Ontvankelijkheid interveniënt**

Samenvatting onder: [procesrecht HvJ](#)

Gezondheid, geneesmiddelen, levensmiddelen en etikettering

**HvJ – ARREST – C-657/24 (Kyberg Pharma) – 17 september 2026 – Duitsland –
ECLI:EU:C:2026:774 – conclusie – arrest**

**Verordening (EG) nr. 1924/2006 – Voedselveiligheid – Gezondheidsclaims –
Etiketteringsverplichtingen – Voedingssupplement waarvoor schriftelijk reclame wordt
gemaakt – Informatieplicht**

Kyberg Pharma brengt in de vorm van capsules een voedingssupplement op de markt, waarvan de verpakking een vermelding bevat die het belang van een gevarieerde, evenwichtige voeding en een gezonde levensstijl benadrukt.

Kyberg Pharma heeft in de geschreven pers een advertentie voor het betrokken product laten verspreiden, met daarin onder meer de volgende claims: „Gezond gewicht verliezen” en „glucomannaan draagt bij tot gewichtsverlies in het kader van een caloriearm dieet”.

De verwijzende rechter wil weten of Kyberg Pharma heeft voldaan aan de informatieplicht uit artikel 10, lid 2, van verordening nr. 1924/2006 doordat zij op de verpakking van het betrokken product de in die bepaling vermelde informatie heeft vermeld, dan wel of Kyberg Pharma ook verplicht was om deze informatie op te nemen in de advertentie voor haar product.

Hof: Artikel 10, lid 2, van verordening (EG) nr. 1924/2006 moet aldus worden uitgelegd dat schriftelijke reclame voor een voedingssupplement niet onder het begrip „etikettering” in de zin van deze bepaling valt.

Artikel 10, lid 2, van verordening nr. 1924/2006 moet aldus worden uitgelegd dat de in deze bepaling genoemde verplichte informatie niet hoeft te worden vermeld in schriftelijke reclame voor een voedingssupplement wanneer deze informatie op de etikettering van dat supplement is vermeld.

HvJ – ARREST – C-721/24 (Vista-Life Pharma en Vista-Life Pharma Belgium) – 17 september 2026 – België – ECLI:EU:C:2026:775 – conclusie – arrest

Verordening (EG) nr. 1924/2006 – Voedingssupplementen waarvoor reclame wordt gemaakt – Claims inzake ziekterisicobeperking – Specifieke gebruiksvoorwaarden

De zaak gaat over reclame voor voedingssupplementen. De reclames voor deze producten zijn verspreid via gespecialiseerde tijdschriften bestemd voor apothekers en artsen. De verwijzende rechter wil weten wanneer verwijzingen naar de frequentie en wijze van toediening van voedingssupplementen, op basis van de wijze van hun presentatie, betrekking kunnen hebben op de gezondheid. Daarnaast vraagt hij om verduidelijking van de informatieve boodschap die bij een vermelding inzake ziekterisicobeperking is gevoegd, waaronder de plaats ervan tussen etikettering en reclame.

Hof: Artikel 2, lid 2, punt 5, van verordening (EG) nr. 1924/2006 moet aldus worden uitgelegd dat aanwijzingen over de frequentie van inname en/of de wijze van toediening van een voedingssupplement onder het begrip „gezondheidsclaim” in de zin van deze bepaling vallen wanneer deze praktische voorschriften worden voorgesteld als verband houdend met een heilzaam effect op de gezondheid of met het ontbreken of verminderen van een negatief effect op de gezondheid.

Artikel 14, lid 2, van verordening nr. 1924/2006 vereist niet dat op de etikettering van het betrokken voedingssupplement of, bij ontbreken daarvan, in de presentatie of de reclame daarvoor, letterlijk de vermelding in die bepaling wordt overgenomen volgens welke „de ziekte [waarnaar] de claim verwijst, meerdere risicofactoren heeft en dat verandering van een van die factoren al dan niet een heilzaam effect kan hebben”, mits die etikettering, presentatie of reclame een vermelding bevat die de consument op nauwkeurige, duidelijke en gemakkelijk te begrijpen wijze informeert over deze twee elementen.

Artikel 14, lid 2, van verordening nr. 1924/2006, vereist niet dat schriftelijke reclame ter bevordering van een voedingssupplement die een claim inzake ziekterisicobeperking bevat, ook de vermelding bevat dat de ziekte waarnaar die claim verwijst, meerdere risicofactoren heeft en dat verandering van een van die factoren al dan niet een heilzaam effect kan hebben, indien deze vermelding op de verpakking zelf van dat supplement voorkomt.

HvJ – CONCLUSIE – Gevoegde zaken C-38/25 P, C-48/25 P, C-54/25 P en C-55/25 P (Commissie t. Aloe Vera of Europe e.a.) – 10 september 2026 – A-G Capeta – ECLI:EU:C:2026:752 – conclusie

Verordening (EG) nr. 1925/2006 – Verordening (EU) 2021/468 – Stoffen waarvoor een verbod of een beperking geldt, of die door de Unie worden onderzocht – Verbod op „bereidingen” op basis van delen van plantensoorten die hydroxyantraceenderivaten bevatten – Voorwaarden voor procedure om stoffen te verbieden, het gebruik ervan te beperken of ze door de Unie te laten onderzoeken

De onderhavige hogere voorzieningen hebben betrekking op vier arresten van het Gerecht. Daarin heeft die rechter verordening (EU) 2021/468 nietig verklaard voor zover daarbij de toevoeging van bepaalde stoffen en „bereidingen” op basis van plantensoorten, waaronder *aloësoorten*, die hydroxyantraceenderivaten (hierna: „HAD's”) bevatten, werd verboden of werd onderzocht uit het oogpunt van de volksgezondheid.

De Europese Commissie heeft tegen deze arresten hogere voorziening ingesteld, waarbij zij in essentie aanvoert dat het Gerecht de voorschriften voor en de procedure die ten grondslag ligt aan artikel 8 van de toevoegingsverordening onjuist heeft uitgelegd.

De A-G is van mening dat de Commissie, indien zij een besluit neemt op grond van artikel 8, lid 2, onder a), i), de stof of het ingrediënt *zonder meer* verbieden en zij *geen* discretionaire bevoegdheid heeft om voor die specifieke stof een drempelwaarde voor verbruik vast te stellen (zelfs indien dat mogelijk is voor genotoxische stoffen). Indien haar een dergelijke discretionaire bevoegdheid was toegekend, dan zou de Uniewetgever dat hebben aangegeven, zoals hij heeft gedaan in artikel 8, lid 2, onder a), ii). Het Gerecht heeft volgens de A-G ten onrechte geoordeeld dat artikel 8, lid 2, van de toevoegingsverordening moet worden gelezen in samenhang met artikel 8, lid 1, waaruit volgt dat de Commissie aan twee voorwaarden moet voldoen voordat zij een stof in bijlage III kan opnemen.

A-G geeft het Hof in overweging: de arresten van 13 november 2024, T-189/21, T-302/21, T-271/21 en T-274/21 te vernietigen; de zaak terug te verwijzen naar het Gerecht voor de beoordeling van de resterende middelen.

HvJ – CONCLUSIE – C-122/25 P (BASF en Nouryon Functional Chemicals/Commissie) – 24 september 2026 – A-G Szpunar – ECLI:EU:C:2026:788 – [conclusie](#)

Verordening (EG) nr. 1272/2008 – Gedelegeerde verordening (EU) 2022/692 – Indeling en etikettering van N-carboxymethyliminobis (ethyleenenitrilo)tetra (azijnzuur) en daaraan gerelateerd pentanatrium en gerelateerde pentanatriumzouten (DTPA) – Criteria voor de indeling van een stof als giftig voor de voortplanting – Stof die metaalionen kan binden – Schadelijke gevolgen voor de ontwikkeling van het ongeboren kind wegens mogelijk zinktekort door deze eigenschap in het moederlichaam

Samenvatting onder: [milieu](#)

NOOT – EHRM 11 juni 2026, [C.P. t. Spanje](#)

Giving birth at home in C.P. v. Spain: a unique and delicate moment ruined by the coercive intervention of the Spanish authorities ([Strasbourg observers](#))

REGELGEVING

‘Pharma package’: Council adopts new rules for a fairer and more competitive EU pharmaceutical sector ([Raad](#))

EHRM factsheets

- [ECHR-KS – Article 2 Medical negligence](#)
- [Cannabis-based medication](#)

Godsdienstvrijheid en geloofsovertuiging

NOOT – EHRM G.K. en A.S. t. Zwitserland

A Right to an Answer: G.K. and A.S. v. Switzerland and the duty to engage with Convention claims (Strasbourg observers)

Handel en antidumping

HvJ – ARREST – C-499/24 P (Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları e.a./Commissie) – 3 september 2026 – ECLI:EU:C:2026:693 – conclusie – arrest

Verordening (EU) 2016/1036 – Uitvoeringsverordening (EU) 2021/1100 – Invoer van bepaalde warmgewalste platte producten van ijzer, van niet-gelegeerd staal of van ander gelegeerd staal van oorsprong uit Turkije – Definitief antidumpingrecht – Berekening van dumpingmarge – Contract ter afdekking van het valutarisico

Verzoeksters zijn ondernemingen naar Turks recht. Erdemir en Isdemir produceren en verkopen warmgewalste platte producten. Ersem is hun verbonden handelaar.

De Europese Commissie heeft in 2000 een antidumpingonderzoek geopend met betrekking tot de invoer in de Europese Unie van bepaalde warmgewalste platte producten van ijzer, van niet-gelegeerd staal of van ander gelegeerd staal van oorsprong uit Turkije. Dat heeft ertoe geleid dat de Commissie bij uitvoeringsverordening (EU) 2021/1100 op de invoer in de Unie van dit door verzoeksters vervaardigde product een antidumpingrecht van 5 % heeft ingesteld.

In het daartegen ingestelde beroep zou het Gerecht blij hebben gegeven van een aantal onjuiste rechtsopvattingen bij het onderzoek van het beroep tot nietigverklaring van uitvoeringsverordening (EU) 2021/1100. De vraag is o.a. of de Europese Commissie voor de vaststelling van dumping verplicht is rekening te houden met de contracten ter afdekking van het valutarisico die worden gesloten tussen ondernemingen die zich met internationale handel bezighouden, dan wel of zij haar eigen methode voor de omrekening van valuta kan blijven hanteren.

Hof: De hogere voorziening wordt afgewezen.

Zie ook: C-498/24 P

HvJ – ARREST – C-319/24 P (Commissie/Sinopec Chongqing SVW Chemical e.a.) – ECLI:EU:C:2026:687 – conclusie – arrest

Antidumpingheffingen op invoer van bepaalde polyvinylalcoholen uit China – Berekening normale waarde – Nieuwe methodologie

Het Gerecht heeft een uitvoeringsverordening van de Commissie die antidumpingheffingen oplegde op de invoer van bepaalde polyvinylalcoholen uit China, vernietigd. De zaak betreft de toepassing van een nieuwe methodologie, vastgelegd in artikel 2(6a) van de basisverordening, die wordt gebruikt bij antidumpingonderzoeken van de Commissie als er sprake is van vervormingen op de binnenlandse markt van een exportland.

De Commissie heeft de normale waarde van de producten van Sinopec e.a. berekend op basis van beschikbare feiten, aangezien de verstrekte gegevens van Sinopec e.a. gebrekkig waren. Daarbij zijn de kosten voor transport, verzekering, en andere verwerkingskosten afgetrokken van de exportprijs en is de normale waarde van andere producenten als referentie gebruikt. Het Gerecht heeft geoordeeld dat de Commissie ten onterechte gebruik heeft gemaakt van de hoogste normale waarden van andere producenten voor Sinopec e.a. Ten tweede heeft de Commissie haar verplichting uit hoofde van artikel 2(10) van de basisverordening om een eerlijke vergelijking te maken tussen de exportprijs en de normale waarde op hetzelfde handelsniveau geschonden doordat de Commissie 'de kosten in kwestie' van de exportprijs had afgetrokken.

Als gevolg van deze schendingen is de uitvoeringsverordening gedeeltelijk vernietigd. Beide partijen hebben beroep ingesteld bij het HvJ.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie in T-762/20 wordt vernietigd voor zover daarbij de tweede grief van het derde middel van het beroep, alsmede het eerste en het tweede onderdeel van het tweede middel van het beroep worden aanvaard en uitvoeringsverordening (EU) 2020/1336, nietig wordt verklaard voor zover als uiteengezet in punt 1 van het dictum van dit arrest.

Uitvoeringsverordening 2020/1336 wordt nietig verklaard in de mate waarin zij betrekking heeft op Sinopec Chongqing SVW Chemical Co. Ltd, Sinopec Great Wall Energy & Chemical (Ningxia) Co. Ltd en Central-China Company, Sinopec Chemical Commercial Holding Co. Ltd, voor zover de Europese Commissie voor de berekening van de hoogte van het antidumpingrecht op de in de Europese Unie ingevoerde en door laatstgenoemden geproduceerde en verkochte polyvinylalcohol, overeenkomstig artikel 2, lid 10, onder i), van verordening (EU) 2016/1036, correcties ter verlaging van de uitvoerprijs heeft toegepast.

Het beroep wordt verworpen voor het overige.

De incidentele hogere voorziening van Sinopec Chongqing SVW Chemical Co. Ltd, Sinopec Great Wall Energy & Chemical (Ningxia) Co. Ltd en Central-China Company, Sinopec Chemical Commercial Holding Co. Ltd wordt afgewezen.

HvJ – CONCLUSIE – C-538/25 (Flugzeugherstellerin) – 24 september 2026 – A-G Capeta – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2026:790 [persbericht](#) – [conclusie](#)

Verordening (EU) 2021/821 – Gemeenschappelijke handelspolitiek – Controle op de uitvoer van producten voor tweeërlei gebruik – Begrip 'producten voor tweeërlei gebruik' – Omstandigheden waarmee rekening moet worden gehouden bij de vaststelling of een product '[look] een militaire bestemming' heeft "

Verzoekster is een Oostenrijkse ontwikkelaar en fabrikant van een opleidingsvliegtuig met twee zitplaatsen dat aangeboden in twee modellen: één voor kunstvliegen en één voor verkenningsvluchten. Het gaat hier om kunstvliegmodel, dat is ontworpen voor de opleiding van piloten in de algemene luchtvaart en voor kunstvliegen. Dit model is niet specifiek is ontworpen voor gebruik door de strijdkrachten en evenmin is uitgerust met militaire onderdelen.

Verzoekster heeft een aanvraag ingediend voor een vergunning tot uitvoer van zes van dit soort vliegtuigen, een vluchtsimulator voor de opleiding van piloten (kunstvliegmodel), technologie voor de bouw van het vliegtuig en afgewerkte vliegtuigonderdelen. Volgens de aanvraag is de ontvanger van de daarin genoemde producten een burgerlijke handelsonderneming in Myanmar en is de eindgebruiker de luchtmacht van Myanmar. In eerste instantie is de vergunning onder voorwaarden verleend voor de duur van een jaar. Verzoekster heeft vervolgens drie vliegtuigen, een vluchtsimulator, technologie en vliegtuigonderdelen uitgevoerd. Het vliegtuig en de vluchtsimulator bevinden op een luchtmachtbasis in Myanmar. Verzoekster heeft daarna een aanvraag ingediend voor een 'verlenging' van de vergunning

voor de goederen die nog niet waren uitgevoerd, met name drie vliegtuigen voor de opleiding van piloten (kunstvliegmodel), de overdracht van technologie voor de assemblage van het vliegtuig en afgewerkte vliegtuigonderdelen. Het verzoek om verlenging wordt geweigerd. De vragen gaan o.a. over de vraag welke omstandigheden relevant zijn bij de beoordeling van de vraag of een product '[look] een militaire bestemming' heeft.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 2, punt 1, van verordening (EU) 2021/821 moet aldus worden uitgelegd dat

- *het voor de vaststelling of een product kan worden geacht '[look] een militaire bestemming' te hebben, terwijl dat product geen aanzienlijke bijdrage levert aan de capaciteiten van de strijdkrachten, volstaat dat dit product kan worden gebruikt voor de opleiding van militaire piloten, ook als die opleiding niet verschilt van die van burgerpiloten;*
- *bij de beoordeling van de vraag of een product '[look] een militaire bestemming' kan hebben uitsluitend rekening moet worden gehouden met de objectieve capaciteiten van het product aan de hand van de fysieke kenmerken ervan ten tijde van de uitvoer, en*
- *bij de beoordeling van de vraag of een product '[look] een militaire bestemming' kan hebben geen rekening hoeft te worden gehouden met de militaire capaciteiten van de eindgebruiker of de ontvanger in het derde land waarnaar het product zal worden uitgevoerd, de situatie in het derde land, de mogelijkheid dat de eindgebruiker het product aanpast of het onttrekkingsgevaar van het product. Die punten zijn uitsluitend relevant voor het besluit of er voor de uitvoer van dat product eventueel een vergunning vereist is."*

- E Advocate General Čapeta: the concept of 'dual-use items' must be interpreted broadly so as to cover the vast array of strategic and security considerations of the Member States and the European Union ([persbericht](#))

GERECHT – ARREST – T-126/21 RENV (Nevinnomysskiy Azot en NAK "Azot"/Commissie) – 9 september 2026 – ECLI:EU:T:2026:534 – geen conclusie – arrest

Verordening (EU) 2016/1036 – Invoer van ammoniumnitraat van oorsprong uit Rusland – Definitieve antidumpingrechten – Bewijsvereiste voor de opening van een nieuw onderzoek – Voorafgaande fase van de procedure van nieuw onderzoek – Toereikendheid bewijsmateriaal – Aanvullende informatie op basis van een andere methode voor de berekening van dumping

Verzoeksters vorderen nietigverklaring van uitvoeringsverordening (EU) 2020/2100 (antidumpingrecht op ammoniumnitraat van oorsprong uit Rusland) naar aanleiding van een nieuw onderzoek bij het vervallen van de maatregelen op grond van artikel 11, lid 2, van verordening (EU) 2016/1036 voor zover deze op hen van toepassing is.

Gerecht: Het beroep wordt verworpen.

OVERIG

- Commissie publiceert verslag over de uitvoering en handhaving van het EU-beleid inzake handel en economische veiligheid ([ECER](#))
- Richtsnoeren voor de toepassing van Verordening (EU) 2024/3015 inzake een verbod op met dwangarbeid vervaardigde producten op de markt van de Unie, [PB C, C/2026/4637, 3.9.2026](#),
- Artikel: De EU-Verordening ontbossingsvrije producten onderzocht ([bijzonder strafrecht](#))

IE - Intellectuele eigendom

HvJ – ARREST – C-598/24 (Gândul Media Network) – 3 september 2026 – Roemenië – ECLI:EU:C:2026:682 – conclusie – arrest

Richtlijn 2001/29/EG – Auteursrecht en naburige rechten – Reproductierecht – Mededeling aan het publiek – Begrip ‘werk’ – Op Facebook gedeelde korte tekst die is overgenomen in de onlinepers – Beperking voor verslaggeving over actuele gebeurtenissen – Mate van harmonisatie

Verzoekster is docent en heeft een tekst van 22 regels op haar Facebookpagina geplaatst met de titel „Richtsnoeren voor ouders aan het begin van het schooljaar”. Zij gaf daarin op een humoristische en didactische manier te kennen dat zij geen cadeaus wilde ontvangen van de ouders van haar leerlingen.

Een journalist heeft daar een nieuwsbericht over gemaakt waarin de volledige tekst van de docent is overgenomen. Niet wordt betwist dat de betrokken tekst zonder voorafgaande toestemming van verzoekster en dat haar naam en de bron van die tekst later zijn toegevoegd door middel van een hyperlink naar de originele tekst.

Verzoekster beroept zich op inbreuk op haar auteursrecht. Volgens de Roemeense rechter kwam de tekst niet in aanmerking voor auteursrechtelijke bescherming.

Het auteursrecht van de Unie voorziet in een aantal beperkingen op de uitsluitende rechten van auteurs, waardoor gebruikers van werken zonder hun toestemming bepaalde handelingen kunnen verrichten die normaal gesproken binnen het alleenrecht van de houder van de auteursrechten vallen.

De verwijzende rechter wil weten of de reproductie op de website van een online dagblad van een op Facebook gepubliceerde tekst waarin een mening wordt geuit over sociale praktijken die in een schoolomgeving als ongepast worden beschouwd, kan worden aangemerkt als een verslag van een „actuele gebeurtenis”. De rechter vraagt zich met name af of de beperking van artikel 5, lid 3, onder c), tweede geval, van richtlijn 2001/29 van toepassing is wanneer deze reproductie niet gepaard gaat met een mogelijkheid tot openbaar debat. Verder gaan de vragen over de grenzen van deze beperking.

Hof: Artikel 2, onder a), van richtlijn 2001/29/EG moet aldus worden uitgelegd dat een op een socialenetwerksite gepubliceerde tekst waarin een mening wordt geuit over sociale praktijken die als ongepast worden beschouwd, valt onder het begrip „werk” in de zin van deze bepaling, voor zover deze tekst de uitdrukking van een intellectuele schepping van de auteur is die zijn persoonlijkheid weerspiegelt.

Artikel 5, lid 3, onder c), tweede geval, van richtlijn 2001/29 staat in de weg aan een nationale regeling op grond waarvan de in die bepaling bedoelde beperking of restrictie enkel geldt voor de overneming van korte fragmenten van een beschermd werk, maar dat het zich wel verzet tegen een verbod om uit deze overneming een direct of indirect commercieel of economisch voordeel te halen.

- HvJ EU: Korte tekst op sociale media kan auteursrechtelijk beschermd zijn (Boek9)
- HvJ EU: socialmediapost kan auteursrechtelijk beschermd werk zijn; algemeen verbod op commercieel voordeel bij actualiteitsverslaggeving niet toegestaan (IE forum)

HvJ – ARREST – C-298/23 (Inter IKEA Systems) – 8 september 2026 – Grote Kamer – België
– ECLI:EU:C:2026:721 – conclusie – arrest

Richtlijn (EU) 2015/2436 – Artikel 11 Handvest EU – Merkenrecht – Politieke partij Vlaams Belang gebruikt merk IKEA – Begrip “geldige reden” – Vrijheid van meningsuiting

In 2022 presenteerde de politieke partij Vlaams Belang een plan voor de hervorming van het asiel- en migratiebeleid (Immigratie Kan Echt Anders – IKEA). Tijdens een persconferentie, en op sociale media, werd daarbij gebruik gemaakt van het merk IKEA, van de Zweedse meubelgigant.

IKEA (de meubelwinkel) stelt dat Vlaams Belang inbreuk heeft gemaakt op haar merkrecht en vraagt schadevergoeding voor de Belgische rechter.

Volgens Vlaams Belang ging het enkel om een ludieke en parodiërende verwijzing naar het merk IKEA om een politieke boodschap kracht bij te zetten.

De Belgische rechter vraagt het Hof in hoeverre de vrijheid van meningsuiting een geldige reden kan zijn om af te wijken van de merkbescherming.

Hof (Grote Kamer): Artikel 9, lid 2, onder c), van verordening (EU) 2017/1001 en artikel 10, lid 2, onder c), en lid 6, van richtlijn (EU) 2015/2436, gelezen in samenhang met artikel 11 en artikel 17, lid 2, Handvest EU moeten aldus worden uitgelegd dat wanneer een derde een teken gebruikt dat gelijk is aan of overeenstemt met een bekend merk, de vrijheid van meningsuiting van deze derde, daaronder begrepen de vrijheid om politieke meningen te verkondigen en de politieke parodie, een geldige reden in de zin van deze bepalingen kan vormen, op voorwaarde dat bij de afweging van de betrokken rechten deze vrijheid zwaarder weegt dan het uitsluitende recht van de houder van dat merk. Bij deze afweging, waarvan het resultaat niet noodzakelijkerwijs hetzelfde hoeft te zijn na de afweging die wordt verricht in het kader van, enerzijds, artikel 10, lid 2, onder c), van richtlijn 2015/2436 of artikel 9, lid 2, onder c), van verordening 2017/1001 en, anderzijds, artikel 10, lid 6, van die richtlijn, moet de nationale rechter rekening houden met alle relevante omstandigheden van het concrete geval, waaronder met name:

- *het oogmerk van de derde, waarbij het betrokken gebruik moet zijn ingegeven door de doelstelling van die derde om zijn vrijheid van meningsuiting te goeder trouw uit te oefenen, hetgeen met name het geval is wanneer dat gebruik plaatsvindt om een idee of mening over te brengen in verband met het bekende merk als zodanig, de houder van dat merk, zijn handelspraktijken of zijn waren of diensten, of wanneer dat gebruik plaatsvindt om een debat van algemeen belang op gang te brengen of te voeden, of nog wanneer het gebruik om andere redenen – zoals de taalkundige betekenis van een bestanddeel van dat merk of het feit dat dit merk een publieke culturele referentie is geworden of deel is gaan uitmaken van het dagelijks taalgebruik – noodzakelijk is voor de uitoefening van deze vrijheid in de gegeven context;*
- *de vraag of de betrokken meningsuiting bijdraagt tot een debat van algemeen belang en of deze uiting al dan niet plaatsvindt in een strikt commerciële context;*
- *de gevolgen die het gebruik door de derde van een aan een bekend merk gelijk of daarmee overeenstemmend teken kan hebben voor de houder van dat merk of voor de essentie zelf van het aan de inschrijving van dat merk verbonden uitsluitende recht, met name gelet op de intensiteit, de omvang en de modaliteiten van dat gebruik, de mate van bekendheid van dit merk, de mate waarin het gebruikte teken overeenstemt met dit merk en, in voorkomend geval, het feit dat dit gebruik de indruk kan wekken dat die houder instemt met de overgebrachte politieke boodschap of gepromote politieke ideeën, of deze op enigerlei wijze ondersteunt, terwijl de door deze houder uitgedragen waarden gebaseerd zijn op neutraliteit ten opzichte van elke politieke partij of onverenigbaar zijn met die politieke boodschap.*

- HvJEU in IKEA-zaak: politieke parodie kan een geldige reden voor merkgebruik vormen ([Boek9](#))
- HvJ EU: politieke parodie rechtvaardigt gebruik bekend merk alleen als belang van gebruiker zwaarder weegt ([IE forum](#))

- Some assembly required: The CJEU on balancing trade mark rights and freedom of expression in Inter IKEA Systems ([IPkat](#))

HvJ – ARREST – [C-176/25 \(Steizer\)](#) – 24 september 2026 – Duitsland – [ECLI:EU:C:2026:785](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Verordening (EG) nr. 593/2008 (Rome I) – Verordening (EG) nr. 864/2007 (Rome II) – Auteursrecht – Exclusieve gebruiksrechten van foto's verleend via mondelinge overeenkomst – Een derde die de foto's gebruikt – Vordering wegens inbreuk op auteursrecht – Toepasselijk recht

Samenvatting onder: [Justitiële internationale samenwerking in civiele zaken en IPR](#)

HvJ – CONCLUSIE – [C-392/25 \(Bodegas Sanviver\)](#) – 3 september 2026 – A-G Biondi – Spanje – [ECLI:EU:C:2026:699](#) – [conclusie](#)

Verordening (EU) 2017/1001 – Uniemark – Bevoegdheid om Uniemark ongeldig te verklaren – Vordering tot nietigverklaring bij het EUIPO – Schorsing gerechtelijke procedure – Beperkingen in de tijd

In het stelsel van Verordening (EU) 2017/1001 wordt de bevoegdheid om een Uniemark ongeldig te verklaren gedeeld tussen de rechtbanken voor het Uniemark en het EUIPO.

De mogelijkheid om het Uniemark op twee afzonderlijke manieren te betwisten, kan resulteren in twee parallelle procedures, waarbij misbruik wordt gemaakt van de in deze verordening neergelegde coördinatieregels.

Deze vragen zijn gerezen in het kader van een geding tussen de vennootschappen Bodegas Vega Sicilia en Bodegas Sanviver over vermeende inbreuken op een Uniemark waarvan de eerstgenoemde onderneming houdster is. De vraag is o.a. of een verweerder in een inbreukprocedure voor een rechtbank voor het Uniemark, die de geldigheid van het betrokken Uniemark niet heeft betwist middels een reconventionele vordering bij deze rechter, toch een vordering tot vervallenverklaring of nietigverklaring van dat merk kan instellen bij het EUIPO overeenkomstig artikel 132, lid 1, van verordening 2017/1001. Verordening (EG) nr. 6/2002 bevat een soortgelijke bepaling. Wat zijn de procedurele gevolgen van een dergelijk verzoek voor de lopende inbreukprocedure?

Is een rechtbank, als het gaat om het Uniemark, indien de verweerder geen reconventionele vordering tot vervallenverklaring of nietigverklaring heeft ingesteld, op grond van artikel 132, lid 1, van verordening 2017/1001 verplicht de inbreukprocedure te schorsen totdat in de procedure bij het EUIPO een definitieve beslissing is genomen? Tot welk moment in de inbreukprocedure kan de verweerder een vordering tot nietigverklaring en vervallenverklaring bij het EUIPO instellen en op die wijze de schorsing van de inbreukprocedure teweegbrengen?

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 132, lid 1, van verordening (EU) 2017/1001 moet aldus worden uitgelegd dat de verwerende partij in een inbreukprocedure bij een rechtbank voor het Uniemark, bij het Bureau voor intellectuele eigendom van de Europese Unie (EUIPO) een vordering kan instellen tot vervallenverklaring of nietigverklaring van het Uniemark dat als grondslag van die procedure dient, ook al had zij de mogelijkheid om bij die rechtbank een reconventionele vordering met hetzelfde voorwerp in te stellen in de zin van artikel 124, onder d), en artikel 128 van die verordening.

Artikel 132, lid 1, van verordening 2017/1001 moet aldus worden uitgelegd dat de verplichting, voor een rechtbank voor het Uniemark waarbij een vordering wegens inbreuk op dat merk is ingesteld, om de

procedure te schorsen tenzij er bijzondere redenen zijn om de behandeling voort te zetten, eveneens geldt wanneer de vordering tot vervallenverklaring of nietigverklaring van het Uniemerk is ingesteld bij het EUIPO na aanvang van de inbreukprocedure en vóór of in plaats van een reconventionele vordering.

- Conclusie AG: Verplichting tot schorsen rechtbankprocedure ook ná aanvang inbreukprocedure (Boek9)
- A-G: Uniemerkinbreukprocedure moet in beginsel worden geschorst bij later ingestelde nietigheidsprocedure bij EUIPO (IE forum)

HvJ – CONCLUSIE – C-573/25 (Suzhou Anri Child Products) – 24 september 2026 – A-G Sanchez Campos-Bordona – Duitsland – ECLI:EU:C:2026:792 – conclusie

Richtlijn 2004/48/EG – Verordening (EG) nr. 2245/2002 – Verordening (EG) nr. 6/2002 – Gemeenschapsmodellen – Advocatenkosten in nationale procedures inzake conservatoire maatregelen – Begrip ‘door de voorlopige maatregelen toegebrachte schade’ – Begrippen ‘gerechtskosten’ en ‘andere kosten’ – Recht op terugbetaling van advocatenkosten als schadevergoeding of als vergoeding van de aan de procedure verbonden kosten – Beperking van kosten in nietigheidsprocedure bij EUIPO

Welke gerechtskosten kan de in het gelijk gestelde partij in een procedure ter verkrijging van een conservatoire maatregel vorderen van de verliezende partij in die procedure?

De in het gelijk gestelde partij in de procedure ter verkrijging van een conservatoire maatregel stelt dat deze kosten ook de kosten moet omvatten van de advocaat die haar heeft vertegenwoordigd in twee procedures die nog aanhangig zijn bij het EUIPO, waarin zij nietigverklaring vordert van de door de tegenpartij ingeschreven Gemeenschapsmodellen.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 70, leden 1 en 6, van verordening (EG) nr. 6/2002 en artikel 79, lid 7, onder h), van verordening nr. 2245/2002 moeten aldus worden uitgelegd dat zij het stelsel voor de verdeling en vaststelling van de kosten in de bij het EUIPO gevoerde procedures tot nietigverklaring van een ingeschreven Gemeenschapsmodel uitputtend regelen. De verplichting tot vergoeding van de aan deze procedures verbonden kosten die ten gunste van de in die procedures in het gelijk gestelde partij moeten worden erkend, valt wat betreft de honoraria van een raadsman niet onder artikel 14 van richtlijn 2004/48/EG.

- Conclusie AG: Kosten EUIPO-nietigheidsprocedure vallen niet onder Handhavingsrichtlijn (Boek9)
- A-G: kosten van EUIPO-nietigheidsprocedure vallen volgens bijzondere kostenregeling (IE forum)

GERECHT – ARREST – T-551/24 (Unipreus/EUIPO (Wallapop)) – 9 september 2026 – ECLI:EU:T:2026:550 – geen conclusie – arrest

Verordening (EG) nr. 207/2009 – Uniemerk – Oppositieprocedure – Aanvraag voor Uniebeeldmerk WALLAPOP – Oudere nationale beeldmerken WALA W – Relatieve weigeringsgrond – Geen verwarringsgevaar – Relevant tijdstip voor de beoordeling van het bestaan van een ouder merk

Interveniënte, Wallapop, SL, heeft bij het EUIPO een aanvraag tot inschrijving als Uniemerk ingediend van een beeldteken met de naam Wallapop. Het merk werd aangevraagd ter aanduiding van diensten die behoren tot de klassen 35, 38 en 42 in de zin van de Overeenkomst van Nice. Verzoekster heeft

oppositie ingesteld tegen de inschrijving van het aangevraagde merk voor bepaalde diensten van klasse 35.

Bij de bestreden beslissing heeft de kamer van beroep het beroep en de oppositie verworpen. Om te beginnen heeft zij rekening gehouden met de aan haar overgelegde aanvullende documenten die ertoe strekten de nietigheid van de oudere merken aan te tonen. Zij heeft vervolgens in herinnering gebracht dat de opposant binnen de gestelde termijn bewijsmateriaal moet verstrekken waaruit het bestaan, de geldigheid en de beschermingsomvang van zijn oudere merken blijken. In dat verband heeft zij gepreciseerd dat haar oudere merk waarop de oppositie was gebaseerd volgens de rechtspraak geldig moest zijn op zowel het moment van bekendmaking van de aanvraag tot inschrijving van het aangevraagde merk als het moment waarop de kamer van beroep uitspraak doet. Zij heeft geoordeeld dat bij nationale rechterlijke uitspraken van 25 oktober 2023 en 7 maart 2024, die definitief zijn geworden, was vastgesteld dat de inschrijvingen van de oudere merken waren verstreken. De kamer van beroep is derhalve tot de slotsom gekomen dat de oppositie zonder voorwerp was geraakt aangezien de oudere merken hun geldigheid tijdens de procedure hadden verloren.

Verzoekster verzoekt het Gerecht de bestreden beslissing te vernietigen.

Gerecht: Het beroep wordt verworpen.

- Gerecht: oppositie tegen WALLAPOP raakt zonder voorwerp nadat oudere Spaanse merken tijdens procedure verstrijken ([IE forum](#))

HvJ en Gerecht – overig

T-890/25	Gerecht EU: ULTRAPURE mist onderscheidend vermogen voor voedingssupplementen, voedingsmiddelen en dranken (IE forum)
T-885/25	Gerecht EU bevestigt nietigheid Remington SYNERGY WORLD wegens kwade trouw (IE forum)
T-60/25	Fissore en CristianoFissore stemmen voldoende overeen voor verwarringsgevaar (IE forum)
T-467/25	Geen verwarringsgevaar tussen KROMAT en CROMA (IE forum)
T-495/25	Gerecht: geen verwarringsgevaar tussen MOOVA Almaviva Group en MOOVIT voor software en IT-diensten (IE forum)
T-642/24	Gerecht: verwarringsgevaar tussen FISH REVOLUTION en CANNED TUNA REVOLUTION! voor waren in klasse 29 (IE forum)
T-351/25	Gerecht: gebruik van NEAM als ondernemingsnaam is onvoldoende bewijs van normaal merkgebruik voor financiële diensten (IE forum)
T-420/25	Gerecht: verwarringsgevaar tussen GOTCHA en ouder Uniemark GONG CHA voor dranken en horecadiensten (IE forum)
T-608/25	Gerecht: verwarringsgevaar tussen papyros by Modus en ouder merk PAPYRUS voor software en IT-diensten (IE forum)
T-244/24	Gerecht: verwarringsgevaar tussen LOTO DEL SVR en ouder Uniemark SVR voor cosmetica (IE forum)
T-496/25	Gerecht: zwak onderscheidend vermogen van MOOVIT staat aan nietigverklaring van MOOVA Almaviva Group in de weg (IE forum)

<u>T-574/25</u>	Gerecht: EUIPO beoordeelde bewijs van normaal gebruik van NUTRISTAR onvolledig en onjuist (IE forum)
<u>T-635/25</u>	Verwarringsgevaar tussen NPhealthLABS+ en ondernemingsnaam Health Labs; EUIPO beoordeelt 'health' onjuist (IE forum)
<u>T-675/25</u>	ROYAL mist zowel intrinsiek als door gebruik verkregen onderscheidend vermogen (IE forum)
<u>T-49/24</u>	EUIPO schendt recht om te worden gehoord door niet alle vertalingen van bewijsstukken door te sturen (IE forum)
<u>T-494/25</u>	Gerecht EU: normaal gebruik VECTOR FUND aangetoond en verwarringsgevaar met MARKETVECTOR (IE forum)
<u>T-477/25</u>	Gerecht EU bevestigt verwarringsgevaar tussen T-HEAD en oudere HEAD-merken (IE forum)
<u>T-745/25</u>	Gerecht EU: geen restitutio in integrum na gemiste verlengingstermijn voor Uniemodel (IE forum)
<u>T-294/21</u>	Gerecht EU: Britse JOULES-merken kunnen na Brexit geen grondslag meer vormen voor oppositie tegen Jules Gents (IE forum)
<u>T-564/25</u>	Gerecht EU: kwade trouw bij internationale registratie MAP wegens eerdere samenwerking en kennis van oudere MAP-merken (IE forum)
<u>T-800/25 en T-801/25</u>	Gerecht EU: onvoldoende bewijs van normaal gebruik ATHLETA voor diverse waren en diensten (IE forum)
<u>T-231/25</u>	Gerecht EU: geen verband tussen DEVATIS en NOVARTIS in de zin van artikel 8 lid 5 UMVo (IE forum)
<u>T-232/25</u>	Gerecht EU: artikel 8 lid 5 UMVo niet van toepassing wegens ontbreken van verband tussen DEVATIS en NOVARTIS (IE forum)
<u>T-409/25</u>	Gerecht EU: verwarringsgevaar tussen ANTMINER en ANTCHAIN ondanks hoog aandachtsniveau (IE forum)

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-837/26 (Airwair International), verwijzing uit **Luxemburg** (Benelux-Gerechtshof) over de **Merkenrichtlijn** en de vraag of **onderscheidend vermogen** voor alle of slechts enkele verschijningsvormen van de waren moet zijn aangetoond, en of op grond van artikel 7 van de Merkenrichtlijn een merk **gedeeltelijk nietig** kan worden verklaard wanneer de nietigheidsgrond slechts betrekking heeft op een deel van die verschijningsvormen.
- C-806/26 (Manchester United Fanatics Klub), verwijzing uit **Hongarije** over de vraag of het **gebruik** van **auteursrechtelijk beschermde perspublicaties** voor de **training** en werking van een op een LLM gebaseerde **chatbot** kan worden aangemerkt als **reproductie** of beschikbaarstelling voor het publiek en onder welke voorwaarden dit gebruik onder de **uitzondering voor tekst- en datamining** valt.

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

BGH bevestigt pastiche-exceptie voor sample uit 'Metall auf Metall' ([IE forum](#))

NOOT – HvJ 18 juni 2026, C-232/25 (Idziski)

Speaking for the Dead: Idziski and the Forum for Post-Mortem Likeness Claims ([conflict of laws](#))

Insolventie

HvJ – CONCLUSIE – C-371/25 ([Tillsynsmyndigheten i konkurser](#)) – 3 september 2026 – A-G Norkus – Zweden – ECLI:EU:C:2026:698 – [conclusie](#)

Richtlijn 2008/94/EG – Bescherming van de werknemers bij insolventie van de werkgever – Staat van insolventie – Collectieve procedure – Bedrijfssanering – Uitkering die afhankelijk is gesteld van de registratie van de werknemer als werkzoekende

Samenvatting onder: [arbeid](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- [C-792/26 \(Signa Mitarbeiterbeteiligung\)](#), verwijzing uit **Oostenrijk** over de vraag of artikel 6, lid 1, van **verordening 2015/848** zich ertegen verzet dat een **vordering tot nietigverklaring** wordt ingesteld door de **curator** van een met de insolvente vennootschap verbonden vennootschap aan wie het recht om die vordering in te stellen is **gecedeerd**.

Institutioneel

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- [C-838/26 \(Sconto\)](#), verwijzing uit **Tsjechië** over de vraag of het Europees Bureau voor fraudebestrijding (**OLAF**) op grond van het Unierecht **externe onderzoeken in Taiwan** mocht verrichten zonder een geldende **samenwerkingsovereenkomst** of ander rechtsinstrument en of de daarvan opgemaakte verslagen vervolgens als bewijs kunnen worden gebruikt in nationale procedures.

Justitiële internationale samenwerking in civiele zaken en IPR

HvJ – ARREST – [C-876/24 \(Vueling Airlines\)](#) – 17 september 2026 – Spanje – ECLI:EU:C:2026:768 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Verordening (EG) nr. 2027/97 – Verdrag van Montreal – Verlies van bagage tijdens vlucht – Vervoer binnen een lidstaat – Relatieve bevoegdheid rechter – Onlineovereenkomst – Plaats waar de vervoerder een vestiging heeft – Duurzaam hoofdverblijf van passagier – Hoofddienst of bijkomende dienst

Samenvatting onder: [luchtvaart](#)

HvJ – ARREST – C-176/25 (Steizer) – 24 september 2026 – Duitsland – ECLI:EU:C:2026:785 – conclusie – arrest

Verordening (EG) nr. 593/2008 (Rome I) – Verordening (EG) nr. 864/2007 (Rome II) – Auteursrecht – Exclusieve gebruiksrechten van foto's verleend via mondelinge overeenkomst – Een derde die de foto's gebruikt – Vordering wegens inbreuk op auteursrecht – Toepasselijk recht

BT verkoopt vanuit Duitsland accessoires voor motorvoertuigen via onlineplatforms zoals eBay. Zij heeft een Poolse fotograaf foto's van vloermatten laten maken. Zij zijn mondeling overeengekomen dat BT de foto's zou gebruiken voor haar verkoopactiviteiten. Er bestond geen schriftelijke overeenkomst over het gebruik van de foto's. Een andere handelaar, IU, heeft de foto's gebruikt voor zijn eigen verkoopaanbiedingen op eBay, zonder toestemming van BT. Volgens BT wordt het auteursrecht geschonden. BT vordert daarom bij de rechter een verbod op het gebruik van de foto's door IU. De rechter is van mening dat de fotograaf het exclusieve gebruiksrecht heeft overgedragen aan BT. Volgens IU heeft BT geen procesbevoegdheid omdat de mondelinge overeenkomst tussen BT en de fotograaf volgens Poolse wetgeving niet rechtsgeldig is. BT voert aan dat Duits recht van toepassing is en dat schriftelijkheid geen vereiste is voor de overdracht van auteursrechten.

De verwijzende rechter stelt het Hof de vraag of het recht van de staat waar bescherming wordt gevraagd (Duitsland) ook geldt voor de geldigheid van de overdracht van exclusieve gebruiksrechten, of dat het Poolse recht van toepassing is.

Hof: Verordening (EG) nr. 593/2008 (Rome I) en verordening (EG) nr. 864/2007 (Rome II) moeten aldus worden uitgelegd dat in het kader van een vordering wegens inbreuk door een derde op de exclusieve gebruiksrechten die een persoon zou bezitten op een auteursrechtelijk beschermd werk, de vraag naar de formele geldigheid van de overdrachtsovereenkomst die tussen die persoon en de auteur van het werk als overdrager van die rechten is gesloten, een vraag is die betrekking heeft op verbintenissen uit overeenkomst, zodat het op deze vraag toepasselijke recht moet worden bepaald aan de hand van de regels van verordening nr. 593/2008.

- Ⓛ CJEU judgment in [Steizer] (on lex contractus and formal validity of transfer of intellectual property rights) fails to close the discussion on proprietary rights and Rome I. (GAVCLAW)
- Ⓛ HvJ EU: Rome I bepaalt toepasselijk recht op formele geldigheid overdracht exclusieve gebruiksrechten (IE forum)

HvJ – ARREST – C-190/25 (Zelabrich) – 24 september 2026 – Duitsland – ECLI:EU:C:2026:786 – conclusie – arrest

Verordening (EG) nr. 2201/2003 – Verdrag van Lateranen (tussen Italië en de Heilige Stoel) – Bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken – Overeenkomstig het canonieke recht gesloten huwelijk – Echtscheidingsprocedure bij civiele rechter van een lidstaat waar de zaak het eerst is aangebracht – Nietigverklaring van huwelijk door kerkelijke rechter in Italië – Procedure voor de erkenning van de civielrechtelijke gevolgen van de beslissing over de nietigheid bij een Italiaanse overheidsrechter waar de zaak het laatst is aangebracht

GT heeft de Duitse en Italiaanse nationaliteit, LS de Russische. Zij hebben hun gewone verblijfplaats in Duitsland. In 2017 hebben zij in Italië een concordathuwelijk gesloten, dat op dezelfde dag door de burgerlijke stand van die stad is geregistreerd.

In 2022 heeft GT bij de Duitse rechter een echtscheidingsprocedure ingesteld. Deze rechter moet ook ambtshalve uitspraak doen over de verevening van pensioenrechten en, op verzoek van LS, de partneralimentatie.

GT heeft ook de Italiaanse kerkelijke rechter verzocht om nietigverklaring van het concordathuwelijk. Het huwelijk is in 2024, door de hoogste rechter van de apostolische signatuur definitief nietig verklaard. De gewone Italiaanse rechter heeft nog geen uitspraak gedaan.

De Duitse rechter heeft de behandeling van het echtscheidingsverzoek aangehouden, met inbegrip van de economische gevolgen ervan, omdat de echtscheidingsprocedure zonder voorwerp zou raken indien de Italiaanse rechter het kerkelijke vonnis zou erkennen.

LS heeft tegen deze beschikking hoger beroep ingesteld bij de Duitse rechter omdat krachtens de Brussel II bis-verordening niet de Duitse, maar de Italiaanse rechter verplicht is de zaak aan te houden.

De verwijzende rechter wil de bevestiging verkrijgen van zijn analyse dat, gelet op de bewoordingen van artikel 63, lid 2, en lid 3, onder a), van de Brussel II bis-verordening, de bij de Italiaanse rechter aanhangige procedure tot erkenning van de gevolgen van het kerkelijke vonnis „deel uitmaakt van een procedure tot nietigverklaring van het huwelijk” in de zin van artikel 19, lid 1, van deze verordening.

Met zijn tweede vraag wil verwijzende rechter weten wat de gevolgen zijn van de vaststelling van een situatie van aanhangigheid die ertoe zou moeten leiden dat de Italiaanse rechter bij wie de zaak het laatst is aangebracht zijn uitspraak aanhoudt overeenkomstig artikel 19, lid 1, van deze verordening.

Hof; Artikel 19, lid 1, van verordening (EG) nr. 2201/2003 moet aldus worden uitgelegd dat het begrip „procedure tot nietigverklaring van het huwelijk” in de zin van deze bepaling niet een procedure omvat die bij een rechter van een lidstaat is ingeleid met het oog op de erkenning van de civielrechtelijke gevolgen van een uitvoerbare beslissing tot nietigverklaring van een concordathuwelijk, wanneer die beslissing is gegeven door een kerkelijke rechtbank op grond van een in artikel 63 van verordening nr. 2201/2003, zoals gewijzigd, genoemd internationaal verdrag tussen de Heilige Stoel en die lidstaat

HvJ – ARREST – C-300/25 (Duftošek) – 24 september 2026 – Tsjechië – ECLI:EU:C:2026:787 – conclusie – arrest

Verordening (EU) 2016/1103 – Verordening (EU) nr. 1215/2012 (Brussel I bis) – Huwelijksvermogensstelsels – Scheiding van goederen – Onroerende zaken in mede-eigendom – Vordering tot vereffening en verdeling van dit onverdeelde eigendom na echtscheiding

Een in Tsjechië woonachtig echtpaar, heeft bij overeenkomst gekozen voor een stelsel van scheiding van goederen. Zij hebben in Frankrijk een onroerendgoedcomplex in mede-eigendom verworven. Na hun echtscheiding wendt een van de echtgenoten zich tot de Tsjechische rechter met het oog op de vereffening en verdeling van dit onverdeelde eigendom, op grond van regels van Tsjechisch recht.

De verwijzende rechter vraagt zich af of het feit dat het geschil verband houdt met het huwelijk van invloed is op de vraag of het binnen de werkingssfeer valt van verordening (EU) 2016/1103 (huwelijksvermogensstelsel) dan wel van verordening (EU) nr. 1215/2012 (Brussel I bis) op grond dat de echtgenoten hebben gekozen voor een huwelijksvermogensstelsel waarin hun vermogensrechtelijke betrekkingen niet zijn geregeld, en het bestaan van mede-eigendom tussen hen niet afhangt van de handhaving van hun huwelijksband.

De vragen gaan o.a. over wat onder de vermogensrechtelijke betrekkingen tussen echtgenoten in verband met het huwelijk of de ontbinding ervan valt.

Hof: Artikel 1, lid 1, en artikel 3, lid 1, onder a), van verordening (EU) 2016/1103 moeten aldus worden uitgelegd dat een na de ontbinding van het huwelijk ingestelde vordering tot vereffening en verdeling

van de onverdeelde eigendom van onroerend goed dat uitsluitend is verworven door echtgenoten die zijn gehuwd onder het stelsel van scheiding van goederen, waarvoor zij bij overeenkomst hebben gekozen, onder het gebied van de huwelijksvermogensstelsels in de zin van die bepalingen valt.

HvJ – CONCLUSIE – C-345/25 (Grixta) – 3 september 2026 – Malta – ECLI:EU:C:2026:694 – conclusie

Verordening (EG) nr. 864/2007 (Rome II) – Verordening (EU) 2016/44 – Begrip ‚burgerlijke en [...] handelszaken’ – Nalatenschap van iemand uit Libië – Wederrechtelijk verkregen vermogen – Vordering door Libië tot teruggave van vermogensbestanddelen die zich op Malta bevinden – Vordering tot teruggave

Muatassim Kadhafi was de vierde zoon van de voormalige Libische leider Mouammar Kadhafi. Hij heeft verschillende vennootschappen opgericht in Malta, waaronder Capital Resource. Op de nog steeds actieve rekeningen van Capital Resource staan tientallen miljoenen euro's, tientallen miljoenen Amerikaanse dollars (USD) en tientallen miljoenen ponden sterling (GBP), in totaal ter waarde van ongeveer 90 miljoen EUR.

In 2011 zijn de tegoeden van Muatassim Kadhafi bevroren. Na het overlijden van Muatassim Kadhafi op 20 oktober 2011 heeft de Libische regering in 2012 actie ondernomen om fondsen, financiële activa en andere economische middelen die wederrechtelijk waren verkregen of in bezit waren van personen die direct of indirect verbonden waren met de leiders van het voormalige Libische regime, op te sporen en terug te vorderen.

In 2014 heeft de Staat Libië tegen de vermoedelijke erfgenamen van Muatassim Kadhafi, een civiele procedure ingeleid bij de rechtbank op Malta met het verzoek te verklaren dat de vermogensbestanddelen van Muatassim Kadhafi die zich op Malta op zijn naam of op naam van derden bevonden in strijd met Libische wetgeving werden gehouden, en om bijgevolg te bevelen dat deze aan de Staat Libië werden teruggegeven.

De erfgenamen voeren aan dat de Maltese rechter volgens Maltees recht niet bevoegd is om kennis te nemen van dergelijke op strafwetgeving gebaseerde vorderingen en dat de rechtsvordering was verjaard. De A-G heeft twijfels heb over de ontvankelijkheid van het verzoek om een prejudiciële beslissing en, is van mening ben dat de vordering van de Staat Libië niet binnen het toepassingsgebied van de Rome II-verordening valt.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 1, lid 1, van verordening (EG) nr. 864/2007 moet aldus worden uitgelegd dat een vordering als die in het hoofdgeding, die door een derde land ter fine van de teruggave van in een lidstaat gehouden tegoeden is ingesteld op grond dat deze wederrechtelijk werden verkregen door een van zijn overleden onderdanen, en die is gebaseerd op bijzondere wetten op grond waarvan die staat over bevoegdheden beschikt die buiten het bestek van de voor betrekkingen tussen particulieren geldende regels vallen, niet onder het begrip ‚burgerlijke en [...] handelszaken’ in de zin van die bepaling valt.

- Richard de la Tour AG in [Grixta] /the Muatassim Kadhafi embezzlement, asset recovery claim. An interesting ‘civil and commercial’ argument against the background of EU, UN sanctions law. ([GAVCLAW](#))

HvJ – CONCLUSIE – C-310/25 (MMWB) – 10 september 2026 – A-G Szpunar – Duitsland – ECLI:EU:C:2026:749 – [conclusie](#)

Verordening (EU) nr. 650/2012 – Verklaringen van verwerping van nalatenschap die zijn afgelegd voor gerechten van twee verschillende lidstaten – Gerecht van een andere lidstaat dat zich bevoegd heeft verklaard om uitspraak te doen over de erfopvolging, maar geen gerecht is van de staat waar de persoon die de verklaring van verwerping heeft afgelegd zijn gewone verblijfplaats heeft

De eigenaar van een woning heeft een vordering uit hoofde van een huurovereenkomst ingesteld. Aangezien de huurder is overleden, wordt zijn echtgenote als erfgename gedagvaard. Zij voert echter aan dat zij de nalatenschap van haar echtgenoot heeft verworpen. Nu erfopvolging de enige grondslag is op basis waarvan zij in de verplichtingen van de huurder had kunnen treden, zou de rechtsvordering moeten worden afgewezen, althans, indien de nalatenschap geldig is verworpen.

Over dit laatste punt bestaan er twijfels bij de verwijzende rechter, die voortvloeien uit het feit dat, ten eerste, de verwijzende rechter zetelt in Duitsland, in de stad waar de erflater voor zijn overlijden de woning huurde, ten tweede, enkele erfgenamen voor die rechter – als gerecht dat bevoegd is om uitspraak te doen over de erfopvolging – verklaringen van verwerping van de nalatenschap hebben afgelegd, ten derde, een schuldeiser evenwel ook een procedure inzake de nalatenschap van de erflater heeft ingeleid voor een gerecht in Nederland, ten vierde, de echtgenote van de erflater voor dat laatste gerecht een verklaring van verwerping van de nalatenschap heeft afgelegd, en ten vijfde, de echtgenote zelf in Polen woont en de door haar afgelegde verklaring niet voldoet aan de in het Duitse recht neergelegde vereisten. In dit verband vraagt de verwijzende rechter zich af of, aangezien het gerecht in Nederland zich bevoegd heeft verklaard, de geldigheid van de door de echtgenote van de erflater afgelegde verklaring van verwerping van de nalatenschap moet worden beoordeeld volgens het Nederlandse recht.

A-G geeft het Hof in overweging: De artikelen 4, 13, 23 en 28 van verordening (EU) nr. 650/2012 moeten aldus worden uitgelegd dat in een situatie waarin de beslissing over de rechten of verplichtingen van een partij bij een gerechtelijke procedure afhangt van de door het aangezochte gerecht zelf te verrichten beoordeling van de geldigheid van een door deze partij afgelegde verklaring van verwerping van de nalatenschap, de materiële geldigheid van deze verklaring moet worden beoordeeld volgens de vereisten van het overeenkomstig artikel 21 of artikel 22 van die verordening op de erfopvolging toepasselijke recht, en de formele geldigheid daarvan moet worden beoordeeld volgens de vereisten van dat recht of eventueel van het recht van de staat waar degene die de verklaring heeft afgelegd zijn gewone verblijfplaats heeft. Het feit dat een gerecht van een lidstaat zich bevoegd heeft verklaard om uitspraak te doen over de erfopvolging van de erflater, meer bepaald op grond van artikel 4 van verordening nr. 650/2012, vormt op zich geen aanknopingspunt om de materiële en de formele geldigheid van een voor dat gerecht afgelegde verklaring te beoordelen volgens de in het recht van de lidstaat van dat gerecht neergelegde vereisten, indien dat recht niet het op de erfopvolging toepasselijke recht is, dan wel – als uitsluitend de formele geldigheid van de verklaring wordt beoordeeld – indien dat recht niet het recht is van de gewone verblijfplaats van de persoon die de verklaring heeft afgelegd.

HvJ – CONCLUSIE – C-444/25 (Ersatz-Pilot) – 17 september 2026 – Duitsland – ECLI:EU:C:2026:779 – [conclusie](#)

Verordening (EG) nr. 861/2007 – Europese procedure voor geringe vorderingen – Inleiding van een procedure – Verplichting om vorderingsformulier A in te vullen – Motivering van de vordering op bijgevoegde aanvullende bladen

De Europese procedure voor geringe vorderingen, die is geregeld in verordening (EG) nr. 861/2007, wordt ingeleid doordat de eiser een naar behoren ingevuld vorderingsformulier indient bij de bevoegde

rechterlijke instantie. Dat formulier bevat talrijke velden, waarvan er één bestemd is voor de uiteenzetting van de „redenen voor uw vordering” (hierna: „motivering van de vordering”). Aangezien dat veld uiteraard beperkte afmetingen heeft, rijzen twijfels over de vraag of het toelaatbaar is om relevante informatie niet op te nemen in het veld zelf maar in een bijgevoegd stuk en in dat veld slechts naar die bijlage te verwijzen. De vraag luidt of het formulier in zo'n geval naar behoren is ingevuld en, zo niet, of de rechter de vordering dan niet-ontvankelijk moet verklaren en het verzoek meteen moet afwijzen of dat hij de eiser de mogelijkheid moet bieden om het formulier aan te vullen. In de onderhavige zaak moet het Hof uitspraak doen over deze beide kwesties.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 4, lid 4, van verordening (EG) nr. 861/2007, gelezen in samenhang met bijlage I erbij, moet aldus worden uitgelegd dat formulier A in bijlage I bij deze verordening naar behoren is ingevuld indien de motivering van de vordering in de zin van punt 8.1 van dat formulier bij gebrek aan ruimte niet is opgenomen in het daarvoor bestemde veld maar op aanvullende bladen waarnaar in dat veld slechts wordt verwezen.

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-823/26 (Stanhauger), verwijzing uit **Oostenrijk** over de vraag of de **lex fori** eveneens voor de **reeds opeisbare achterstallige bijdrage** geldt of dat de toepassing van de **lex fori** beperkt blijft tot de **toekomstige bijdrage** vanaf het moment dat de zaak aanhangig is gemaakt als een kind in de staat van de gewone verblijfplaats van de **onderhoudsplichtige** een verhoging van een reeds vastgestelde onderhoudsbijdrage zowel voor het verleden als voor de toekomst vordert in gevolge artikel 4, lid 3, juncto artikel 3 van het Haags Protocol 2007.
- C-868/26 (AlbaniaBeg Ambient), verwijzing uit **Italië** over een veroordeling tot vergoeding van **schade als gevolg van oneerlijke mededinging** in verband met het **niet opzetten van een elektriciteitscentrale** en de vraag of het **begrip ‘beslissing’** in de zin van artikel 32 van **Verordening 44/2001** ook ziet op een beslissing van een rechter van een lidstaat over een verzoek tot erkenning en verklaring van uitvoerbaarheid van een in een derde land gegeven beslissing

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Persistent and Reasonable Efforts in the Field of Cross-Border Service of Documents. Continuation or Stay of Proceedings? (conflict of laws)

RECHTSPRAAK NL – Hoge Raad – 25 september 2026 – [ECLI:NL:HR:2026:1551](#)

Verordening (EU) nr. 1215/2012 (Brussel I bis) – Collectieve actie – Overgangsrecht

De Hoge Raad vernietigt de arresten van het gerechtshof Amsterdam van 13 augustus 2024, zoals hersteld bij arrest van 26 november 2024, en 22 oktober 2024 en verwijst het geding naar het gerechtshof Den Haag ter verdere behandeling en beslissing.

Zie ook: [ECLI:NL:HR:2026:1552](#)

- 📺 Cassatievlog #173 | WAMCA-overgangsrecht en voorzienbaarheid onder de ankergedaagderegels ([cassatieblog](#))

Kort gezegd, oordeelt de Hoge Raad dat bij de toepassing van de ankergedaagderegels géén zelfstandig criterium is of voor de gedaagde voorzienbaar was dat hij voor de Nederlandse

rechter zou worden gedaagd. Verder oordeelt de Hoge Raad dat indien een rechtsvordering betrekking heeft op gebeurtenissen voor én na 15 november 2016 een splitsing moet plaatsvinden, waarbij op de gebeurtenissen vóór 15 november 2016 het oude recht van toepassing is en op latere gebeurtenissen de WAMCA.

RECHTSPRAAK NL – Parket bij de Hoge Raad – 4 september 2026 –
ECLI:NL:PHR:2026:842

Verordening (EU) nr. 1215/2012 (Brussel I bis)

De rechtbank heeft prejudiciële vragen gesteld aan de Hoge Raad over de internationale bevoegdheid van de Nederlandse rechter in een geding op de voet van art. 431 lid 2 Rv. In een dergelijk geding kan een partij die een voor haar gunstige veroordeling heeft verkregen van een buitenlandse rechter welke veroordeling niet krachtens de wet of een verdrag voor tenuitvoerlegging in Nederland in aanmerking komt, vorderen dat haar wederpartij wordt veroordeeld tot hetgeen waartoe die partij in de buitenlandse beslissing reeds is veroordeeld. De eerste vraag die de rechtbank heeft gesteld, is of de Nederlandse rechter op grond van die bepaling internationaal bevoegd is om van een dergelijke vordering kennis te nemen, wanneer geen aanknopingspunten met de Nederlandse rechtssfeer bestaan, afgezien van de ingestelde vordering. De tweede vraag is of al voldoende belang bij een dergelijk vordering bestaat als de eiser de buitenlandse beslissing alvast erkend wenst te krijgen voor het geval dat zich in de toekomst vermogensbestanddelen van de wederpartij in Nederland bevinden.

Bij het stellen van de vragen heeft de rechtbank in aanmerking genomen – en de Hoge Raad voorgehouden – dat het HvJEU in zijn arrest van 7 april 2022 in de zaak *J/H Limited* heeft geoordeeld dat een betalingsbevel dat door een gerecht van een lidstaat is afgegeven op grond van een in een derde staat gewezen definitief vonnis, een beslissing vormt in de zin van artikel 2, onder a) Brussel I-bis en daarom in andere lidstaten uitvoerbaar is. Volgens de rechtbank is het belang van de gestelde vragen met dit arrest toegenomen, omdat dit arrest zou kunnen meebrengen dat een beslissing in een geding op de voet van art. 431 lid 2 Rv in andere lidstaten ten uitvoer kan worden gelegd, terwijl in die andere lidstaten mogelijk strengere eisen aan de erkenning en tenuitvoerlegging van buiten de EU gegeven beslissingen worden gesteld, welke eisen aldus zouden worden omzeild.

Bij het stellen van de vragen heeft de rechtbank uitdrukkelijk geoordeeld dat Brussel I-bis niet van toepassing is op de bevoegdheid van de Nederlandse rechter.

A-G: Als de mogelijke toepasselijkheid van Brussel I-bis buiten beschouwing wordt gelaten (gelet op het hiervoor in 3.33 besproken oordeel van de rechtbank in rov. 5.3 van het vonnis van 13 augustus 2025), luidt het antwoord op de eerste prejudiciële vraag m.i. dat de Nederlandse rechter rechtsmacht heeft om te beslissen over een vordering op grond van art. 431 lid 2 Rv in de gevallen genoemd in en op grond van art. 985 derde zin Rv. Art. 431 lid 2 Rv zelf schept geen rechtsmacht voor de Nederlandse rechter. Het ligt voor de hand om bij de toepassing van art. 985 derde zin Rv te eisen dat minstens concreet uitzicht bestaat op de aanwezigheid van verhaalsmogelijkheden in Nederland, in het geval dat de wederpartij van de verzoeker geen woonplaats heeft in Nederland. De verzoeker zal zo nodig aannemelijk moeten maken dat aan de eis is voldaan (zie hiervoor in 3.18-3.19). Het antwoord op de vraag is dus ontkennend.

Als Brussel I-bis van toepassing is op een vordering als bedoeld in art. 431 lid 2 Rv – wat niet duidelijk is (zie hiervoor in 3.31) – en de vordering onder het materiële en formele toepassingsgebied van die verordening valt – dus een burgerlijke of handelszaak betreft en de verweerder in de Unie woont of gevestigd is – dan wordt de bevoegdheid beheerst door de regels van die verordening.

Wordt bij de toepassing van art. 985 derde zin Rv uitgegaan van het (op papier) ruimere criterium van de arresten van 17 april en 1 mei 2015 (zie daarvoor hiervoor in 3.12), dan valt te wijzen op de begrenzing door het leerstuk van misbruik van bevoegdheid van art. 3:13 BW. Ook

bevoegdheidsgronden mogen immers niet worden misbruikt, van welke misbruik onder meer sprake is als deze gronden worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor zij zijn verleend. Uit het voorgaande blijkt dat art. 431 lid 2 Rv is bedoeld om de tenuitvoerlegging mogelijk te maken van een buitenlandse beslissing in Nederland waarvoor geen wettelijke of verdragsbasis bestaat. De hiervoor genoemde bevoegdheidsgronden worden daardoor ook ieder gerechtvaardigd, in de zin dat daarin een reëel aanknopingspunt met de Nederlandse rechts sfeer is gelegen. Die gronden zijn niet bedoeld om een schuldeiser een beslissing te verschaffen uitsluitend met het oog op de tenuitvoerlegging van een buitenlandse beslissing in andere EU-lidstaten, temeer als daarmee wordt beoogd om de in die andere EU-lidstaten geldende eisen voor erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen uit derde landen te omzeilen.⁸⁵ De vraag of in een concreet geval sprake is van misbruik van bevoegdheid zal aan de hand van alle omstandigheden van het geval moeten worden beantwoord.

Gelet op het voorgaande behoeft de tweede prejudiciële vraag geen antwoord, nu deze uitsluitend is gesteld voor het geval dat de eerste prejudiciële vraag bevestigend wordt beantwoord en op grond van het voorgaande tot een ontkennende beantwoording van die vraag valt te komen. Desalniettemin ga ik kort op de tweede vraag in, die onder meer van belang is in het geval wordt uitgegaan van het hiervoor in 3.38 genoemde criterium van de arresten van 17 april en 1 mei 2017. De vraag houdt in of de eis van voldoende belang van art. 3:303 BW dan nog meebrengt dat nadere eisen zijn te stellen.

(...) Wordt uitgegaan van het criterium van de arresten van 17 april en 1 mei 2015, dan ligt het niet voor de hand om nog nadere eisen aan de vordering te stellen via de band van het belangvereiste. Het volstaat dan immers dat de verzoeker zich wenst te verhalen op vermogensbestanddelen die zich ‘op enig moment’ in Nederland zullen bevinden.⁸⁸ Alleen als uitgesloten te achten zou zijn dat zich ooit vermogensbestanddelen in Nederland zullen bevinden, kan wellicht gezegd worden dat voldoende belang ontbreekt, in het geval van toepassing van dit criterium.

RECHTSPRAAK NL – Parket bij de Hoge Raad – 25 september 2026 –
ECLI:NL:PHR:2026:918

Verordening (EU) nr. 1215/2012 (Brussel I bis) – Collectieve actie tegen Airbnb

De zaak gaat over de toepassing van de Brussel I-bis-Verordening bij een collectieve actie namens consumenten-huurders tegen een aanbieder die online diensten verleent via een online platform. SMC is een collectieve actie gestart tegen Airbnb. Daarmee wil zij bereiken dat de door haar (Nederlandse) achterban van consumenten-huurders aan Airbnb betaalde servicekosten worden terugbetaald. Volgens SMC is Airbnb niet gerechtigd die servicekosten in rekening te brengen. De conclusie strekt tot verwerping van het cassatieberoep.

NOOT – HvJ 9 juli 2026, C-768/24 (Hortis)

The Manufacturable Employee: What Hortis Misses About Remote Work ([European law blog](#))

(..) does the law that protects a worker follow the place they actually work, or can it be engineered away through the paperwork built around a choice-of-law clause?

CONSULTATIE

Bevoegdheidsregels en erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen – Brussel I bis-verordening (evaluatie), Feedback- en raadplegingsperiode 1 september 2026 - 24 november 2026 ([EC](#))

Justitiële internationale samenwerking in strafzaken en EAB

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK en TUSSENUITSPRAAK – 8 september 2026 – na prejudiciële verwijzing Rechtbank Amsterdam – na beschikking HvJ C-446/26 PPU (Blerens)– ECLI:NL:RBAMS:2026:9057

Kaderbesluit 2002/584/JBZ – Grieks vervolgings- en executie-EAB

Voor zover het EAB ziet op vervolging van de opgeëiste persoon in Griekenland verklaart de rechtbank de officier van justitie niet-ontvankelijk in haar vordering omdat in Griekenland niet is voldaan aan het vereiste van effectieve rechterlijke bescherming. Voor zover het EAB ziet op de tenuitvoerlegging van vier straffen in Griekenland weigert de rechtbank de overlevering ten aanzien van drie vonnissen. Ten aanzien van het vierde vonnis wordt het onderzoek ter zitting heropend en geschorst om de uitvaardigende justitiële autoriteit in de gelegenheid te stellen het met betrekking tot de penitentiaire inrichting in Drama aangenomen algemene gevaar van een vernederende of onmenselijke behandeling voor de opgeëiste persoon weg te nemen. Deze zaak is vergelijkbaar met de zaak waarin de rechtbank al prejudiciële vragen heeft gesteld over het vereiste van effectieve rechterlijke bescherming tegen de beslissing van een Griekse openbaar aanklager tot uitvaardiging van een EAB dat tot strafvervolging strekt (C-722/25 (Wertergen)). Verder wordt verzocht om een spoedprocedure omdat de opgeëiste persoon gedetineerd is.

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-798/26 (Casres), verwijzing uit Malta over de vraag of de artikelen 8 en 15 van het **Kaderbesluit 2002/584/JBZ** zich verzetten tegen een **EAB** dat formeel betrekking heeft op **één strafbaar feit**, terwijl daarin **drie strafbare feiten** worden vermeld, waarvan twee op de lijst van strafbare feiten staan en één niet. [noot redactie: op Curia staat dat het een PPU zaak is, maar dit verzoek is afgewezen]

REGELGEVING

BNC Fiche: Herziening van de richtlijn betreffende het Europees onderzoeksbevel in strafzaken, Kamerstuk 22112, nr. 4419

OVERIG

Artikel: OLAF and the Push and Pull Factors of a European Criminal Justice System (bijzonder strafrecht)

Toen OLAF in 1999 werd opgericht, koos men bewust voor een administratief instrument om fraude, corruptie en andere onregelmatigheden ten nadele van de financiële belangen van de Gemeenschap te bestrijden. Tien jaar later blijkt die kwalificatie nauwelijks houdbaar. Het werk van OLAF vertoont een uitgesproken strafrechtelijk karakter: een groot deel van de zaken vraagt om justitiële opvolging, de bevoegdheden bij interne onderzoeken naderen die van opsporingsdiensten, en betrokkenen voelen zich onvoldoende beschermd. Deze spanningen vormen zowel een pull- als een pushfactor richting een Europees strafrechtelijk systeem, juist nu het Verdrag van Lissabon de strafrechtelijke profilering van de EU op scherp zet.

EHRM factsheets

- Extradition and life imprisonment

Klokkenluiders

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-451/26 (Gazečić), verwijzing uit Kroatië over de vraag of het Hof bevoegd is om, naast een **vordering tot schadevergoeding tegen de Europese Unie**, ook kennis te nemen van vorderingen tot **bescherming van klokkenluiders** tegen represailles en tot het treffen van voorlopige maatregelen.

Landbouw en visserij

HvJ – ARREST – C-163/24 (Statul Român - Ministerul Finanțelor Publice en Curtea de Apel București) – 8 september 2026 – Grote Kamer – Roemenië – ECLI:EU:C:2026:722 – conclusie – arrest

Verordening (EG) nr. 1782/2003 – Verordening (EG) nr. 796/2004 – Artikel 267 VWEU – Rechtstreekse steunverlening – Uitsluiting van steun vanwege te hoge aangifte oppervlakte perceel – Begrip ‘feitelijk juiste gegevens’ – Onnauwkeurige cartografische kaarten – Staatsaansprakelijkheid – Niet stellen van prejudiciële vraag – Kennelijke schending?

Een landbouwer heeft oppervlakte steun aangevraagd en daarvoor een te hoog landbouwareaal aangegeven. Hij wordt uitgesloten van steun. Volgens de landbouwer was de te hoge aangifte veroorzaakt doordat de topografische kaarten van de bevoegde autoriteit onvoldoende nauwkeurig zijn en er dus geen sprake is van opzet aan de zijde van de landbouwer. Hij stelt de staat aansprakelijk voor schending van EU recht, o.a. artikel 20 verordening (EG) nr. 1782/2003 (topografische kaarten) en voor het niet stellen van een prejudiciële vraag. In welke gevallen is de Staat aansprakelijk voor schade geleden door partijen?

Hof (Grote Kamer): Artikel 20, lid 1, van verordening (EG) nr. 1782/2003 moet aldus worden uitgelegd dat er geen Unierechtelijke bepaling is die ertoe strekt aan particulieren rechten toe te kennen waarvan de schending met succes kan worden ingeroepen ter ondersteuning van een beroep tot vaststelling van de niet-contractuele aansprakelijkheid van een lidstaat.

Artikel 68, lid 1, van verordening (EG) nr. 796/2004, moet aldus worden uitgelegd dat het begrip „feitelijk juiste gegevens” in de zin van dat artikel 68, lid 1, zowel de correcte aangifte van de oppervlakten door de landbouwer als de correcte identificatie door deze landbouwer van het geëxploiteerde perceel en de grenzen daarvan omvat.

Artikel 267, derde alinea, VWEU moet aldus worden uitgelegd dat het feit dat een nationale rechter die in laatste aanleg uitspraak doet, in een eerder stadium van het hoofdgeding het Hof geen prejudiciële vraag heeft gesteld over de uitlegging van artikel 68, lid 1, van verordening nr. 796/2004, geen schending van het Unierecht oplevert waarvoor de Roemeense Staat aansprakelijk kan worden gesteld.

HvJ – ARREST – C-600/25 (Ministerstvo na zemedelieto i hranite e.a.) – 24 september 2026
– Bulgarije – ECLI:EU:C:2026:794 – geen conclusie – arrest

Verordening (EG) nr. 1974/2006 – Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) – Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo) – Huurovereenkomst tussen gemeentebestuur en steunbegunstigde – Verbintenissen met een looptijd van vijf jaar – Beëindiging huurovereenkomst ingevolge een wetswijziging – Verplichting tot terugbetaling – Begrippen ‘overmacht’ en ‘uitzonderlijke omstandigheden’ – Aansprakelijkheid lidstaten voor schade die is toegebracht aan particulieren door schending van het Unierecht – Voldoende gekwalificeerde schending

Hof: Artikel 47, lid 1, van verordening (EG) nr. 1974/2006 moet aldus worden uitgelegd dat sprake kan zijn van een geval van „overmacht” of van een „uitzonderlijke omstandigheid” indien het recht van gebruik van de grond waarvoor een meerjarige verbintenis in het kader van het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo) is aangegaan verloren gaat als gevolg van de beëindiging van een huurovereenkomst ingevolge een wetswijziging die na het aangaan van de verbintenis is doorgevoerd en waarbij nieuwe vereisten voor de voortzetting van een dergelijke overeenkomst zijn ingevoerd, en een dergelijke beëindiging voor de begunstigde een externe, abnormale en onvoorzienbare omstandigheid is en hij alle maatregelen heeft genomen die hij zonder buitensporige offers te brengen kon nemen om dat recht te behouden.

Het beginsel van aansprakelijkheid van een staat voor aan die staat toe te rekenen schendingen van het Unierecht moet aldus worden uitgelegd dat er geen sprake is van een voldoende gekwalificeerde schending van artikel 47, lid 1, van verordening nr. 1974/2006, wanneer een lidstaat in een ter uitvoering van deze bepaling vastgestelde regeling de niet-uitputtende lijst van gevallen van „overmacht of uitzonderlijke omstandigheden” van artikel 47, lid 1, slechts gedeeltelijk overneemt, aangezien deze bepaling hoe dan ook niet kan worden beschouwd als een Unierechtelijke regel die ertoe strekt aan particulieren rechten toe te kennen.

HvJ – CONCLUSIE – C-470/25 (E.) – 17 september 2026 – A-G Capeta – Polen – ECLI:EU:C:2026:771 – conclusie

Verordening (EU) nr. 1306/2013 – Verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95 – Bescherming financiële belangen Unie – Gemeenschappelijk landbouwbeleid – Omzeilingsclausule – Gevolgen van vaststelling dat voorwaarden voor verkrijging van voordeel kunstmatig zijn gecreëerd – Begrip ‘voordeel’ – Weigering of ontneming van het volledige steunbedrag of slechts van het bedrag dat voortvloeit uit de kunstmatig gecreëerde voorwaarden

Indien blijkt dat een landbouwer kunstmatig voorwaarden heeft gecreëerd door één landbouwbedrijf op te splitsen om in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid een hoger bedrag aan steun te verkrijgen dan waarop hij anders op grond van de toepasselijke Unieregels recht had gehad, moet dan het volledige steunbedrag worden geweigerd, of slechts het bedrag dat voortvloeit uit de kunstmatig gecreëerde voorwaarden?

A-G geeft het Hof in overweging: Het begrip ‘voordeel’ in artikel 4, lid 3, van verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95 en artikel 60 van verordening (EU) nr. 1306/2013 moet aldus worden uitgelegd dat alleen het bedrag aan steun dat voortvloeit uit kunstmatig gecreëerde voorwaarden moet worden geweigerd of ontnomen.

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-871/26 (Consortio Sostanze Chimiche Fertilizzanti e.a.), verwijzing uit **Italië** over de vraag of een nationale regeling waarbij via een **parafiscale heffing** een **fonds voor de biologische landbouw** wordt gefinancierd, moet worden aangemerkt als **staatssteun** en als nieuwe steun zonder voorafgaande kennisgeving mag worden toegepast, dan wel onder een **vrijstellings- of de-minimisregeling** valt of in strijd is met het verbod op douanerechten.

Levenslang

EHRM – ARREST – Asciutto e.a. t. Italië – 9 september 2026 – 23169/16 – 23834/18 – 37683/19 – 17937/20 – ECLI:CE:ECHR:2026:0903JUD002316916 – persbericht – arrest

Artikel 3 EVRM – Artikel 7 EVRM – Levenslang – Schending

Klagers zijn vier Italianen die tot levenslange gevangenisstraffen zijn veroordeeld. Tussen 1992 en 2022 gold een wettelijke bepaling waardoor gevangenen die veroordeeld waren voor maffia gerelateerde feiten en niet meewerkten met de autoriteiten, niet (langer) in aanmerking kwamen voor voorwaardelijke invrijheidstelling, alternatieve detentie of activiteiten gericht op rehabilitatie. Dit levert een schending van artikel 3 EVRM op omdat klagers in deze periode geen zicht hadden op (vervroegde) vrijlating uit de gevangenis. Ook is sprake van een schending van artikel 7 EVRM omdat door de aanpassing van de wet in 1992 de oorspronkelijke 'reducible' straf *de iure* en *de facto* werd omgezet in een 'irreducible' levenslange gevangenisstraf.

EHRM factsheets en guides

- Thematic factsheet: Détention à perpétuité

LHBTI-rechten

HvJ – CONCLUSIE – C-449/25 (Serviciul pentru Imigrări al județului Bihor) – 17 september 2026 – **Grote Kamer – A-G Medina – Roemenië – ECLI:EU:C:2026:769 – persbericht – conclusie**

Richtlijn 2004/38/EG – Artikel 21, lid 1, VWEU – Artikel 4, lid 2, VEU – Unieburgerschap – Afgeleid verblijfsrecht – Gezinshereniging – Geregistreerd partnerschap personen gelijk geslacht – Erkenning – Terugkeerbesluit

Samenvatting onder: asiel en migratie

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-925/26 (Jarek), verwijzing uit **Slowakije** over de vraag of het Unierecht zich verzet tegen het **verlies van het Slowaakse staatsburgerschap** en daarmee het **Unieburgerschap** van een persoon die in **een derde land** met een **persoon van hetzelfde geslacht is gehuwd** en naar aanleiding daarvan de nationaliteit van dat land heeft verkregen, terwijl een dergelijke verlies

van staatsburgerschap bij een huwelijk met een persoon van verschillend geslacht niet zou optreden.

EHRM factsheets en guides

- [Homosexuality: criminal aspects](#)
- [Sexual orientation issues](#)
- [Thematic factsheet: LGBTI persons' rights](#)

Luchtvaart

HvJ – ARREST – C-876/24 (Vueling Airlines) – 17 september 2026 – Spanje – ECLI:EU:C:2026:768 – persbericht – conclusie – arrest

Verordening (EG) nr. 2027/97 – Verdrag van Montreal – Verlies van bagage tijdens vlucht – Vervoer binnen een lidstaat – Relatieve bevoegdheid rechter – Onlineovereenkomst – Plaats waar de vervoerder een vestiging heeft – Duurzaam hoofdverblijf van passagier – Hoofddienst of bijkomende dienst

Een passagier heeft een vliegticket gekocht voor een vlucht van Madrid naar Barcelona van de luchtvaartmaatschappij Vueling Airlines. Zij heeft het ticket vanuit haar woonplaats in Spanje gekocht via een onafhankelijk online verkoopplatform. Op de luchthaven van Madrid heeft de passagier het inchecken van bagage als aanvullende dienst bij de vlucht toegevoegd. De bagage is vervolgens zoekgeraakt. De passagier heeft bij een Spaanse rechtbank een vordering ingesteld tot schadevergoeding. De passagier heeft vanaf Barcelona een tweede vlucht genomen naar Rome (Italië).

De Spaanse rechter vraagt zich echter af of hij bevoegd is om kennis te nemen van het geschil (Verdrag van Montreal), aangezien het verlies van de bagage plaatsvond tijdens een luchtvervoer tussen twee luchthavens in dezelfde lidstaat.

Hof: Artikel 1 van verordening (EG) nr. 2027/97, gelezen in samenhang met artikel 3, lid 1, van verordening nr. 2027/97, moet aldus worden uitgelegd dat artikel 33, lid 1, van het Verdrag van Montreal (...), bepaalt welke rechter relatief bevoegd is om kennis te nemen van een vordering tot schadevergoeding wanneer bagage verloren gaat bij luchtvervoer tussen twee op het grondgebied van één lidstaat gelegen luchthavens, en de vordering tot schadevergoeding door een persoon die in die lidstaat woont wordt ingesteld tegen een in diezelfde lidstaat geregistreerde luchtvervoerder uit de Unie.

Artikel 33, lid 1, van het Verdrag van Montreal moet aldus worden uitgelegd dat wanneer een passagier online een luchtvervoersovereenkomst heeft gesloten, de rechter van de plaats waar die passagier zijn duurzaam hoofdverblijf heeft, niet op grond van de relatieve bevoegdheid van de rechter van de „plaats waar [de vervoerder] een vestiging heeft, door de zorg waarvan de overeenkomst is gesloten” bevoegd is om kennis te nemen van een vordering die tegen een luchtvervoerder wordt ingesteld tot vergoeding van de schade die is geleden door het verlies van de bagage van die passagier.

Artikel 33, lid 1, van het Verdrag van Montreal moet aldus worden uitgelegd dat de „plaats waar [de vervoerder] een vestiging heeft, door de zorg waarvan de overeenkomst is gesloten” verwijst naar de plaats waar de luchtvervoerder de vestiging heeft via welke de overeenkomst voor het luchtvervoer van de passagier is gesloten, ook al betreft de vordering tot schadevergoeding de schade die is geleden door het verlies van de bagage van die passagier en is de overeenkomst voor het vervoer van die bagage gesloten via een vestiging van de luchtvervoerder die zich op een andere plaats bevindt.

- 📌 De onlineaankoop van een vliegtuigticket heeft niet als gevolg dat de rechter van de woonplaats van de passagier bevoegd is om kennis te nemen van een vordering tot schadevergoeding voor verlies van bagage ([persbericht](#))

HvJ – CONCLUSIE – C-108/26 RX (D) – 10 september 2026 – A-G Norkus – ECLI:EU:C:2026:747 – conclusie

Verordening (EG) nr. 261/2004 – Artikel 62, tweede alinea, Statuut HvJEU – Artikel 194, lid 5, Reglement voor procesvoering – Luchtvaartclaim – Begrip ‘buitengewone omstandigheden’ – Besluit van luchtverkeersbeheer – Toewijzing van vertraagde vertrekslots wegens slechte weersomstandigheden – Heroverweging van arrest T-134/25

Op voorstel van de eerste advocaat-generaal heeft de Kamer van heroverweging van het Hof op grond van artikel 62, tweede alinea, van het Statuut van het HvJEU en artikel 194, lid 5, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof besloten over te gaan tot heroverweging van het arrest T-134/25.

De heroverweging heeft betrekking op de vraag of, rekening houdend met de arresten C-12/11 (McDonagh) en C-28/20 (Airhelp) het arrest van het Gerecht de eenheid of de samenhang van het Unierecht aantast, voor zover het Gerecht heeft geoordeeld dat:

- een besluit van het luchtverkeersbeheer niet naar zijn aard of oorsprong inherent is aan de normale uitoefening van het bedrijf van de betrokken luchtvaartmaatschappij, aangezien het geen deel uitmaakt van haar activiteit, maar onder de activiteiten en de bevoegdheid van de luchtverkeersbeheerdiensten valt;
- deze maatschappij geen daadwerkelijke invloed kan uitoefenen op een dergelijk besluit, ongeacht de reden die eraan ten grondslag ligt, voor zover zij niet heeft bijgedragen tot de vaststelling van dat besluit, en
- artikel 5, lid 3, van verordening (EG) nr. 261/2004 bijgevolg aldus moet worden uitgelegd dat een dergelijk besluit ongeacht de duur van de vertraging die het met zich meebrengt en de reden die eraan ten grondslag ligt, een ‘buitengewone omstandigheid’ in de zin van deze bepaling kan vormen indien vaststaat dat de betrokken luchtvaartmaatschappij geen daadwerkelijke invloed op dit besluit kon uitoefenen, met name wanneer kan worden uitgesloten dat deze maatschappij heeft bijgedragen tot de vaststelling van dit besluit.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 5, lid 3, van verordening (EG) nr. 261/2004 moet aldus worden uitgelegd dat:

- *een besluit van het luchtverkeersbeheer niet als zodanig en los van de onderliggende reden kan worden beschouwd als een ‘buitengewone omstandigheid’ in de zin van artikel 5, lid 3, van verordening nr. 261/2004. Een dergelijk besluit kan voor de toepassing van die bepaling slechts in aanmerking worden genomen voor zover het de operationele uiting vormt van een situatie waarvan het aan de verwijzende rechter staat om, gelet op de aard en de oorsprong ervan, te beoordelen of zij niet inherent is aan de normale uitoefening van het bedrijf van de betrokken luchtvaartmaatschappij en of deze daarop geen daadwerkelijke invloed kan uitoefenen.*
- *een luchtvaartmaatschappij zich met betrekking tot een latere vlucht kan beroepen op een besluit van het luchtverkeersbeheer dat betrekking heeft op een eerdere vlucht die met hetzelfde luchtvaartuig is uitgevoerd, op voorwaarde dat dit besluit de operationele uiting vormt van een situatie die, gelet op de aard en de oorsprong ervan, onder ‘buitengewone omstandigheden’ valt en er tussen die situatie en de langdurige vertraging of de annulering van de latere vlucht een rechtstreeks causaal verband bestaat, hetgeen door de nationale rechter moet worden beoordeeld, waarbij met name rekening moet worden gehouden met de wijze waarop het betrokken luchtvaartuig wordt geëxploiteerd en met alle relevante omstandigheden.*

CONSULTATIE

Geluidsoverlast op EU-luchthavens — evaluatie van de verordening inzake een evenwichtige aanpak, Raadplegingsperiode 27 augustus 2026 - 19 november 2026 ([EC](#))

WIKI

- [Wiki luchtvaartclaims](#)

Mededinging

HvJ – ARREST – [C-60/25 \(Livronsa\)](#) – 3 september 2026 – Italië – [ECLI:EU:C:2026:685](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Artikel 101, lid 2, VWEU – Verordening (EG) nr. 1/2003 – Overeenkomsten, besluiten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen – Sector van rentederivaten in euro – Bindende kracht Commissie besluit voor nationale rechterlijke instantie – Geschil tussen leningnemer en leningverstrekende bank over geldigheid van op Euribor geïndexeerde rentevoet

Het betreft een geschil tussen een leningnemer, SR, en de bank die hem een hypothecaire lening heeft verstrekt, FT, over de geldigheid van een beding dat de rente bepaalt op basis van de referentierentetarieven van de Euro Interbank Offered Rate (Euribor).

Het verzoek om een prejudiciële beslissing vindt zijn oorsprong in een tweetal besluiten van de Commissie waarin zij heeft vastgesteld dat bepaalde banken van het panel dat verantwoordelijk is voor de vaststelling van de Euribor hadden deelgenomen aan een kartel. De Commissie is tot de conclusie gekomen dat sprake was van één enkele voortdurende inbreuk op artikel 101, lid 1, VWEU en artikel 53 van de EER-Overeenkomst, die bestond uit overeenkomsten en/of onderling afgestemde feitelijke gedragingen die ertoe strekten het normale verloop van prijscomponenten van rentederivaten in euro (Euro Interest Rate Derivatives of EIRD's) te verstoren. Het Gerecht heeft in eerste aanleg geoordeeld dat de vaststellingen van de Commissie gegrond waren, wat in hogere voorziening door het Hof is bevestigd (C-883/19 P). Het Gerecht en het Hof hebben met name de kwalificatie van de inbreuk als mededingingsbeperving naar strekking onderschreven.

De verwijzende rechter wil weten welke gevolgen de EIRD-besluiten – en het daarmee verband houdende arrest van het Hof – hebben voor de geldigheid van een beding waarin wordt verwezen naar de Euribor en dat is opgenomen in een hypothecaire leningovereenkomst die is gesloten tussen een natuurlijke persoon en een bank die niet heeft deelgenomen aan de door de Commissie vastgestelde inbreuk. In de eerste plaats gaat het om de vraag of de toepassing van artikel 101, lid 2, VWEU, op grond waarvan de krachtens artikel 101, lid 1, VWEU verboden overeenkomsten of besluiten van rechtswege nietig zijn, tot nietigheid van dat beding moet leiden, ook wanneer de betrokken leningovereenkomst buiten de EIRD-markt is gesloten. In de tweede plaats vraagt de verwijzende rechter of, en in welke mate, de door de Commissie vastgestelde manipulatie van de Euribor bewijskracht heeft in het kader van een nationale procedure overeenkomstig artikel 16, lid 1, van verordening nr. 1/2003.

Hof: Artikel 101, lid 2, VWEU en artikel 16, lid 1, van verordening (EG) nr. 1/2003 moeten aldus worden uitgelegd dat het besluit waarbij de Europese Commissie heeft vastgesteld dat er sprake is van een bij artikel 101, lid 1, VWEU verboden kartel en dat een referentierentetarief in een specifieke markt is gemanipuleerd, ten eerste niet tot gevolg heeft dat elk beding in een overeenkomst waarin naar dat rentetarief wordt verwezen van rechtswege nietig is wanneer die overeenkomst betrekking heeft op een andere markt en de partijen bij die overeenkomst niet aan het kartel hebben deelgenomen, en ten tweede door een nationale rechterlijke instantie die uitspraak moet doen over de geldigheid van een

dergelijk beding, slechts in aanmerking moet worden genomen binnen de in dat besluit vastgestelde grenzen met betrekking tot de aard en de materiële, personele, temporele en territoriale werkingssfeer van de inbreuk, zodat het besluit niet tot ongeldigheid van een dergelijk beding kan leiden wanneer het beding geen onderdeel van die inbreuk vormt en de overeenkomst waarvan het deel uitmaakt niet is gesloten om uitvoering of gevolg te geven aan het in het besluit bedoelde mededingingsversturende gedrag, dat betrekking heeft op een andere markt dan die waarop die overeenkomst betrekking heeft.

HvJ – ARREST – C-11/25 (Jelgavas valstspilsētas pašvaldība) – 10 september 2026 – Letland – ECLI:EU:C:2026:731 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Artikel 102 VWEU – Rechtstreekse gunning afvalbeheerdienst gemeente – Dienstverlener die gedeeltelijk eigendom van de gemeente is – Misbruik van machtspositie – Begrippen ‘economische activiteit’ en ‘onderneming’ – Besluiten die deel uitmaken van de uitoefening van bevoegdheden van openbaar gezag – Procedure voor de selectie van de aannemer die de dienst bestaande in het beheer van stedelijk afval verricht – Rechtstreekse gunning

De gemeente Jelgava een dienstverleningsovereenkomst voor de inzameling en verwerking van afvalstoffen in de gemeente gesloten met een vennootschap waarvan zij zelf de meerderheidsaandeelhouder is. De aannemer werd geselecteerd zonder dat er een aanbestedingsprocedure was uitgeschreven. De mededingingsautoriteit heeft verklaard dat de gemeente door de rechtstreekse gunning aan de aannemer het verbod van misbruik van een machtspositie heeft geschonden en heeft zij de gemeente een boete opgelegd.

De verwijzende rechter verzoekt om uitlegging van artikel 102 VWEU om, kort gezegd, te bepalen of een gemeente handelt als „onderneming” wanneer zij besluit hoe het afvalbeheer op haar grondgebied moet worden georganiseerd.

Hof: Artikel 102 VWEU moet aldus worden uitgelegd dat het besluit van een gemeente om aan een rechtspersoon die zij gedeeltelijk in handen heeft, het recht te gunnen om de dienst bestaande in het beheer van stedelijk afval te verrichten, niet onder de uitoefening van een economische activiteit valt.

HvJ – CONCLUSIE – C-285/25 (Lurdos) – 3 september 2026 – A-G Kokott – Hongarije – ECLI:EU:C:2026:701 – [conclusie](#)

Richtlijn 2014/104 – Schadevorderingen naar nationaal recht wegens inbreuken op het mededingingsrecht – Verjaringstermijn – ‘Follow-on’-vorderingen nav besluit Europese Commissie – Voor de nationale rechterlijke instanties bindende uitlegging door de hoogste nationale rechterlijke instantie – Voorrang van het Unierecht – Doeltreffendheidsbeginsel

De kopers hebben koopovereenkomsten gesloten voor vrachtwagens die het voorwerp waren van de in een besluit van de Commissie van 2016 vastgestelde inbreuk op het mededingingsrecht. De kopers menen dat zij door die inbreuk schade hebben geleden en hebben bij de verwijzende rechter, een vordering tot schadevergoeding ingesteld, in de vorm van een „follow-on”-vordering jegens de verkopers.

Voor de doeltreffendheid van „follow-on”-vorderingen is het van essentieel belang dat de verjaringstermijnen na de beslissingen van de autoriteiten lang genoeg blijven lopen om benadeelden in staat te stellen hun vorderingen in te stellen.

Richtlijn 2014/104/EU bevat gedetailleerde bepalingen inzake verjaring. Voor vorderingen waarop de richtlijn (nog) niet van toepassing is, bevatten de artikelen 101 en 102 VWEU, gelezen in samenhang

met het doeltreffendheidsbeginsel, reeds fundamentele voorschriften inzake nationale verjaringsregels, zodat deze de uitoefening van ieders recht op schadevergoeding in de praktijk niet onmogelijk of uiterst moeilijk maken.

In het onderhavige geval is richtlijn 2014/104 weliswaar reeds in de tijd van toepassing, maar sorteert nog geen effect vanwege het verbod op een contra-legemuitlegging van het nationale recht. Het gaat om de vraag of, bij vorderingen tot schadevergoeding op grond van het mededingingsrecht, een verjaringstermijn van één jaar, te rekenen vanaf de bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Unie* van de samenvatting van het besluit van de Europese Commissie waarbij de betrokken inbreuk wordt vastgesteld, voldoet aan het vereiste van een doeltreffende handhaving van artikel 101 VWEU.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 101 VWEU, gelezen in samenhang met het doeltreffendheidsbeginsel, staat niet in de weg aan een nationale regeling op grond waarvan de verjaringstermijn voor vorderingen tot schadevergoeding naar aanleiding van een besluit waarbij de Europese Commissie een inbreuk op het mededingingsrecht van de Unie vaststelt, één jaar bedraagt vanaf de bekendmaking van de samenvatting van dat besluit in het Publicatieblad van de Europese Unie. Dit zou alleen anders kunnen zijn indien deze regeling – gelezen in samenhang met de andere relevante en met name procesrechtelijke nationale bepalingen – wegens de bijzondere omstandigheden van het geval de uitoefening van het uit artikel 101 VWEU voortvloeiende recht op vergoeding van de door een inbreuk op deze bepaling veroorzaakte schade in de praktijk onmogelijk of uiterst moeilijk maakt. Het staat aan de bevoegde rechter om dit te beoordelen.

GERECHT – ARREST – T-357/24 (Opera Norway/Commissie) – 2 september 2026 – ECLI:EU:T:2026:520 – geen conclusie – arrest

Verordening (EU) 2022/1925 – Aanwijzing als poortwachter – Webbrowser – Marktonderzoek voor de aanwijzing van poortwachters – Beroep tot nietigverklaring – Individuele geraaktheid – Ontvankelijkheid – Motiveringsplicht – Onjuiste rechtsopvatting – Onjuiste beoordeling – Beginsel van behoorlijk bestuur

Verzoekster exploiteert de webbrowser Opera. De Commissie heeft op grond van artikel 16, lid 1, DMA en artikel 17, lid 3, ervan een marktonderzoek ingeleid om na te gaan of Bing, Edge en Microsoft Advertising moesten worden gekwalificeerd als kernplatformdiensten (KPD's) die voor zakelijke gebruikers een belangrijke toegangspoort tot eindgebruikers vormen in de zin van artikel 3, lid 1, onder b), DMA (hierna: „belangrijke toegangspoort”). De Commissie heeft in het bestreden besluit geconcludeerd dat Edge geen belangrijke toegangspoort is en in bepaald dat Microsoft voor Edge niet hoefde te worden aangewezen als poortwachter.

Verzoekster verzoekt het Gerecht het bestreden besluit nietig te verklaren voor zover daarin wordt vastgesteld dat Microsoft voor Edge niet hoeft te worden aangewezen als poortwachter.

Het Gerecht oordeelt dat moet worden vastgesteld dat verzoekster niet heeft kunnen bewijzen dat de Commissie niet beschikte over voldoende, volledige en betrouwbare gegevens om te kunnen vaststellen dat Microsoft had aangetoond dat Edge geen belangrijke toegangspoort vormde.

Gerecht: Het beroep wordt verworpen.

- 📌 Gerecht EU: Commissie mocht Microsoft niet als poortwachter aanwijzen voor webbrowser Edge (IT&recht)

GERECHT – ARREST – T-1139/23 (Booking Holdings/Commissie) – 9 september 2026 – ECLI:EU:T:2026:535 – geen conclusie – arrest

Concentraties – Markt van online reisbureaus in hotelsector – Besluit waarbij concentratie onverenigbaar wordt verklaard met interne markt en werking van de EER-overeenkomst – Richtsnoeren voor beoordeling van niet-horizontale fusies – Contrafeitelijk scenario – Significante belemmering van de daadwerkelijke mededinging – Efficiëntieverbeteringen

Booking, een belangrijke speler op de markt voor online reisbureaus in de hotelsector, was van plan Etraveli Group, gespecialiseerd in online vluchtreserveringen, over te nemen om een aanbod van vluchten in zijn hotelplatform te integreren. De Commissie heeft deze transactie onverenigbaar met de interne markt verklaard. Zij was van oordeel dat deze transactie de machtspositie van Booking op de markt voor online reisbureaus in de hotelsector zou kunnen versterken door toegangs- en uitbreidingsbarrières op te werpen, waardoor de toegang voor bestaande en potentiële concurrenten en voor potentiële hotelklanten zou worden beperkt en bijgevolg ook hun vermogen om toegang te krijgen tot die markt, zich daar te ontwikkelen en concurrerend te worden. Booking heeft tegen deze beslissing beroep ingesteld bij het Gerecht.

Gerecht: Het beroep wordt verworpen.

OVERIG

- From 'sustainability and competitiveness' to 'sustainability vs competitiveness': How to simplify the EU legal framework? ([European law blog](#))
- Richtsnoeren betreffende de toepassing van artikel 102 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op onrechtmatig uitsluitingsgedrag door ondernemingen met een machtspositie, PB C, C/2026/4675, 9.9.2026

Milieu, natuur, duurzame energie

HvJ – ARREST – C-330/25 (RTÉ) – 10 september 2026 – Ierland – ECLI:EU:C:2026:739 – geen conclusie – arrest

Richtlijn 2003/4/EG – Verdrag van Aarhus – Recht op toegang tot milieu-informatie – Begrip 'overheidsinstantie' – Rechtspersoon die belast is met de openbare omroep

RTÉ is de openbare omroep in Ierland. Alle leden van de raad van bestuur van RTÉ worden benoemd door de regering en leggen verantwoording af over de uitoefening van hun taken aan de minister van Milieubeheer, Klimaat en Communicatie, aan het Ierse Parlement en aan het publiek.

RTÉ ontvangt publieke middelen en is daarnaast verplicht om commerciële inkomsten te genereren.

De non-profit organisatie Right to Know (hierna: RTK) heeft bij RTÉ een verzoek ingediend om toegang te krijgen tot drie categorieën milieu-informatie ten eerste, kopieën van richtsnoeren, opleidingen of ander advies dat aan journalisten van RTÉ is verstrekt over de wijze waarop zij met het publiek over klimaatverandering moeten communiceren, ten tweede, een overzicht van het aantal door RTÉ ontvangen opmerkingen met betrekking tot haar verslaggeving over klimaatverandering, en ten derde, een kopie van de door RTÉ ontvangen opmerkingen of correspondentie met betrekking tot haar verslaggeving over kwesties die verband houden met klimaatverandering voor het jaar 2021, met dien verstande dat een representatieve steekproef van ongeveer 25 correspondentiestukken aanvaardbaar

is als het volume van de informatie aanzienlijk is. Dit verzoek was ingegeven door het feit dat RTÉ zich in haar reportages over klimaatverandering bediend zou hebben van de praktijk van „valse verhoudingen”, die erin bestaat ook standpunten uiteen te zetten van degenen die de klimaatverandering betwisten, ondanks dat er een brede consensus bestaat over het feit dat dit fenomeen bestaat en over de schade die het veroorzaakt.

RTÉ heeft aangegeven dat zij geen enkel document bezit van de eerste twee categorieën milieu-informatie. Zij heeft gedeeltelijk, op vrijwillige basis en zonder het bestaan van een wettelijke verplichting in dit verband te erkennen, bepaalde documenten overgelegd die vielen onder de derde categorie van milieu-informatie, waarbij zij heeft verduidelijkt dat deze geen „representatieve steekproef” vormen, omdat niet alle documenten waarop het verzoek van RTK betrekking heeft, waren onderzocht.

RTÉ was voorts van mening dat de informatie van deze derde categorie geen „milieu-informatie” was in de zin van de nationale regeling tot omzetting van richtlijn 2003/4. RTK heeft tegen deze beslissing administratief beroep ingesteld.

De verwijzende rechter vraagt zich af of RTÉ moet worden aangemerkt als „overheidsinstantie” in de zin van artikel 2, punt 2, eerste alinea, onder a), van richtlijn 2003/4 voor al haar activiteiten, dan wel uitsluitend voor haar activiteiten die geen betrekking hebben op journalistieke activiteiten in strikte zin, redactionele processen, redactionele besluitvorming en de uitoefening van het recht op vrijheid van meningsuiting.

In de tweede plaats wil de verwijzende rechter weten of het begrip „milieu-informatie” aldus moet worden opgevat dat zij de betrokken overheidsinstantie verplicht om in materiële vorm een overzicht te maken van de informatie die in het kader van een krachtens deze richtlijn ingediend verzoek om informatie wordt gevraagd, indien die informatie niet anderszins in een dergelijke vorm bestaat. Dienaangaande is deze rechter van oordeel dat de gestelde vraag ontkennend moet worden beantwoord, aangezien een bevestigend antwoord verplichtingen in het leven zou roepen waarin richtlijn 2003/4 niet voorziet.

In de derde plaats merkt de verwijzende rechter op dat hij, indien hij RTÉ zou aanmerken als een overheidsinstantie in de zin van artikel 2, punt 2, eerste alinea, onder a), van richtlijn 2003/4, het hoofdgeding niet definitief kan beslechten, aangezien hij in casu krachtens het nationale procesrecht, zoals uitgelegd door de Supreme Court (hoogste rechterlijke instantie, Ierland) het hoofdgeding zou moeten terugverwijzen naar de commissaris voor milieu-informatie, opdat deze nieuwe feitelijke bevindingen of beoordelingen kan verrichten. Een dergelijke verwijzing zou kunnen leiden tot een vertraging die onverenigbaar is met het uit artikel 6 van richtlijn 2003/4, artikel 9 van het Verdrag van Aarhus en artikel 47 Handvest voortvloeiende vereiste van een snel en kosteloos of goedkoop beroep.

Hof: Artikel 2, punt 2, eerste alinea, onder a), van richtlijn 2003/4/EG moet aldus worden uitgelegd dat een publiekrechtelijke rechtspersoon die door de staat krachtens een wet is opgericht en die alleen door de staat kan worden ontbonden, waarvan de leden van de raad van bestuur worden benoemd door de regering, die zowel uit overheidsmiddelen als uit commerciële inkomsten wordt gefinancierd, en die hoofdzakelijk omroep- en journalistieke activiteiten uitoefent, terwijl hij onafhankelijk blijft in de uitoefening van zijn taken en de bescherming geniet die verband houdt met de vrijheid van meningsuiting, maar die vanuit het oogpunt van de bestuurlijke organisatie geen deel uitmaakt van de overheidsadministratie of de uitvoerende macht van de staat, niet kan worden aangemerkt als een „overheidsinstantie” in de zin van deze bepaling.

Gelet op het antwoord op de eerste vraag, behoeven de tweede en derde vraag niet beantwoord te worden.

HvJ – ARREST – C-151/25 (Viaudret) – 24 september 2026 – België – ECLI:EU:C:2026:789 – conclusie – arrest

Verdrag van Aarhus – Heroverweging of aanpassing van de voorwaarden voor het uitvoeren van een activiteit – Verlenging van de duur van een vergunning voor een windturbinepark – Inspraakfase voor verlenging

In 2009 kreeg Parc éolien de Leuze-en-Hainaut een vergunning voor een windturbinepark met tien turbines in Leuze-en-Hainaut. Na meerdere intrekkingen en hernieuwingen werd in 2017 een vergunning verleend voor 20 jaar (2009–2029). In 2020 werd de duur van de milieuvergunning met 10 jaar verlengd tot 2039, zonder inspraakprocedure.

Een omwonende vordert nietigverklaring en stelt dat op grond van het Verdrag van Aarhus een inspraakfase verplicht is bij wijziging van de exploitatievoorwaarden. Het Waalse Gewest en de exploitanten menen dat een loutere verlenging van de vergunningsduur geen nieuw project of vergunning is en dus geen inspraak of MEB vereist.

De verwijzende rechter wijst erop dat de Raad van State (België) eerder heeft geoordeeld dat een verlenging van een vergunning voor een Aarhus-activiteit een wijziging van de exploitatievoorwaarden vormt en onder artikel 6, lid 10, van het Verdrag van Aarhus valt, zodat publieke inspraak vereist is.

De vraag is nu of er een inspraakfase vereist is voor een besluit om een milieuvergunning voor een activiteit die valt binnen de werkingssfeer van artikel 6, lid 1, onder a), van het Verdrag van Aarhus te verlengen met tien jaar.

Hof: Artikel 6, leden 1 en 10, van het Verdrag van Aarhus verzet zich tegen een nationale regeling op grond waarvan inspraak uitgesloten is in elke procedure tot verlenging met tien jaar van een aanvankelijk voor twintig jaar verleende vergunning voor een in bijlage I bij dat verdrag bedoelde activiteit.

HvJ – CONCLUSIE – C-193/25 (Polen/ EP en de Raad) – 3 september 2026 – A-G Kokott – ECLI:EU:C:2026:688 – conclusie

Richtlijn (EU) 2024/3019 – Behandeling van stedelijk afvalwater – Quartaire behandeling ter verwijdering van microverontreinigingen – Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor producenten van geneesmiddelen en cosmetische producten – Beginsel dat de vervuiler betaalt – Gelijke behandeling – Evenredigheid

De oude richtlijn stedelijk afvalwater, die tot 1 augustus 2027 van toepassing is, voorziet in drie fasen van de behandeling van stedelijk afvalwater. De nieuwe richtlijn stedelijk afvalwater voegt daar een quartaire behandeling aan toe ter verwijdering van de zogeheten microverontreinigingen, die in bepaalde agglomeraties moet worden ingevoerd. 80 % van de kosten van deze extra behandeling komen ten laste van de producenten van geneesmiddelen en cosmetische producten. Het onderhavige beroep van Polen is gericht tegen deze uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Het Gerecht heeft andere rechtstreekse beroepen van getroffen ondernemingen en verenigingen niet-ontvankelijk verklaard en onlangs heeft de High Court (rechter in eerste aanleg, Ierland) een verzoek om een prejudiciële beslissing ingediend bij het Hof inzake de geldigheid van die regeling.

De Uniewetgever baseert de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid op de overtuiging dat geneesmiddelen en cosmetische producten veruit de belangrijkste bron van microverontreinigingen in stedelijk afvalwater vormen. Polen twijfelt aan deze beoordeling. Polen is bijgevolg van mening dat de omvang van de verantwoordelijkheid en de daaraan verbonden kosten in strijd zijn met het beginsel dat de vervuiler betaalt en de desbetreffende producenten discrimineren. Bovendien heeft de Uniewetgever niet voldoende onderzocht en aangetoond dat het evenredigheidsbeginsel hiermee wordt geëerbiedigd.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 9, lid 1, onder a) van, en bijlage III bij richtlijn (EU) 2024/3019 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater zijn nietig.

HvJ – CONCLUSIE – C-478/25 (Techniki Prostrasias Perivallontos) – 3 september 2026 – A-G Spielmann – Griekenland – ECLI:EU:C:2026:704 – [conclusie](#)

Richtlijn (EU) 2019/883 – Havenontvangstvoorzieningen voor de afvalafgifte van schepen – Begrip „ankerplaatsen binnen de jurisdictie van de haven” – Bevoegdheid havenautoriteiten en havenbeheerder

Richtlijn (EU) 2019/883 schrijft voor dat er toereikende havenvoorzieningen voor de afgifte van scheepsafval moeten zijn en voorziet tegelijkertijd in een systeem dat scheepsexploitanten stimuleert om daadwerkelijk gebruik te maken van deze voorzieningen zodat het lozen van afval in zee wordt voorkomen.

Het geschil gaat over een ministerieel besluit waarin het begrip „ankerplaats” is gedefinieerd als „een aangewezen zeegebied in de buurt van een haven, dat *buiten* het bevoegdheidsgebied van de havenbeheerder is gelegen en zich *binnen het bevoegdheidsgebied* van de plaatselijke havenautoriteit bevindt”.

TPP, een vennootschap die met name actief is op het gebied van ontvangst en verwerking van scheepsafval en ladingresiduen, betoogt dat deze definitie van het begrip „ankerplaats” te ruim uitvalt ten opzichte van het toepassingsgebied van richtlijn 2019/883, aangezien deze richtlijn uitsluitend van toepassing is op de ankerplaatsen binnen de jurisdictie van de haven. TPP is van mening dat de nationale wetgever met de vaststelling ervan de nationale machtigingsbepalingen heeft geschonden op grond waarvan hij verplicht is om zich te houden aan de inhoud van de omgezette richtlijn. De verwijzende rechter verzoekt om uitlegging van het begrip „ankerplaatsen binnen de jurisdictie van de haven” in de zin van artikel 2, punt 9, van richtlijn 2019/883.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 2, punt 9, van richtlijn (EU) 2019/883 moet aldus worden uitgelegd dat het begrip „ankerplaatsen binnen de jurisdictie van de haven” verwijst naar de ankerplaatsen die onder de bevoegdheid vallen van de autoriteit (of autoriteiten) die krachtens het nationale recht de bevoegdheden uitoefent (of uitoefenen) in verband met de werking van de betrokken haven, ongeacht de in het nationale recht gemaakte afbakening van het bevoegdheidsgebied van de havenbeheerder aan wie de uitoefening van een deel van deze bevoegdheden is toegewezen op basis van een tussen hem en de staat gesloten concessieovereenkomst.

HvJ – CONCLUSIE – C-509/25 (voestalpine Stahl) – 3 september 2026 – A-G Capeta – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2026:695 – [conclusie](#)

Verordening (EG) nr. 1013/2006 – Artikel 47 Handvest EU – Milieu – Overbrenging van afvalstoffen – Geschil over de indeling van afvalstoffen tussen de bevoegde autoriteiten van verzending en van bestemming – Rechtsgevolg voor marktdeelnemers – Effectieve rechterlijke bescherming

De procedure is ingeleid door marktdeelnemers die de gevolgen ondervinden van een geschil tussen de bevoegde autoriteiten van verzending (in casu Oostenrijk) en die van bestemming (in casu Tsjechië) over de vraag welke kennisgevingsprocedure inzake afvalstoffen moet worden gevolgd voor overbrengingen van staalslakken, een bijproduct van de productie van staal.

De marktdeelnemers betogen dat niet is voldaan aan de voorwaarden voor toepassing van artikel 28, lid 2, van de overbrengingsverordening van 2006 en dat er geen sprake is van een geschil dat kan

leiden tot de toepassing van die bepaling, aangezien er geen voor beroep vatbare handeling van de Tsjechische autoriteiten is en de Oostenrijkse autoriteiten niet expliciet bezwaar hadden gemaakt.

De verwijzende rechter heeft twijfels over de wijze waarop hij kan zorgen voor effectieve rechterlijke toetsing van het besluit van de bevoegde Tsjechische autoriteiten, aangezien de door die autoriteiten gepubliceerde methodologische nota geen bindende rechtsgevolgen sorteert in Oostenrijk. Bovendien wenst hij in wezen te vernemen of de bevoegde Oostenrijkse autoriteiten het indelingsbesluit van de bevoegde Tsjechische autoriteiten kunnen betwisten.

A-G geeft het Hof in overweging: Als antwoord op de vijfde vraag: artikel 28, lid 2, van verordening (EG) nr. 1013/2006, gelezen in het licht van artikel 47 Handvest EU moet aldus worden uitgelegd dat een handeling moet worden vastgesteld door de bevoegde autoriteit van verzending, waarbij een persoon die wordt geraakt door het rechtsgevolg van een geschil tussen de bevoegde autoriteiten van verzending en van bestemming wordt geïnformeerd over dat geschil en waartegen die persoon beroep kan instellen bij een nationale rechterlijke instantie teneinde de materiële juistheid te betwisten van de indeling van de afvalstoffen die voortvloeit uit de toepassing van artikel 28, lid 2, van die verordening.

Als antwoord op de zesde vraag: artikel 28, lid 2, van verordening nr. 1013/2006 staat eraan in de weg dat de bevoegde autoriteit van verzending een handeling van de bevoegde autoriteit van bestemming betreffende de toepassing van die bepaling toetst op de verenigbaarheid daarvan met het Unierecht of eenzijdig beslist om de in die bepaling vastgestelde procedure niet toe te passen.

HvJ – CONCLUSIE – C-122/25 P (BASF en Nouryon Functional Chemicals/Commissie) – 24 september 2026 – A-G Szpunar – ECLI:EU:C:2026:788 – conclusie

Verordening (EG) nr. 1272/2008 – Gedelegeerde verordening (EU) 2022/692 – Indeling en etikettering van N-carboxymethyliminobis (ethyleenenitrilo)tetra (azijnzuur) en daaraan gerelateerd pentanatrium en gerelateerde pentanatriumzouten (DTPA) – Criteria voor de indeling van een stof als giftig voor de voortplanting – Stof die metaalionen kan binden – Schadelijke gevolgen voor de ontwikkeling van het ongeboren kind wegens mogelijk zinktekort door deze eigenschap in het moederlichaam

Rekwirantes, BASF SE en Nouryon Functional Chemicals BV, hebben verzocht om vernietiging van het arrest van het Gerecht in T-453/22, waarbij hun beroep tot nietigverklaring van gedelegeerde verordening (EU) 2022/692 is verworpen voor zover deze betrekking heeft op de geharmoniseerde indeling en etikettering van de stof N-carboxymethyliminobis (ethyleenenitrilo)tetra (azijnzuur) (hierna: „DTPA-H5”) en daaraan gerelateerd pentanatrium (hierna: „DTPA-Na5”) en gerelateerde pentanatriumzouten (hierna: „DTPA-K5”) in de gevarenklasse „voortplantingstoxiciteit”, categorie 1B.

Rekwirantes voeren vier middelen aan. De A-G beperkt zich op verzoek van het Hof tot het eerste onderdeel van het eerste middel in hogere voorziening, dat betrekking heeft op de uitlegging van een van de criteria voor de indeling van stoffen in de gevarenklasse „voortplantingstoxiciteit”. Volgens dit criterium moet een stof, om in deze klasse te worden ingedeeld, naargelang van de taalversie van verordening (EG) nr. 1272/2008 hetzij een intrinsieke en *specifieke* eigenschap hebben die schadelijk is voor de voortplanting, hetzij een intrinsieke eigenschap hebben die *specifiek* schadelijk is voor de voortplanting.

De A-G is van mening dat het Gerecht geen blijk heeft gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door te oordelen dat de algemene opzet en het doel van verordening nr. 1272/2008 pleiten voor de uitlegging dat uit het gebruik van de term „specifiek” in punt 3.7.2.2.1 van bijlage I niet volgt dat de stof slechts als giftig voor de voortplanting kan worden ingedeeld wanneer er een rechtstreeks verband bestaat tussen de intrinsieke eigenschap ervan en de schadelijke gevolgen voor de ontwikkeling, in casu tussen enerzijds de eigenschap van DTPA om metaalionen te binden en anderzijds misvormingen of skeletafwijkingen van de foetus.

In dit verband is het voor de indeling van die stof in de betrokken gevarenklasse doorslaggevend of moet worden aangenomen dat de schadelijke effecten die na de blootstelling aan een stof worden

vastgesteld, moeten worden aangemerkt als niet-specifieke neveneffecten ten opzichte van andere toxische effecten. Deze problematiek is aan de orde in het tweede onderdeel van het eerste middel van de hogere voorziening, dat in deze conclusie niet wordt behandeld.

A-G geeft het Hof in overweging: Om het eerste onderdeel van het eerste middel van de hogere voorziening af te wijzen.

GERECHT – ARREST – T-120/24 (Global Legal Action Network en CAN-Europe/Commissie) – 2 september 2026 – ECLI:EU:T:2026:522 – geen conclusie – arrest

Verordening (EU) 2018/842 – Verdrag van Aarhus – Jaarlijkse vermindering van broeikasgasemissies – Afwijzing van verzoek tot interne herziening – Uitvoeringsbevoegdheid van de Commissie – Redenen voor herziening die gericht zijn tegen een effectbeoordeling – Wetgevingsinitiatief

Het Gerecht oordeelt dat de Commissie het recht niet onjuist heeft toegepast met betrekking tot artikel 10 van de Aarhus-verordening door de stellingen van verzoeksters betreffende de ontoereikendheid van de effectbeoordeling van 17 september 2020, die ten grondslag ligt aan de tweede doelstelling 2030/1990 en de tweede doelstelling 2030/2005, niet-ontvankelijk te verklaren. Bijgevolg moeten ook de tweede en de derde grief van het eerste onderdeel, en dus ook het eerste onderdeel van het eerste middel en dit middel in zijn geheel, worden afgewezen.

Gerecht: Het beroep wordt verworpen.

 Who Can Demand Justification for the EU's Climate Ambition? ([Verfassungsblog](#))

GERECHT – CONCLUSIE – T-702/25 (Metsä Board Sverige) – 9 september 2026 – A-G Martin y Perez de Nanclares – Zweden – ECLI:EU:T:2026:554 – conclusie

Richtlijn 2003/87/EG – Luchtvervuiling – Regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten – Begrip ‘installatie’ – Begrip ‘vaste technische eenheid’ – Beoordelingscriteria – Begrip “technisch verband” – Begrip “plaats” en “exploitant”

De definitie van het begrip „installatie” bestaat uit twee delen. Het eerste deel heeft betrekking op installaties waarin één of meer van de in bijlage I bij richtlijn 2003/87 genoemde activiteiten ten uitvoer worden gebracht. Het tweede deel bepaalt in wezen in hoeverre een industriële activiteit die niet onder die bijlage valt niettemin deel uitmaakt van een installatie die onderworpen is aan de verplichtingen van het ETS. Tot nu toe is alleen dit tweede deel door het Hof uitgelegd.

In casu is echter het eerste deel van de definitie relevant, aangezien in deze zaak een onderneming en een nationale autoriteit van mening verschillen over de vraag of de kartonproductie van genoemde onderneming deel uitmaakt van de installatie van een andere onderneming, die papierpulp vervaardigt. Hoewel beide activiteiten onder bijlage I bij richtlijn 2003/87 vallen, blijft er onduidelijkheid bestaan over de criteria die moeten worden gehanteerd om te bepalen of zij al dan niet tot één installatie behoren.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 3, onder e), van richtlijn 2003/87/EG moet aldus worden uitgelegd dat twee of meer activiteiten als bedoeld in bijlage I bij die richtlijn deel uitmaken van één installatie in de zin van die bepaling, mits er tussen deze activiteiten een technisch verband bestaat, zij op dezelfde plaats ten uitvoer worden gebracht en door dezelfde marktdeelnemer worden geëxploiteerd, zodat zij tot één vaste technische eenheid behoren.

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-789/26 (Angleverein Oschersleben), verwijzing uit **Duitsland** over de vraag of bij de **beoordeling** of een project **significante gevolgen** kan hebben voor een **beschermd gebied** moet worden uitgegaan van de situatie ten tijde van de aanwijzing van het gebied dan wel van een later tijdstip, en of de **Habitatrichtlijn** en de **Kaderrichtlijn Water** zich ertegen verzetten dat een vereiste beoordeling niet voorafgaand aan de uitvoering van het project, maar pas achteraf wordt verricht.
- C-855/26 (Lesoochranárske zoskupenie II), verwijzing uit **Slowakije** over een **milieuvereniging** die opkomt tegen een besluit tot het doden van negen beschermde bruine beren, **Verdrag van Aarhus** en **over een beroepstermijn** die begint te lopen voordat de vereniging kennis heeft kunnen nemen van het besluit
- C-929/26 (Asociația Declic), verwijzing uit **Roemenië** over het **Verdrag van Aarhus**, een verzoek om informatie over een **mijnbouwproject** en de vraag of het **publiek de toegang** tot informatie over **strategische projecten**, waaronder **milieu-informatie**, volledig kan worden ontzegd, en of deze bepaling, voor zover zij een dergelijke toegang uitsluit, verenigbaar is met het Unierecht

OVERIG

- Rechtbank Amsterdam verklaart Milieudefensie ontvankelijk in collectieve actie tegen ING over klimaatbeleid (bijzonder strafrecht)
- Klimaatverandering: nieuwe wegen in bestaande rechtsgebieden (bijzonder strafrecht)
- De EmpCo-Richtlijn: wat verandert er per 27 september 2026 omtrent duurzaamheidsclaims? (IE forum)
- From 'sustainability and competitiveness' to 'sustainability vs competitiveness': How to simplify the EU legal framework? (European law blog)
- Klimaatverandering: politiek negeert het recht (Nederland rechtsstaat)
- Vragen en antwoorden over Richtlijn (EU) 2024/1785 van het Europees Parlement en de Raad van 24 april 2024 tot wijziging van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) en Richtlijn 1999/31/EG van de Raad betreffende het storten van afvalstoffen, PB C, C/2026/4834, 15.9.2026
- De EmpCo-Richtlijn: wat verandert er per 27 september 2026 omtrent duurzaamheidsclaims? (IE forum)
De 'Empowering Consumers for the Green Transition Directive' (de 'EmpCo-Richtlijn') introduceert strengere regels voor duurzaamheidsclaims.

EHRM factsheets en guides

- Environment
- Climate change
- Thematic factsheet: Environment
- Guide to the case-law of the European Court of human right : environment

Prejudiciële procedure HvJ

HvJ – ARREST – C-606/24 (Ministerul Finantelor (Saisine de l'Înalta Curte) – 3 september 2026 – Roemenië – ECLI:EU:C:2026:686 – conclusie – arrest

Artikel 267 VWEU – Artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU – Artikel 47 Handvest EU – Rechterlijke onafhankelijkheid – Gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld – Nationale regeling die lagere rechterlijke instanties verplicht om de hoogste rechterlijke instantie te verzoeken om een prejudiciële beslissing – Bezoldiging van met overheidsmiddelen betaald personeel – Gevolgen voor procedure van artikel 267 VWEU

Het verzoek heeft betrekking op een door de Roemeense regering vastgestelde noodverordening die tot doel heeft te zorgen voor een uniforme rechtsbedeling. Deze verordening bepaalt dat indien een rechterlijke instantie die een zaak in eerste aanleg of in hoger beroep behandelt, in de loop van een procedure betreffende het salaris van met overheidsmiddelen betaald personeel vaststelt dat de hoogste rechterlijke instantie (ÎCCJ) niet eerder uitspraak heeft gedaan over een rechtsvraag waarvan de oplossing bepalend is voor de inhoudelijke beslechting van de zaak, de betrokken rechterlijke instantie de ÎCCJ moet verzoeken om in een prejudiciële procedure, een principiële uitspraak over die vraag te doen. De beslissing om de zaak voor te leggen aan de ÎCCJ wordt ook gezonden aan de andere rechterlijke instanties die bevoegd zijn om in eerste aanleg of in hoger beroep uitspraak te doen in gelijkaardige zaken. Deze rechterlijke instanties moeten de behandeling van soortgelijke bij hen aanhangige vorderingen schorsen totdat de ÎCCJ uitspraak heeft gedaan over de betrokken rechtsvraag. De ÎCCJ moet in dit verband binnen zestig dagen na de datum van verwijzing uitspraak doen over de rechtsvraag. Verzoekers in het beroep bij de verwijzende rechter voeren aan dat aan rechterlijke instanties niet het recht kan worden ontnomen om uitspraak in zaken te doen en dat één enkele rechterlijke instantie – de ÎCCJ – niet kan beslissen over een rechtsvraag die een groot aantal zaken betreft.

Tussen deze procedure en die van artikel 267 VWEU bestaan overeenkomsten. Het Hof moet daarom onderzoeken welke invloed deze twee prejudiciële procedures op elkaar hebben en of de nationale procedure afbreuk doet aan de prejudiciële procedure van artikel 267 VWEU en de voorrang van het Unierecht.

Hof: Artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in het licht van artikel 47 Handvest EU verzet zich niet tegen een nationale regeling die bepaalt dat wanneer bij een nationale rechterlijke instantie een geding over een bepaalde materie aanhangig is, in het kader waarvan zij vaststelt dat een rechtsvraag wordt opgeworpen die nog niet door de hoogste rechterlijke instantie is beslecht, die nationale rechterlijke instantie gehouden is om de bij haar aanhangige procedure te schorsen en hetzij de hoogste rechterlijke instantie te verzoeken om een prejudiciële beslissing over deze rechtsvraag, hetzij, wanneer die vraag reeds door een andere rechterlijke instantie is voorgelegd, de beslissing van de hoogste rechterlijke instantie af te wachten.

- EU-Hof: verplichting voor Roemeense lagere rechters om bepaalde nieuwe rechtsvragen voor te leggen aan de hoogste rechter is verenigbaar met het Unierecht ([ECER](#))
- [EHRC updates](#)

HvJ – ARREST – C-163/24 (Statul Român - Ministerul Finanțelor Publice en Curtea de Apel București) – 8 september 2026 – Grote Kamer – Roemenië – ECLI:EU:C:2026:722 – conclusie – arrest

Verordening (EG) nr. 1782/2003 – Verordening (EG) nr. 796/2004 – Artikel 267 VWEU – Rechtstreekse steunverlening – Uitsluiting van steun vanwege te hoge aangifte oppervlakte perceel – Begrip ‘feitelijk juiste gegevens’ – Onnauwkeurige cartografische kaarten – Staatsaansprakelijkheid – Niet stellen van prejudiciële vraag – Kennelijke schending?

Samenvatting onder: landbouw

HvJ – ARREST – C-293/24 (Ferreira da Silva e Brito e.a.) – 8 september 2026 – Grote Kamer – Portugal – ECLI:EU:C:2026:723 – conclusie – arrest

Richtlijnen 77/187/EEG en 2001/23/EG – Artikel 267, derde alinea, VWEU – Aansprakelijkheid lidstaat voor schade als gevolg van schendingen van het EU-recht – Rechterlijke fouten van nationale rechter die in laatste aanleg uitspraak doet – Voldoende gekwalificeerde schending van EU-recht – Overgang van ondernemingen – Begrip ‘overgang van een vestiging’ – Verplichting tot stellen van prejudiciële vraag

Samenvatting onder: staatsaansprakelijkheid

Wiki

Prejudiciële procedure HvJEU

Privacy en persoonsgegevens

HvJ – ARREST – C-798/24 (Jautiva) – 3 september 2026 – Letland – ECLI:EU:C:2026:679 – persbericht – conclusie – arrest

Verordening (EU) 2016/679 – Richtlijn (EU) 2017/1132 – Vennootschapsrecht – Begrip ‘deelnemen aan het bestuur van, het toezicht op of de controle op de vennootschap’ – Verplichting om informatie over aandeelhouder van een NV beschikbaar te stellen – Rechtmatigheid van de verwerking – Evenredigheidsbeginsel – Gerechtvaardigd belang

Krachtens het Letse recht is het verplicht om bepaalde gespecificeerde informatie over de aandeelhouders van naamloze vennootschappen naar Lets recht voor het publiek beschikbaar te stellen. Die informatie kan op de website van het ondernemingsregister worden geraadpleegd door „niet-geïdentificeerde gebruikers”. De leden van het publiek hoeven dus niet aan te tonen dat zij een gerechtvaardigd belang hebben bij het verkrijgen van die informatie. De verwijzende rechter vraagt zich af in hoeverre dit verenigbaar is met het Unierecht.

Verschillende lidstaten, de Commissie, Raad en het EP hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 14, onder d), van richtlijn (EU) 2017/1132 moet aldus worden uitgelegd dat het niet vereist dat informatie over alle aandeelhouders van de in deze bepaling bedoelde vennootschappen, met inbegrip van de minderheidsaandeelhouders van dergelijke vennootschappen openbaar wordt gemaakt.

De artikelen 5 en 6 van verordening (EU) 2016/679), gelezen in het licht van de artikelen 7 en 8 Handvest EU, verzetten zich tegen een nationale regeling op grond waarvan persoonsgegevens van alle aandeelhouders – met inbegrip van minderheidsaandeelhouders – van naamloze vennootschappen, die betrekking hebben op de identiteit van elk van deze aandeelhouders, zijn contactgegevens, de categorie, het aantal en de nominale waarde van de aandelen die hij bezit, alsmede het aantal aan die aandelen verbonden stemmen, voor het publiek beschikbaar moeten worden gesteld teneinde een transparant ondernemingsklimaat te waarborgen om de belangen van derden te beschermen, het witwassen van geld en financiering van terrorisme en van proliferatie van massavernietigingswapens te voorkomen en de informatie te verstrekken die noodzakelijk is voor de uitvoering van nationale en internationale sancties en sancties van de Europese Unie, indien de toegang tot die gegevens niet afhankelijk is van enige voorwaarde, zoals het aantonen van een gerechtvaardigd belang.

- EU law does not require the disclosure of information relating to all shareholders of public limited liability companies, including minority shareholders ([persbericht](#))
- [EHRC updates](#)

HvJ – CONCLUSIE – C-661/24 (Académie Fiscale e.a.) – 3 september 2026 – Grote Kamer – A-G Szpunar – België – ECLI:EU:C:2026:684 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Richtlijn 2002/58/EG (privacy en elektronische communicatie) – Richtlijn (EU) 2016/680 – Bewaring verkeers- en locatiegegevens – Verenigbaarheid Belgische wetgeving met EU recht

In 2022 heeft België nieuwe wetgeving aangenomen waarmee wordt beoogd de bewaring van bepaalde verkeers- en locatiegegevens door aanbieders van elektronische communicatiediensten te regelen, teneinde fraude, kwaadwillig gebruik van het netwerk en inbreuken op de netwerkbeveiliging te bestrijden.

Richtlijn 2002/58 stelt een strikt kader vast voor de bewaring van die gegevens. Het Belgische Grondwettelijk Hof, waarbij vijf beroepen zijn ingesteld, heeft prejudiciële vragen gesteld over de verenigbaarheid van de nieuwe wetgeving met het Unierecht.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 15, lid 1, van richtlijn 2002/58/EG (richtlijn betreffende privacy en elektronische communicatie), gelezen in het licht van de artikelen 7, 8, 11 en 52, lid 1, Handvest EU verzet zich tegen een nationale wettelijke regeling die:

- *voorziet in de verplichting voor aanbieders van elektronische communicatiediensten om de in die regeling bedoelde verkeersgegevens te bewaren en te verwerken gedurende een periode van, naargelang van het geval, vier of twaalf maanden, teneinde de gepaste, evenredige, preventieve en curatieve maatregelen te kunnen nemen om fraude en kwaadwillig gebruik op hun netwerken te voorkomen en te verhinderen dat de eindgebruikers schade lijden of lastiggevallen worden, alsmede om fraude of kwaadwillig gebruik van het netwerk of de dienst te kunnen vaststellen of om de dader en de herkomst ervan te kunnen identificeren;*
- *de aanbieders van elektronische communicatiediensten toestaat om de betrokken verkeersgegevens langer dan de voormelde termijnen te bewaren en te verwerken, in geval van een specifieke geïdentificeerde fraude of een specifiek geïdentificeerd kwaadwillig gebruik van het netwerk gedurende de periode die nodig is voor de analyse en het verhelpen ervan of gedurende de periode die nodig is voor de verwerking van dat kwaadwillig gebruik;*
- *de aanbieders van elektronische communicatiediensten toestaat, zonder te voorzien in de verplichting om een voorafgaand advies te vragen of een melding te doen aan een onafhankelijke autoriteit, andere gegevens dan die welke in die richtlijn zijn bepaald, te bewaren en te verwerken om fraude of kwaadwillig gebruik van het netwerk of de dienst te kunnen vaststellen of om de dader en de herkomst ervan te kunnen identificeren;*

– de aanbieders van elektronische communicatiediensten toestaat, zonder te voorzien in de verplichting om een voorafgaand advies te vragen of een melding te doen aan een onafhankelijke autoriteit, voor een duur van twaalf maanden de verkeersgegevens te bewaren en te verwerken die zij noodzakelijk achten om de veiligheid en de correcte werking van hun elektronische communicatienetwerken en -diensten te garanderen, en in het bijzonder om een mogelijke of werkelijke schending van die veiligheid op te sporen en te analyseren, inclusief om de oorsprong van die schending te identificeren, en, in geval van een specifieke schending van die veiligheid, die gegevens te bewaren gedurende de periode die nodig is om deze schending te behandelen.

Artikel 15, lid 1, van deze richtlijn, gelezen in het licht van de artikelen 7, 8, 11 en 52, lid 1, van het Handvest, verzet zich tegen een nationale wettelijke regeling die:

– de aanbieders van elektronische communicatiediensten toestaat om in het kader van de verstrekking van een netwerk of een dienst locatiegegevens, zonder dat die regeling precies omschrijft welke gegevens zijn bedoeld, te bewaren en te verwerken gedurende een periode van, naargelang van het geval, vier of twaalf maanden, wanneer dat noodzakelijk is voor de goede werking en de veiligheid van dat netwerk of die dienst, of om fraude of kwaadwillig gebruik van dat netwerk op te sporen of te analyseren;

– de aanbieders van elektronische communicatiediensten de mogelijkheid biedt om de locatiegegevens langer dan de voormelde termijnen te bewaren en te verwerken in geval van een specifieke schending, specifieke fraude of specifiek kwaadwillig gebruik.

Het Unierecht staat eraan in de weg dat een nationale rechter een bepaling van nationaal recht toepast die de werking in de tijd beperkt van een krachtens dat recht door hem uit te spreken ongeldigverklaring van een nationale wettelijke regeling waarbij aan aanbieders van elektronische communicatiediensten een verplichting tot algemene en ongedifferentieerde bewaring van verkeers- en locatiegegevens wordt opgelegd die onverenigbaar is met artikel 15, lid 1, van die richtlijn, gelezen in het licht van de artikelen 7, 8, 11 en 52, lid 1, van het Handvest.”

- B** Retention of electronic communications data: Advocate General Szpunar clarifies the criteria for assessing the compatibility of national legislation with EU law ([persbericht](#))

HvJ – CONCLUSIE – C-458/25 (Onderwijsgroep Zusters der Christelijke Scholen Zuid-Kempfen) – 10 september 2026 – A-G Campos Sanchez-Bordona – België – ECLI:EU:C:2026:750 – conclusie

Verordening (EU) 2016/679 – Administratieve geldboete – Privaatrechtelijke rechtspersoon die gesubsidieerd gratis onderwijs verstrekt – In de nationale wetgeving vastgestelde vrijstelling van administratieve boete – Verwerking van persoonsgegevens van minderjarigen

Een ouder heeft in 2019 een klacht ingediend tegen een vrije secundaire school vanwege een door de school uitgevoerde enquête met betrekking tot het welbevinden van de leerlingen. De klager, een ouder van een leerling van de school, verweet de school dat zij de ouders niet vooraf had geïnformeerd over de enquête, niet om hun toestemming had gevraagd, meer gegevens verwerkte dan noodzakelijk was voor de doeleinden van de verwerking en dat zij ten onrechte geen beoordeling inzake ‘gegevensbeschermingseffecten’ had uitgevoerd.

Dat de school de regels met betrekking tot General Data Protection Regulation (GDPR-regels) schond, staat niet meer ter discussie. De vraag is evenwel of aan een instelling van het vrije gesubsidieerde onderwijs een administratieve geldboete kan worden opgelegd. Het Marktenhof oordeelde bij arrest van 6 oktober 2021 dat de geschillenkamer geen administratieve geldboete kon opleggen aangezien het aanbieden van wettelijk gesubsidieerd onderwijs door een scholengroep geen economische activiteit vormt. Het Hof van Cassatie legt deze vraag nu voor aan het Hof van Justitie

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 83, lid 7, van verordening (EU) 2016/679 verzet zich tegen een nationale wettelijke regeling die de toezichthoudende autoriteit niet toestaat een administratieve geldboete op te leggen aan privaatrechtelijke rechtspersonen die vrij onderwijs verstrekken en daartoe subsidies uit overheidsmiddelen ontvangen.

HvJ – CONCLUSIE – C-317/25 (Groupe Canal+) – 17 september 2026 – A-G Spielmann – Frankrijk – ECLI:EU:C:2026:773 – persbericht – conclusie

Verordening (EU) 2016/679 (AVG) – Richtlijn 2002/58/EG – Gebruik van e-mail voor direct marketing – Informatieplicht van de verwerkingsverantwoordelijke – Doorgifte persoonsgegevens na toestemming gebruiker aan partners internetprovider – Commerciële wervingsactiviteiten – Toestemming betrokkene

In 2021 heeft Groupe Canal + in eigen opdracht elektronische commerciële prospectieacties laten uitvoeren bij ongeveer 3,9 miljoen personen. De persoonsgegevens zijn verzameld door twee internetproviders. De abonnees hebben toestemming gegeven voor het gebruik van hun gegevens voor wervingsdoeleinden door de „partners“ van deze providers, zonder dat deze partners waren geïdentificeerd.

De Franse Nationale Commissie voor Informatica en Vrijheden (CNIL) is van oordeel dat Groupe Canal + niet over een geldige toestemming beschikte en heeft haar een boete van 600.000 euro opgelegd. Groupe Canal + heeft deze beslissing aangevochten bij de Franse Raad van State. Die vraagt het Hof van Justitie of de toestemming die door de abonnees aan een internetprovider is gegeven om de gegevens te laten gebruiken door een categorie ontvangers, zijnde de „partners“ van de internetprovider, elk van deze ontvangers het recht geeft om commerciële wervingsactiviteiten te verrichten zonder opnieuw toestemming te vragen. Hij vraagt tevens, in de veronderstelling dat een dergelijke toestemming voldoende zou zijn, hoe nauwkeurig het begrip „categorie van ontvangers“ moet zijn.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 4, punt 11, van verordening (EU) 2016/679 gelezen in samenhang met de artikelen 13 en 14 van deze verordening en artikel 13 van richtlijn 2002/58/EG (richtlijn betreffende privacy en elektronische communicatie), moet aldus worden uitgelegd dat de toestemming die de betrokkene heeft gegeven aan een primaire verzamelaar voor het gebruik van zijn gegevens door een categorie ontvangers die worden aangeduid als de „partners“ van de primaire verzamelaar maar van wie de identiteit niet bekend was bij de betrokkene op het moment dat hij toestemming gaf aan de primaire verzamelaar, niet kan worden beschouwd als geïnformeerde toestemming die eenieder die tot deze categorie ontvangers behoort in staat stelt om langs elektronische weg over te gaan tot direct marketing zonder de betrokkenen opnieuw om toestemming te hoeven vragen alvorens bij hen dergelijke directmarketingactiviteiten te verrichten.

- e Advocate General Spielmann: the consent given to an undertaking for ‘its partners’ to use personal data for the purposes of direct marketing is valid only if the identity of those partners is known (persbericht)

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-723/26 (Verbraucherzentrale Bundersverband), verwijzing uit **Duitsland** over de vraag of het in **artikel 82 AVG** bedoelde recht op **schadevergoeding** wordt uitgeoefend wanneer een consumentenorganisatie een **voorbeeldprocedure** instelt ter verduidelijking van de juridische voorwaarden waaronder Facebook-gebruikers schadevergoeding kunnen instellen na ‘scraping’ van hun persoonsgegevens

NOOT – HvJ 19 maart 2026, C-371/24 (Comdribus)

Biometric data, criminal investigations and fundamental rights: comparing Comdribus with S. and Harper (Johan Callewaert)

The Comdribus case recently decided by the CJEU (C-371/24, 19 March 2026) concerned the systematic collection of biometric data from persons suspected of having committed a criminal offence but ultimately not convicted. The case presents some striking similarities with S. and Harper v. the United Kingdom, decided by the ECtHR almost twenty years earlier (30562/04 and 30566/04, 4 December 2008), making a comparison between the two cases particularly interesting.

EDPB

- Guidelines 04/2026 on the application of the power to impose administrative fines in relation to other corrective powers under the GDPR (EDPB)
- Guidelines 03/2025 on the interplay between the DSA and the GDPR (EDPB)
- Consultatie - Guidelines 02/2026 on Anonymisation, Feedback periode 8 juli - 30 oktober 2026 (EDPB)
- Consultatie - Guidelines 03/2026 on web scraping in the context of generative AI, Feedback periode 8 juli - 30 oktober 2026 (EDPB)

OVERIG

- T. Cambier-Langeveld, Wanneer is een spraakopname een (bijzonder) persoonsgegeven volgens de Algemene verordening gegevensbescherming?, in: P&I 2026/4
- The EU is Pushing to Weaken Privacy Rules for AI (liberties)

Wiki

- Wiki AVG

EHRM factsheets en guides

- Guide to the case-Law of the of the ECHR on dataprotection
- Personal data protection
- Right to the protection of one's image
- ECHR-KS – Terrorism Surveillance measures
- ECHR-KS – Article 8 The right to private life protecting or limiting the role of public watchdogs
- Thematic factsheet: Protection des données personnelles

Procesrecht HvJ

HvJ – ARREST – C-773/23 P (ECCA/Commissie) – 10 september 2026 – ECLI:EU:C:2026:730 – conclusie – arrest

**Verordening (EG) nr. 1107/2009 – Artikel 56, tweede alinea, Statuut HvJ —
Gewasbeschermingsmiddelen – Niet-verlenging van de goedkeuring van de werkzame stof
chloorpyrifos-methyl – Beroep tot nietigverklaring – Representatieve vereniging –
Ontvankelijkheid interveniënt**

Een vereniging die de Europese fyto-sanitaire industrie vertegenwoordigt (hierna: ECCA), heeft bij het Gerecht geïntervenieerd ter ondersteuning van een beroep tot nietigverklaring van een verordening van de Commissie waarbij de goedkeuring van een bepaalde stof krachtens de toepasselijke Uniewetgeving niet werd verlengd. Het beroep is afgewezen door het Gerecht in zaak T-77/20.

ECCA, interveniënt in de zaak bij het Gerecht, heeft een hogere voorziening ingesteld tegen het arrest van het Gerecht. Tast dat arrest de situatie van de vereniging rechtstreeks aan, zoals artikel 56, tweede alinea, van het Statuut HvJ vereist, zodat haar hogere voorziening ontvankelijk is?

Het Hof oordeelt dat ECCA niet heeft aangetoond dat haar situatie rechtstreeks door het bestreden arrest wordt aangetast. Verder heeft ECCA, anders dan de rechtspraak ter zake vereist, niet aangetoond dat zij bij het instellen van deze hogere voorziening namens Ascenza Agro heeft gehandeld. De door ECCA ingestelde hogere voorziening moet niet-ontvankelijk worden verklaard.

Hof: De hogere voorziening wordt afgewezen.

**HvJ – CONCLUSIE – C-108/26 RX (D) – 10 september 2026 – A-G Norkus –
ECLI:EU:C:2026:747 – conclusie**

**Verordening (EG) nr. 261/2004 – Artikel 62, tweede alinea, Statuut HvJ EU – Artikel 194, lid 5,
Reglement voor procesvoering – Luchtvaartclaim – Begrip ‘buitengewone omstandigheden’ –
Besluit van luchtverkeersbeheer – Toewijzing van vertraagde vertrekslots wegens slechte
weersomstandigheden – Heroverweging van arrest T-134/25**

Samenvatting onder: luchtvaart

**HvJ – CONCLUSIE – C-167/26 RX (Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej) – 10 september
2026 – A-G Kokott – ECLI:EU:C:2026:748 – conclusie**

**Richtlijn 2006/112/EG – Artikel 256, lid 3, 3^e alinea VWEU – Recht op aftrek van de
voorbelaasting – Uitreiking factuur met vermelding van btw in het belastingtijdvak volgend op
dat waarvoor het recht op aftrek wordt uitgeoefend – Beginselen van fiscale neutraliteit en
evenredigheid – Aantasting van eenheid of samenhang van EU recht – Heroverweging arrest
Gerecht**

Samenvatting onder: Belastingen, btw

OVERIG

- How the New Appeal Filtering Mechanism in the EU Courts Affects Judicial Review of CSDP Missions ([EU law analysis](#))

Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht

  EHRM – ARREST – [Brunell en McArdle t. Nederland](#) – 1 september – 2026
– [30395/20](#) – [ECLI:CE:ECHR:2026:0901JUD003039520](#) – [persbericht](#) – [arrest](#)

Eerlijk proces – Getuige niet door hof gehoord na vrijspraak in eerste aanleg – Onmiddellijkheidsbeginsel – Verklaring getuige van doorslaggevende betekenis – Schending artikel 6 EVRM

Beide klagers zijn door de rechtbank vrijgesproken van deelneming aan doodslag. Volgens de rechtbank is er geen sluitend technisch bewijs en is de verklaring van getuige X (tevens medeverdachte), die door de rechter-commissaris is gehoord in aanwezigheid van de verdediging, niet betrouwbaar genoeg om klagers te veroordelen.

Het gerechtshof heeft klagers wel veroordeeld voor dit feit en daarbij overwogen dat weliswaar behoedzaam moet worden omgegaan met de verklaring van getuige X, maar dat deze voldoende betrouwbaar is, ook omdat deze verklaring steun vindt in ander bewijs zoals telefoongegevens en aangetroffen DNA. Het verzoek van de verdediging om X nogmaals te horen, is afgewezen door het gerechtshof.

De Hoge Raad heeft de veroordelingen in stand gelaten.

Volgens het EHRM is de kern van de klachten dat het beginsel van onmiddellijkheid is geschonden door in hoger beroep deze getuige X niet te horen en benadrukt dat het onmiddellijkheidsbeginsel in principe veronderstelt dat de zittingsrechter die over de schuldvraag oordeelt zelf de getuige hoort als diens verklaring als *sole or decisive* bewijsmiddel wordt gebruikt.

Het EHRM benadrukt dat als een gerechtshof bevoegd is om de schuld van de verdachte volledig te beoordelen, dus zowel voor wat betreft de feiten als het recht, het in beginsel onverenigbaar is met de vereisten van een eerlijk proces om over deze kwesties te beslissen zonder de getuigenverklaring rechtstreeks te beoordelen wanneer het gerechtshof voornemens is de eerdere verklaringen van die getuige voor het eerst op een voor de verdachte ongunstige wijze te interpreteren. Het EHRM is van oordeel dat het onmiddellijkheidsbeginsel dan vereist dat een dergelijke getuige persoonlijk wordt gehoord. Hierbij overweegt het EHRM nog dat de verklaring van deze getuige doorslaggevend is geweest en de betrouwbaarheid van die verklaring in twijfel is getrokken en voor de rechtbank reden is geweest om beide klagers vrij te spreken. Omdat het gerechtshof getuige X niet heeft gehoord en niet zelf een oordeel heeft gevormd over de betrouwbaarheid van diens verklaring is sprake van schending van artikel 6 EVRM.

- [Brunell en McArdle tegen Nederland: EHRM stelt schending van het onmiddellijkheidsbeginsel vast \(\[bijzonder strafrecht\]\(#\)\)](#)
- [EHRC updates](#)

EHRM – ARREST – Lacote t. België – 10 september 2026 – 17596/23 – ECLI:CE:ECHR:2026:0910JUD001759623 – persbericht – arrest

Artikel 6 EVRM – Niet horen van getuigen – Geen schending

Klager is in eerste aanleg door de rechtbank veroordeeld voor moord. In het hoger beroep wilde de verdediging belastende getuigen horen, maar dat verzoek werd afgewezen. Klager is opnieuw veroordeeld. Bij het EHRM is geklaagd dat artikel 6 EVRM is geschonden vanwege het niet kunnen horen van die getuigen.

Het EHRM oordeelt dat artikel 6 EVRM niet is geschonden. Daarbij is in aanmerking genomen dat de getuigenverklaringen niet doorslaggevend waren voor het bewijs; de jury heeft de veroordeling gemotiveerd aan de hand van andere bewijsmiddelen, waaronder telefoongegevens, de aankoop van een vuurwapen op de pleegdatum en de aanwezigheid van de klager in de buurt van de plaats delict. Daarbij had klager wel de mogelijkheid om andere getuigen te horen en heeft dus zijn standpunt voldoende naar voren kunnen brengen. Daarmee is de procedure als geheel niet oneerlijk geweest.

Opmerking verdient volgens het EHRM nog dat er in België tegenwoordig een mogelijkheid bestaat om cassatieberoep in te stellen tegen beslissingen over getuigenverzoeken.

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – Degiorgio t. Malta – 1 september 2026 – 26602/25 – 26731/25 – ECLI:CE:ECHR:2026:0901DEC002660225 – persbericht 24.9.26 – beslissing

Artikel 6 EVRM – Klachten over vrije advocaatkeuze en onvoldoende voorbereidingstijd kennelijk ongegrond en daarmee niet-ontvankelijk

Klagers (twee broers) zijn na een plea-bargain veroordeeld tot 40 jaar gevangenisstraf voor de moord op een journaliste. Ná de (onderzoeks)fase van het proces waarin bewijs wordt gepresenteerd maar (ongeveer twee weken) voordat het juryproces zou beginnen legde de advocaat van klagers de verdediging neer. Omdat klagers er niet tijdig in slaagden een andere advocaat te vinden om hen te vertegenwoordigen, wees de rechtbank (gesubsidieerde) advocaten toe en werd het proces met een maand uitgesteld. Deze datum is nog een keer met 10 dagen uitgesteld omdat één van de klagers in hongerstaking ging. Verzoeken om meer voorbereidingstijd voor het omvangrijke dossier (11.000 pagina's en 4GB aan gegevens) zijn afgewezen. Op de dag dat het juryproces begon, bekenden klagers schuld aan de ten laste gelegde feiten en zijn zij akkoord gegaan met een schikking. Bij het EHRM klagen zij dat hun proces niet eerlijk is verlopen omdat zij niet beschikten over rechtsbijstand van hun keuze en daarnaast onvoldoende tijd hadden om hun verdediging voor te bereiden.

Het EHRM oordeelt dat de toevoeging van de advocaten onder de gegeven omstandigheden verdedigbaar is. Het belang van een voortvarende procesgang en de belangen van derden vormen relevante en voldoende gronden – in het belang van een goede rechtspleging – om voorbij te gaan aan de wens van klagers om te blijven zoeken naar een advocaat van hun eigen keuze. Hierbij neemt het Hof in overweging dat de broers enkele advocaten hadden benaderd die weigerden hun zaak aan te nemen, zodat het niet vaststond dat zij in staat zouden zijn geweest een advocaat naar eigen keuze te vinden. Daarnaast is door klagers niet duidelijk gemaakt op welke wijze het besluit om de advocaten van rechtswege toe te wijzen afbreuk heeft gedaan aan de eerlijkheid van de procedure.

Ten aanzien van de tweede klacht kan het Hof niet voorbijgaan aan het feit dat klagers vrijwillig schuld hebben bekend en met de gemaakte schikking afstand gedaan hebben van een aantal procedurele rechten. De inhoud van de schikking zelf is niet aangevochten door klagers noch kan gesteld worden dat deze het gevolg is van enige vorm van dwang. Het is aan de nationale rechter om een evenwicht te vinden tussen het belang van een verdachte bij voldoende voorbereidingstijd en het belang bij een

redelijk voortvarend procesverloop. Factoren die bij de beoordeling of een verdachte over voldoende tijd beschikt een rol spelen zijn de aard van de procedure, de complexiteit van de zaak en de fase van de procedure. Hoewel de voorbereidingstijd van iets meer dan 40 dagen in deze zaak wellicht kort lijkt, merkt het Hof op dat er twee advocaten waren aangesteld in plaats van één. Bovendien waren klagers al in kennis gesteld van het bewijs in de zaak in de fase van het proces waarin zij werden bijgestaan door een zelfgekozen advocaat en is in die fase door klagers ook al een schikking overwogen. Daarnaast werd de voorbereidingstijd door de rechter die met de zaak bekend was voldoende geacht. Niet kan daarom worden gesteld dat klagers door de gegeven voorbereidingstijd dusdanig onder druk zijn gezet dat er sprake van zou zijn dat zij hun schuldbekentenis onder dwang hebben afgelegd. Het EHRM acht beide klachten kennelijk ongegrond en verklaart ze niet-ontvankelijk.

 EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – [Kuyt t. Nederland](#) – 23 september 2026
– Grote Kamer – 19365/19 – ECLI:CE:ECHR:2026:0923DEC001936519 – [persbericht](#) – [beslissing](#)

Artikel 6 EVRM – Reservisten Hoge Raad – Onafhankelijkheid rechterlijke instantie – Niet ontvankelijk – Nationale middelen niet uitgeput – Onpartijdigheid; kennelijk ongegrond

Bij het EHRM is geklaagd over de rol van zogenoemde 'reservisten' bij (de strafkamer van) de Hoge Raad. Volgens het 'Protocol deelname aan behandeling en beraadslaging van de Hoge Raad der Nederlanden' kunnen leden van de meervoudige (straf)kamer van buiten de combi (die dus niet belast zijn met de behandeling en beslissing in een zaak) wel deelnemen aan de beraadslaging. Dit gebeurt met het oog op het bewaken van de rechtseenheid in de (straf)kamer.

Klaagster is in twee instanties veroordeeld en in de cassatiemiddelen is geklaagd over deze veroordeling. Nadat de advocaat-generaal heeft geconcludeerd vraagt klagster of er reservisten zullen gaan deelnemen aan de beraadslaging in haar zaak. Met verwijzing naar het Protocol worden door de Hoge Raad geen verdere mededelingen gedaan. Klagster dient een wrakingsverzoek in en dat verzoek wordt ongegrond verklaard. Het cassatieberoep in de strafzaak wordt verworpen.

Het EHRM maakt een onderscheid tussen de stellingen van klagster over de onafhankelijkheid van de rechterlijke instantie en het ontbreken van een juridische basis voor de inzet van reservisten enerzijds en haar argumenten met betrekking tot de onpartijdigheid (die in de wrakingsprocedure aan de orde zijn geweest) anderzijds.

Ten aanzien van het eerste onderdeel komt het EHRM tot de conclusie dat klagster de nationale rechtsmiddelen niet heeft uitgeput. Klagster had dit betoog naar voren kunnen brengen in de cassatieprocedure.

Ten aanzien van het tweede onderdeel oordeelt het EHRM dat de klacht ongegrond is omdat de vrees van klagster dat haar zaak niet zou worden behandeld door een onpartijdig tribunaal niet objectief kan worden gerechtvaardigd.

Het EHRM overweegt dat de zorgen die onder de klacht in deze zaak liggen wel serieus moeten worden genomen en een zorgvuldige bestudering door de Hoge Raad behoeven.

- EHRM oordeelt in zaak over rol 'reservisten' bij de Hoge Raad ([Intro](#))
- Grote Kamer EHRM verklaart klacht over reservistenpraktijk bij de Hoge Raad niet-ontvankelijk ([bijzonder strafrecht](#))
- Geen uitspraak van het EHRM over reservistenpraktijk Hoge Raad ([cassatieblog](#))

EHRM – STRIKE-OUT – Koopmans t. Nederland – 3 september 2026 – 32183/24 – ECLI:CE:ECHR:2026:0903DEC003218324 – beslissing

Artikel 6 EVRM – Afwijzing verzoek tot schadevergoeding voor tijd doorgebracht in voorarrest – Vermoeden van onschuld

Klager is vervolgd voor medeplichtigheid aan wapenhandel. Op 14 december 2021 heeft de Rechtbank Rotterdam de verdachte schuldig bevonden aan deze aanklachten en hem veroordeeld tot 36 maanden gevangenisstraf, waarvan zes maanden voorwaardelijk. Op 21 april 2023 heeft het Gerechtshof Den Haag de verdachte vrijgesproken van alle aanklachten.

Klager heeft vervolgens een verzoek ingediend tot vergoeding van de tijd doorgebracht in voorarrest (artikel 533, lid 1 WvSv) en een verzoek tot vergoeding van proceskosten (artikel 530 WvSv).

Het Gerechtshof Den Haag heeft deze verzoeken in twee afzonderlijke uitspraken afgewezen. Volgens het Gerechtshof is de detentie het gevolg geweest van de laakbare handelingen van de verdachte, en zijn er derhalve geen gronden van billijkheid om het verzoek in te willigen.

Klager wijst er op dat hij is vrijgesproken van alle aanklachten en dat door de afwijzing van zijn verzoeken het vermoeden van onschuld is geschonden.

Vraag aan partijen: Zijn de uitspraken van het Gerechtshof 11 juli 2024 verenigbaar met het vermoeden van onschuld, zoals gegarandeerd door artikel 6, lid 2 EVRM. (zie onder meer Nealon en Hallam tegen het Verenigd Koninkrijk [GC], nrs. 32483/19 en 35049/19, § 168, 11 juni 2024; Gomes Costa tegen Portugal, nr. 34916/16, §§ 106-111, 25 februari 2025)? Weerspiegelde de redenering van het Gerechtshof in het bijzonder de opvatting dat klager schuldig was aan het plegen van een strafbaar feit, en suggereerde het daarmee dat de strafprocedure tegen klager anders had moeten worden afgehandeld?

Partijen zijn een schikking overeengekomen. De zaak is geschrapt van de rol.

- EHRM schrapt zaak Koopmans tegen Nederland van de rol na schikking over onschuldpresumptie bij afgewezen schadevergoeding (bijzonder strafrecht)

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – Cijntje t. Nederland – 26 augustus 2026 (gecommuniceerd 14.9.26) – 3413/24 – subject matter of the case

Artikel 6 EVRM – Recht op rechtsbijstand door een advocaat naar eigen keuze in strafprocedures

Klagers zijn door het Gerecht in eerste aanleg van Curaçao veroordeeld voor het aannemen van steekpenningen in verband met een aanbestedingsprocedure van hun werkgever, een staatsbedrijf. In de procedure in eerste aanleg zijn klagers bijgestaan door een advocaat uit Curaçao die stond ingeschreven bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. In hoger beroep hebben klagers verzocht om bijstand door een advocaat uit Nederland, in samenwerking met hun advocaat uit Curaçao. Zij hebben aangevoerd dat uitzonderlijke omstandigheden een afwijking rechtvaardigden van artikel 57 van het Curaçaose Wetboek van Strafvordering, dat rechtsbijstand beperkt tot advocaten die bij het Gemeenschappelijk Hof zijn ingeschreven. Zij beriepen zich met name op de specialistische deskundigheid van de Nederlandse advocaat, het vertrouwen dat zij in hem stelden, zijn samenwerking met hun advocaat uit Curaçao en het politiek gevoelige karakter van de zaak, die veel media-aandacht op Curaçao had getrokken. Zij gaven daarom de voorkeur aan een raadsman zonder banden met de lokale autoriteiten.

Het Gemeenschappelijk Hof heeft het verzoek afgewezen, omdat het geen reden zag om te twijfelen aan de bekwaamheid, deskundigheid of inzet van advocaten die bij het Gemeenschappelijk Hof zijn ingeschreven.

Volgens klagers is de weigering om bijstand door een raadsman naar keuze toe te staan, in strijd met artikel 6 EVRM. Klagers hebben cassatieberoep ingediend bij de Hoge Raad der Nederlanden. Tijdens deze procedure zijn zij bijgestaan door een gespecialiseerde advocaat die bij de Hoge Raad mocht pleiten. De Hoge Raad heeft de cassatieberoepen verworpen met de overweging dat noch de klagers, noch hun advocaat voor het Gemeenschappelijk Hof hadden aangevoerd dat de raadsman de vereiste deskundigheid miste om hen doeltreffend te vertegenwoordigen.

Vragen aan partijen: Hebben klagers een eerlijk proces gehad, zoals vereist krachtens artikel 6, lid 1, en artikel 6, lid 3, onder c, EVRM? Waren er met name relevante en voldoende redenen om geen gevolg te geven aan het recht van klagers op rechtsbijstand naar eigen keuze (zie **Dvorski t. Kroatië** [GC], nr. 25703/11, §§ 79-82, ECHR 2015; **Artico t. Italië**, 13 mei 1980, § 35, Serie A nr. 37; en **Hamdani t. Zwitserland**, nr. 10644/17, §§ 28-30, 28 maart 2023

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-807/26 (Bonarri), verwijzing uit **Italië** over de vraag of het **recht op informatie** en het **recht van verdediging** zich verzetten tegen een **herkwalificatie van een strafbaar feit** zonder de beklagde daarvan tijdig in kennis te stellen, wanneer zij daardoor geen gebruik meer kan maken van een alternatieve procedure die door de nieuwe kwalificatie wel mogelijk zou zijn geweest, ook indien de herkwalificatie voorzienbaar was.

NOOT – EHRM 21 april 2026, Y.F.C. e.a. t. Nederland

A.Abarkan, Een rechtsmiddel op papier volstaat niet: het belang van([EHRC updates](#))

NOOT – EHRM 25 augustus 2026, Kavala t. Turkije (no. 2)

- Can Article 7 ECHR be absorbed? Criminal legality in Kavala v. Türkiye (no. 2) ([Strasbourg observers](#))
- What Happens When a State Ignores Strasbourg? The Kavala Judgment and the Authority of the European Court of Human Rights ([Strasbourg observers](#))

OVERIG

Fair Trials launches new European project on the right to be present at trial ([fair trials](#))

EHRM factsheets en guides

- [Police arrest and assistance of a lawyer](#)
- [Guide on article 6 ECHR - right to a fair trial \(criminal limb\)](#)

- ECHR-KS Key Theme - Article 6 (criminal) Absent witnesses and other restrictions on the right to examine witnesses
- ECHR-KS Key Theme - Article 6 Access to a lawyer
- ECHR-KS Key Theme - Article 6 (criminal) Administration of (unlawfully obtained) evidence
- ECHR-KS Key Theme - Mass Protests The right to a fair trial
- ECHR-KS Key Theme - Article 6 (criminal) Presumption of innocence
- ECHR-KS Key Theme - Article 6 Waiver of the guarantees of a fair trial

Psychiatrie

EHRM – ARREST – Strashunskyy t. Oekraïne – 17 september 2026 – 6522/19 – ECLI:CE:ECHR:2026:0917JUD000652219 – persbericht – arrest

Artikel 3 EVRM – Verwondingen tijdens verblijf in psychiatrisch ziekenhuis – Schending

Klager heeft schizofrenie. Tijdens zijn verblijf in een psychiatrisch ziekenhuis heeft klager verwondingen opgelopen. Het EHRM oordeelt dat het onderzoek naar de klacht van klager niet doeltreffend is geweest. Er is geen medisch deskundigenonderzoek verricht om vast te stellen hoe de verwondingen zijn ontstaan. Evenmin hebben de autoriteiten duidelijk gemaakt of het personeel dat verantwoordelijk was voor de overbrenging, opgeleid waren in de omgang met kwetsbare personen. Het Hof oordeelt voorts dat de autoriteiten niet hebben aangetoond dat het tegen klager gebruikte geweld strikt noodzakelijk was, noch dat hij voldoende is beschermd door degenen die verantwoordelijk zijn voor zijn zorg. Hij heeft meerdere verwondingen opgelopen onder omstandigheden waarvan niet is aangetoond dat ze onvermijdelijk waren of dat er is gehandeld op een wijze die in overeenstemming is met de verplichting van de staat om zijn lichamelijke integriteit en waardigheid te beschermen. Oekraïne moet klager 7.000 euro (EUR) betalen ter vergoeding van immateriële schade en 5.000 EUR voor kosten en uitgaven.

OVERIG

Providing Psychiatric Care Does Not Justify Imposing It: What Spivak, Albertani and Andrea Ciotta add to the ECtHR's mental-health case law (Strasbourgobservers)

In Spivak v Ukraine (application no. 21180/15, 5 June 2025), the applicant challenged compulsory neuroleptic medication, the procedures governing his treatment and confinement, and conditions in a high-security psychiatric hospital. Albertani v Italy (application no. 15994/20, 4 June 2026) and Andrea Ciotta v Italy (application no. 368/21, 4 June 2026) concerned detention in ordinary prisons unable to provide the therapeutic care that the domestic authorities considered necessary.

EHRM factsheets en guides

Thematic factsheet: Rights of persons with mental health issues or physical disabilities

Recht op effectieve rechtsbescherming en toegang tot de rechter

HvJ – ARREST – C-606/24 (Ministerul Finantelor (Saisine de l'Înalta Curte) – 3 september 2026 – Roemenië – ECLI:EU:C:2026:686 – conclusie – arrest

Artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU – Artikel 47 Handvest EU – Artikel 267 VWEU – Rechterlijke onafhankelijkheid – Gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld – Nationale regeling die lagere rechterlijke instanties verplicht om de hoogste rechterlijke instantie te verzoeken om een prejudiciële beslissing – Bezoldiging van met overheidsmiddelen betaald personeel – Gevolgen voor procedure van artikel 267 VWEU

Samenvatting onder: Prejudiciële procedure

HvJ – ARREST – C-147/25 (Inter Rao Lietuva) – 3 september 2026 – Litouwen – ECLI:EU:C:2026:691 – persbericht – conclusie – arrest

Verordening (EU) nr. 269/2014 – Besluit 2014/145/GBVB – Artikel 47 Handvest – Beperkende maatregelen – Bevrozing van tegoeden – Situatie in Oekraïne – Omvang van rechterlijke toetsing – Bewijsstandaard voor de band met de gesanctioneerde personen

Samenvatting onder: GBVB

HvJ – ARREST – Gevoegde zaken C-266/25 en C-267/25 (I-Sete) – 17 september 2026 – Portugal – ECLI:EU:C:2026:765 – conclusie – arrest

Richtlijn 89/665/EEG – Overheidsopdrachten – Beroepsprocedures – Recht op doeltreffende voorziening in rechte – Beroep tegen gunningsbesluit voor een opdracht – Automatische opschorting – Voorlopige opheffing van opschortende werking – Projecten die zijn gefinancierd of medegefinancierd met Europese middelen

In 2024 heeft de Portugese wetgever de algemene regeling voor spoedeisende bestuursrechtelijke beroepen tegen gunningsbesluiten inzake overheidsopdrachten gewijzigd. Met deze wijziging werd de tot dan toe geldende regel (op grond waarvan het gunningsbesluit voor een opdracht automatisch wordt opgeschort wanneer er beroep wordt ingesteld) aangevuld met een andere regel, die voorschrijft dat deze opschorting voorlopig moet worden opgeheven wanneer het gevaar bestaat dat de financiering van een met Europese middelen gefinancierde of medegefinancierde opdracht verloren zal gaan.

De verwijzende rechter wil weten of de nieuwe nationale regeling in overeenstemming is met de bepalingen van richtlijn 89/665/EEG.

Hof: Artikel 2, leden 3 tot en met 5, van richtlijn 89/665/EEG, gelezen in het licht van artikel 47 Handvest EU verzet zich tegen een nationale regeling die, op grond van een doelstelling van algemeen belang om procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten vlot te laten verlopen en te voorkomen dat financiering uit Europese middelen verloren gaat, de nationale rechter verplicht om, op verzoek van de aanbestedende dienst, de automatische opschortende werking van een beroep tegen het besluit van die dienst om een overheidsopdracht te gunnen, voorlopig op te heffen, zonder eerst de afgewezen inschrijver te horen die dit beroep heeft ingesteld en zonder alle betrokken belangen inhoudelijk tegen elkaar te kunnen afwegen.

HvJ – CONCLUSIE – C-509/25 (voestalpine Stahl) – 3 september 2026 – A-G Capeta – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2026:695 – [conclusie](#)

Verordening (EG) nr. 1013/2006 – Artikel 47 Handvest EU – Milieu – Overbrenging van afvalstoffen – Geschil over de indeling van afvalstoffen tussen de bevoegde autoriteiten van verzending en van bestemming – Rechtsgevolg voor marktdeelnemers – Effectieve rechterlijke bescherming

Samenvatting onder: [Milieu](#)

HvJ – CONCLUSIE – Gevoegde zaken C-271/25 (Autovici) en C-334/25 (Skinest Baltija) – 8 september 2026 – Grote Kamer – A-G Biondi – ECLI:EU:C:2026:727 – [conclusie](#)

Richtlijn 2014/24/EU – Richtlijn 2014/25/EU – Artikel 4, lid 2, VEU – Artikel 47 Handvest EU – Overheidsopdrachten – Uitsluitingsgronden – Nationale veiligheid

Samenvatting onder: [aanbesteding en overheidsopdrachten](#)

Rechtsstaat en rechterlijke macht

EHRM – ARREST – Alexandros Savvas t. Griekenland – 8 september 2026 – 27153/20 – ECLI:CE:ECHR:2026:0908JUD002715320 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Artikel 10 EVRM – Tuchtprocedure tegen rechter – Uitlatingen van rechter – Bevorderingsprocedure – Schending

Klager is een Griekse rechter. De zaak betreft een tuchtprocedure tegen klager wegens "ongepast gedrag in en buiten dienst". Hij had via een gerechtsdeurwaarder buitengerechtelijke verklaringen laten betekenen aan drie hogere collega's, waarin hij hen verzocht negatieve uitlatingen over hem – gedaan in het kader van een bevorderingsprocedure – in te trekken. Hij is voor drie maanden geschorst. Met een beroep op artikel 10 EVRM voert klager aan dat hij met de buitengerechtelijke verklaringen gebruikmaakte van zijn recht om zijn mening te uiten, zich te verdedigen tegen ongegronde beschuldigingen, zijn belangen in het kader van de bevorderingsprocedure te behartigen en het algemeen belang te dienen door toe te zien op een eerlijke bevorderingsprocedure binnen de rechterlijke macht. Het EHRM komt tot schending van artikel 10 EVRM.

HvJ – ARREST – C-606/24 (Ministerul Finanțelor (Saisine de l'Înalta Curte) – 3 september 2026 – Roemenië – ECLI:EU:C:2026:686 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU – Artikel 47 Handvest EU – Artikel 267 VWEU – Rechterlijke onafhankelijkheid – Gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld – Nationale regeling die lagere rechterlijke instanties verplicht om de hoogste rechterlijke instantie te verzoeken om een prejudiciële beslissing – Bezoldiging van met overheidsmiddelen betaald personeel – Gevolgen voor procedure van artikel 267 VWEU

Samenvatting onder: [Prejudiciële procedure](#)

GERECHT – T-115/23 (Debreceni Egyetem/Raad), T-132/23 (Óbudai Egyetem/Raad), T-133/23 (Állatorvostudományi Egyetem/Raad), T-138/23 (Simmelweis Egyetem/Raad), T-139/23 (Miskolci Egyetem/Raad), T-140/23 (Dunaújvárosi Egyetem/Raad) – 30 september 2026 – persbericht

Rechtsstaat in Hongarije – Uniebegroting – Conditionaliteitsregime

In 2021 zijn de oprichters- en beheersrechten van de meeste Hongaarse hogeronderwijsinstellingen – die voorheen in handen van de Staat waren – overgedragen aan trusts van openbaar belang. Om de Uniebegroting te beschermen tegen schendingen van de beginselen van de rechtsstaat in Hongarije heeft de Raad van de Europese Unie op grond van de verordening inzake het aan de rechtsstaat gekoppelde conditionaliteitsregime een besluit vastgesteld met daarin een bepaling die de Europese Commissie verbiedt om bij de uitvoering van de Uniebegroting juridische verbintenissen aan te gaan met trusts van openbaar belang of entiteiten die in handen daarvan zijn. In deze context hebben zes Hongaarse universiteiten het Gerecht van de Europese Unie verzocht om die bepaling nietig te verklaren. Zij voeren grotendeels vergelijkbare middelen aan (bepaalde middelen worden niet in elk beroep aangevoerd). Het betreft onder meer: onbevoegdheid van de Raad om de bestreden bepaling vast te stellen; schending van de motiveringsplicht; schending van de verordening inzake het aan de rechtsstaat gekoppelde conditionaliteitsregime, en met name het ontbreken van individuele schendingen van de beginselen van de rechtsstaat door de betrokken entiteiten en van enig verband tussen de potentiële schendingen van die beginselen en de impact daarvan op de Uniebegroting; schending van het evenredigheidsbeginsel, van de academische vrijheid, van de vrije dienstverrichting en van de artikelen 165 en 179 VWEU. Het Gerecht verwerpt de zes beroepen tot nietigverklaring.

- **Rechtsstaat:** het Gerecht verwerpt de beroepen van zes Hongaarse universiteiten tegen het verbod om trusts van openbaar belang of entiteiten in handen daarvan te financieren uit de Uniebegroting ([persbericht](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- [C-773/26 \(Füget\)](#), verwijzing uit **Hongarije** over nationale regeling die een **rechter** verplicht tot **betaling van een geldelijke vergoeding bij overschrijding van een wettelijke termijn**, en de vraag of dit verenigbaar is met het beginsel van **doeltreffendheid van het Unierecht** en het vereiste van **rechterlijke onafhankelijkheid**.

OVERIG

Commissie presenteert voorstel tot opheffing van begrotingsmaatregelen tegen Hongarije vanwege schendingen van de beginselen van de rechtsstaat ([ECER](#))

WIKI

- [Wiki - Rechtsstaat en rechterlijke macht](#)

EHRM factsheets en guides

- [Independence of the justice system](#)
- [The misuse of state power](#)
- [ECHR-KS – Article 6 \(civil\) Protection of the judiciary](#)
- [Thematic factsheet: Independence and impartiality of the judicial system](#)

Staatsaansprakelijkheid

HvJ – ARREST – C-163/24 (Statul Român - Ministerul Finantelor Publice en Curtea de Apel București) – 8 september 2026 – Grote Kamer – Roemenië – ECLI:EU:C:2026:722 – conclusie – arrest

Verordening (EG) nr. 1782/2003 – Verordening (EG) nr. 796/2004 – Artikel 267 VWEU – Rechtstreekse steunverlening – Uitsluiting van steun vanwege te hoge aangifte oppervlakte perceel – Begrip ‘feitelijk juiste gegevens’ – Onnauwkeurige cartografische kaarten – Staatsaansprakelijkheid – Niet stellen van prejudiciële vraag – Kennelijke schending?

Samenvatting onder: landbouw

HvJ – ARREST – C-293/24 (Ferreira da Silva e Brito e.a.) – 8 september 2026 – Grote Kamer – Portugal – ECLI:EU:C:2026:723 – conclusie – arrest

Richtlijnen 77/187/EEG en 2001/23/EG – Artikel 267, derde alinea, VWEU – Aansprakelijkheid lidstaat voor schade als gevolg van schendingen van het EU-recht – Rechterlijke fouten van nationale rechter die in laatste aanleg uitspraak doet – Voldoende gekwalificeerde schending van EU-recht – Overgang van ondernemingen – Begrip ‘overgang van een vestiging’ – Verplichting tot stellen van prejudiciële vraag

Verzoekers in het hoofdgeding zijn voormalige werknemers van luchtvaartmaatschappij AIA. Zij zijn met ingang van 30 april 1993 collectief ontslagen wegens de ontbinding van deze vennootschap.

Vanaf 1 mei 1993 heeft TAP een deel van de chartervluchten uitgevoerd waartoe AIA, waarvan TAP de hoofdaandeelhouder was, zich voor het zomerseizoen 1993 van de International Air Transport Association (IATA) had verbonden.

In 1993 en 1994 hebben verzoekers hun collectief ontslag aangevochten bij de Tribunal do Trabalho de Lisboa (arbeidsrechter Lissabon, Portugal). Zij betoogden dat het de werkelijke bedoeling van TAP was om de activiteiten van AIA op de markt voor chartervluchten tegen lagere kosten over te nemen en dat er dus sprake was van een overgang van een vestiging in de zin van richtlijn 77/187. In hoger beroep is deze uitspraak vernietigd. De Supremo Tribunal de Justiça heft bij arrest van 25 februari 2009 het cassatieberoep van verzoekers verworpen. Daarbij is geoordeeld dat geen overgang van een vestiging in de zin van richtlijn 77/187 had plaatsgevonden en dat het niet nodig was het Hof om een prejudiciële beslissing te verzoeken.

Verzoekers zijn vervolgens een procedure begonnen tegen de Portugese Staat, waarin zij vergoeding van de schade vorderen die zij zouden hebben geleden ten gevolge van de schending van het Unierecht door de Supremo Tribunal de Justiça in zijn arrest van 25 februari 2009. De Varas Cíveis de Lisboa oordeelde dat verzoekers niet hadden aangetoond dat de Supremo Tribunal de Justiça het Unierecht kennelijk had geschonden. Nadat hun hoger beroep eveneens door de Tribunal da Relação de Lisboa was verworpen bij arrest van 16 maart 2023, hebben verzoekers bij de Supremo Tribunal de Justiça, de verwijzende rechter, een buitengewoon cassatieberoep ingesteld.

Aangezien de Tribunal da Relação de Lisboa in zijn arrest van 16 maart 2023 kritiek heeft geuit op het arrest Ferreira da Silva e Brito I (arrest van 9 september 2015, Ferreira da Silva e Brito e.a. (C-160/14, EU:C:2015:565), met name op grond dat het Hof daarin het begrip „overgang van een vestiging” had beoordeeld in het licht van beslissingen van na 25 februari 2009 (de datum van het arrest van Supremo Tribunal de Justiça in de arbeidszaak van verzoekers), verzoekt de verwijzende rechter het Hof te verduidelijken of die beoordeling uitsluitend kon worden gebaseerd op de rechtspraak van vóór 25 februari 2009. Die rechter verzoekt het Hof tevens concreet te beoordelen of het wijzen van het arrest

van 25 februari 2009 in casu kan worden aangemerkt als een voldoende gekwalificeerde schending van het Unierecht. Mocht het Hof tot de slotsom komen dat de in het hoofdgeding aan de orde zijnde feiten een „overgang van een vestiging” in de zin van de richtlijnen 77/187 en 2001/23 vormden, dan zou ten slotte de vraag rijzen of artikel 23, lid 3, van de LCCT, dat bepaalde dat het ontvangen door de werknemer van de in dat artikel bedoelde vergoeding gelijkstaat aan het aanvaarden van het ontslag, verenigbaar was met het destijds geldende Unierecht, in het bijzonder met artikel 3, lid 1, en artikel 4, lid 1, van richtlijn 77/187.

Drie lidstaten hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof (Grote Kamer): Er zijn aanwijzingen dat de Supremo Tribunal de Justiça (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Portugal) in zijn arrest van 25 februari 2009 artikel 1, lid 1, van richtlijn 77/187/EEG op voldoende gekwalificeerde wijze heeft geschonden. Het gaat daarbij, ten eerste, om de omstandigheid dat dit arrest is aangetast door een combinatie van onjuiste uitleggingen van het Unierecht, die worden beoordeeld in het licht van de rechtspraak van het Hof waarmee deze rechterlijke instantie bij de vaststelling van dat arrest redelijkerwijs rekening had moeten houden, ten tweede, om de omstandigheid dat dit arrest van 25 februari 2009 is gewezen in strijd met de krachtens artikel 267, derde alinea, VWEU op diezelfde rechterlijke instantie rustende verplichting om een verzoek om een prejudiciële beslissing in te dienen, en, ten derde, om de omstandigheid dat het de Supremo Tribunal de Justiça niet kon zijn ontgaan dat de verenigbaarheid met het Unierecht van de in dat arrest gehanteerde methode specifiek aan de orde was in het kader van een bij het Hof aanhangig verzoek om een prejudiciële beslissing.

Artikel 3, lid 1, van richtlijn 77/187 en artikel 3, lid 1, van richtlijn 2001/23/EG verzetten zich tegen een nationale regeling op grond waarvan de ontvangst door een werknemer van de wettelijke vergoeding die hem naar aanleiding van een collectief ontslag toekomt, wordt gelijkgesteld met de aanvaarding door die werknemer van zijn ontslag, waardoor hij niet langer de mogelijkheid heeft om dat ontslag aan te vechten en te verlangen dat zijn rechten uit hoofde van die richtlijnen worden gehandhaafd.

HvJ – ARREST – C-600/25 (Ministerstvo na zemedelieto i hranite e.a.) – 24 september 2026
– Bulgarije – ECLI:EU:C:2026:794 – geen conclusie – arrest

Verordening (EG) nr. 1974/2006 – Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) – Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (Elfpo) – Huurovereenkomst tussen gemeentebestuur en steunbegunstigde – Verbintenissen met een looptijd van vijf jaar – Beëindiging huurovereenkomst ingevolge een wetswijziging – Verplichting tot terugbetaling – Begrippen „overmacht” en „uitzonderlijke omstandigheden” – Aansprakelijkheid lidstaten voor schade die is toegebracht aan particulieren door schending van het Unierecht – Voldoende gekwalificeerde schending

Samenvatting onder: landbouw

Staatssteun

HvJ – ARREST – Gevoegde zaken C-503/25 en C-504/25 (Acciaierie d'Italia) – 24 september 2026 – Italië – ECLI:EU:C:2026:795 – persbericht – geen conclusie – arrest

Artikel 107, lid 3, onder c), VWEU – Richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun aan niet-financiële ondernemingen in moeilijkheden – Begrip „onderneming in moeilijkheden”

ADI, de hoofdvennootschap van de belangrijkste Italiaanse ijzer- en staalgroep, is insolvent verklaard. Zij heeft verzocht om haar voor 2025 op de lijst van ondernemingen met een hoog elektriciteitsverbruik en op die van ondernemingen met een hoog gasverbruik te plaatsen, zodat zij net als in de voorgaande jaren gebruik kon maken van de belastingvoordelen voor ondernemingen met een hoog elektriciteitsverbruik en voor ondernemingen met een hoog gasverbruik.

De aanvragen zijn afgewezen omdat dat ADI moest worden aangemerkt als een „onderneming in moeilijkheden” in de zin van punt 20, onder c), van de richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun, aangezien zij onder buitengewoon beheer was gesteld.

De verwijzende rechter merkt op dat het begrip „onderneming in moeilijkheden” in de zin van de richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun ziet op ondernemingen die zonder overheidsingrijpen vrijwel zeker op korte of middellange termijn hun activiteiten zouden moeten staken, alsmede dat die ondernemingen dus, totdat zij weer rendabel zijn, niet kunnen dienen als geschikt middel om andere beleidsdoelstellingen van de overheid te verwezenlijken. Hij vraagt zich af of een onderneming die onder buitengewoon beheer is gesteld, onder dit begrip valt. Hij benadrukt dat deze regeling tot doel heeft om de continuïteit van de onderneming te waarborgen en het herstel ervan mogelijk te maken, zodat wordt voorkomen dat zij haar activiteiten moet staken.

Hof: Artikel 107, lid 3, onder c), VWEU, gelezen in samenhang met de richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun aan niet-financiële ondernemingen in moeilijkheden, verzet zich niet tegen een nationale regeling volgens welke onder buitengewoon beheer staande ondernemingen geen recht hebben op de voordelen waarin het nationale recht voorziet voor ondernemingen met een hoog aardgas- of elektriciteitsverbruik vanwege het feit dat zij onder het begrip „onderneming in moeilijkheden” in de zin van punt 20 van die richtsnoeren vallen, aangezien die ondernemingen onder buitengewoon beheer zijn gesteld nadat zij insolvent zijn verklaard.

- 📌 State aid: an ‘undertaking in difficulty’ may not benefit from advantages provided for undertakings with high consumption of natural gas or electricity (persbericht)

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-871/26 (Consortio Sostanze Chimiche Fertilizzanti e.a.), verwijzing uit Italië over de vraag of een nationale regeling waarbij via een **parafiscale heffing** een **fonds voor de biologische landbouw** wordt gefinancierd, moet worden aangemerkt als **staatssteun** en als nieuwe steun zonder voorafgaande kennisgeving mag worden toegepast, dan wel onder een **vrijstellings- of de-minimisregeling** valt of in strijd is met het verbod op douanerechten.

Strafrecht

EHRM – ARREST – Sylvie Vallée t. Frankrijk – 3 september 2026 – 13598/21 – ECLI:CE:ECHR:2026:0903JUD001359821 – persbericht – arrest

Artikel 1, Eerste Protocol bij het EVRM – Verbeurdverklaring van huwelijksgoederen na strafrechtelijke veroordeling

Samenvatting onder: eigendomsrecht

HvJ – ARREST – C-655/24 (Latranov) – 10 september 2026 – Bulgarije – ECLI:EU:C:2026:735 – conclusie – arrest

Kaderbesluit 2005/212/JBZ – Richtlijn 2014/42/EU – Richtlijn (EU) 2024/1260 – Confiscatie van motorvoertuig dat als hulpmiddel bij een strafbaar feit is gebruikt – Besturen motorvoertuig onder invloed van alcohol – Motorvoertuig behoort mede toe aan echtgenoot

Een bestuurder van een motorvoertuig is veroordeeld voor het rijden onder invloed van alcohol.

De vraag is o.a. of het voertuig waarin hij reed moet worden geconfisqueerd of dat confiscatie van de waarde daarvan moet worden gelast, indien het voertuig niet aan de veroordeelde toebehoort. In dit geval behoorde het voertuig (onder het huwelijksgoederenregime) toe aan zowel de bestuurder als aan zijn echtgenote.

Valt het strafbare feit (rijden onder invloed) binnen de werkingssfeer van richtlijn (EU) 2024/1260, het Handvest EU of kaderbesluit 2005/212/JBZ?

Kan het betrokken motorvoertuig dan worden beschouwd als een hulpmiddel dat is gebruikt om het strafbare feit te plegen?

Hof: Kaderbesluit 2005/212/JBZ is niet van toepassing op een verkeersovertreding die bestaat in het besturen van een motorvoertuig onder invloed van alcohol en waarop een vrijheidsstraf van meer dan één jaar is gesteld.

EHRM factsheets en guides

- Domestic violence
- Police arrest and assistance of a lawyer
- Protection of minors
- Secret detention sites
- Trafficking in human beings
- Violence against women
- Guide on article 7 ECHR - no punishment without law: the principle that only the law can define a crime and prescribe a penalty

Tabak

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-891/26 Société Dean & Simmons France e.a.), verwijzing uit **Frankrijk** over vrij verkeer en Frans **verbod op nicotinehoudende producten**

Vennootschapsrecht

HvJ – ARREST – C-798/24 (Jautiva) – 3 september 2026 – Letland – ECLI:EU:C:2026:679 – persbericht – conclusie – arrest

Verordening (EU) 2016/679 – Richtlijn (EU) 2017/1132 – Vennootschapsrecht – Begrip ‘deelnemen aan het bestuur van, het toezicht op of de controle op de vennootschap’ – Verplichting om informatie over aandeelhouder van een NV beschikbaar te stellen – Rechtmatigheid van de verwerking – Evenredigheidsbeginsel

Samenvatting onder: Privacy en bescherming persoonsgegevens

OVERIG

The missing social dimension of EU Inc.: labour rights at the margins of the 28th regime (European law blog)

Verkiezingen en kiesrecht

HvJ – ARREST – C-438/24 (Erakond Eestimaa Rohelised) – 17 september 2026 – ECLI:EU:C:2026:762 – persbericht – conclusie – arrest

Artikelen 17, 39 en 52, lid 1 Handvest EU – Europese verkiezingen – Verkiezingen leden Europees Parlement – Waarborgsom voor kandidaatstelling – Evenredigheid van hoogte van waarborgsom (vijf keer minimumloon)

In Estland had de Groene Partij een lijst met negen kandidaten ingediend voor de verkiezingen voor het Europees Parlement in juni 2024. De kiescommissie heeft de registratie van zeven van deze kandidaten afgewezen, omdat de vereiste waarborgsom voor het indienen van de kandidaturen slechts voor twee van hen was betaald.

De Estse wet voorziet namelijk in een waarborgsom als voorwaarde voor het indienen van kandidaturen voor de Europese verkiezingen. Het te betalen bedrag is vijf keer het vastgestelde minimummaandloon. Deze waarborgsom wordt niet terugbetaald aan kandidaten die bij de verkiezingen de drempel van 5 % van de uitgebrachte stemmen niet halen. Het Estse Hooggerechtshof vraagt het Hof of een en ander strookt met het EU-recht.

Nederland, Griekenland en Estland hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 39, lid 2, Handvest EU, gelezen in samenhang met het in artikel 10 VEU tot uitdrukking gebrachte beginsel van representatieve democratie dat het kader vormt voor de verkiezingen voor het

Europees Parlement, verzet zich tegen een nationale regeling die de registratie van een kandidaatstelling voor de verkiezingen voor het Europees Parlement afhankelijk stelt van de betaling van een waarborgsom die vijf keer het in de betrokken lidstaat wettelijk vastgestelde minimummaandloon bedraagt en wordt terugbetaald op voorwaarde dat de onafhankelijke kandidaat of de kandidatenlijst van een partij bij die verkiezingen de drempel van 5 % van de uitgebrachte stemmen heeft bereikt, wanneer het bedrag van die waarborgsom en de voorwaarden voor de terugbetaling ervan verder gaan dan noodzakelijk is om de met die regeling nagestreefde doelstellingen te bereiken.

- 📌 European elections: the imposition of an excessive financial deposit for the purposes of registering candidates infringes EU law ([persbericht](#))
- 📌 EU-Hof: Estse verplichting om een waarborgsom te betalen bij kandidaatstelling voor de verkiezingen voor het Europees Parlement is in strijd met het Unierecht ([ECER](#))
- 📌 One more step in concretizing the value of democracy: Case C 438/24 Erakond Eestimaa Rohelised ([European law blog](#))

EHRM factsheets en guides

- [Guide on Article 3 of Protocol No. 1 to the ECHR - right to free elections](#)
- [Political parties and associations](#)
- [Thematic factsheet: Droit à des élections libres](#)

Vervoer, reizen en rijbewijs

HvJ – ARREST – [C-809/24 \(Trenitalia\)](#) – 10 september 2026 – Italië – [ECLI:EU:C:2026:733](#) – conclusie – [arrest](#)

Verordening (EG) nr. 1370/2007 – Geen toekenning van redelijke winst aan exploitant van de openbare diensten – Kortlopend openbaardienstcontract – Geen enkel risico voor deze exploitant – Verplichting tot boekhoudkundige scheiding

Samenvatting onder: [diensten](#)

HvJ – ARREST – [C-437/25 \(Avtomobilna administratsia Gabrovo\)](#) – 17 september 2026 – Bulgarije – [ECLI:EU:C:2026:777](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Verordening (EU) nr. 165/2014 – Vervoer – Gebruik van andermans bestuurderskaart – Sanctie – Forfaitaire geldboete – Geen individualisering mogelijk – Evenredigheidsbeginsel

Aan FT is een geldboete van ongeveer 767 EUR opgelegd omdat hij bij het besturen van een motorvoertuig dat binnen de werkingssfeer van deze verordening valt gebruik heeft gemaakt van een bestuurderskaart voor de tachograaf op naam van een andere persoon, hetgeen in strijd is met artikel 27, lid 2, van verordening nr. 165/2014. FT betoogt dat de administratieve geldboete die hem is opgelegd niet in verhouding staat tot de aard en de ernst van de betrokken inbreuk. Door het forfaitaire karakter van deze boete kon er namelijk geen rekening worden gehouden met factoren zoals de afstand die daadwerkelijk is afgelegd met andermans bestuurderskaart, de omstandigheid dat het gaat om de eerste inbreuk of het feit dat de betrokkene zelf in het bezit is van een bestuurderskaart.

Hof: Het evenredigheidsbeginsel zoals dat is uitgewerkt in verordening (EU) nr. 165/2014 verzet zich tegen een nationale regeling op grond waarvan een zeer aanzienlijke geldboete wordt opgelegd aan de bestuurder van een voertuig die het verbod van artikel 27 van verordening nr. 165/2014 heeft

geschonden door andermans bestuurderskaart te gebruiken voor de tachograaf van zijn motorvoertuig, zonder dat er in enige mogelijkheid is voorzien om dit bedrag, rekening houdend met de specifieke omstandigheden van het geval, te verlagen.

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-767/26 (Societatea Națională de Transport Feroviar de Călători „CFR Călători”), verwijzing uit **Roemenië** over de vraag onder welke voorwaarden van de regels inzake dagelijkse en wekelijkse **rusttijd** kan worden afgeweken en hoe de compenserende rusttijd in geval van een dergelijke afwijking moet worden bepaald.
- C-832/26 (Autostrade per l'Italia), verwijzing uit **Italië** over **concessiehouder** van autosnelwegen en vaststelling door toezichthouder van een **oneerlijke handelspraktijk** tegen **consumenten** vanwege het verminderen van rijbanen, het opleggen van beperkingen over lange trajecten en het ontoereikend informeren van gebruikers over vergoedingsprocedure met betrekking tot **verslechtingen in de dienstverleningen** op tolwegen.

Vrij verkeer

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-891/26 Société Dean & Simmons France e.a.), verwijzing uit **Frankrijk** over vrij verkeer en Frans **verbod op nicotinehoudende producten**

Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid

EHRM – VERWIJZING NAAR GROTE KAMER – Miladze t. Georgië – 21 september 2026 – 41585/23 – ECLI:CE:ECHR:2026:0519JUD004158523 – persbericht verwijzing – arrest 19.5.26

Artikel 10 EVRM – Bestuurlijke veroordeling na plaatsing beledigende video op TikTok

De klacht heeft betrekking op de bestuurlijke veroordeling van klager, een Georgisch onderdaan, vanwege het plaatsen van een video op TikTok. In de video uitte klager kritiek op het nieuwe vervoersbeleid in Tbilisi en beschuldigde hij ambtenaren van wangedrag.

Het hof overweegt dat de Georgische rechtbanken in deze zaak een grondige en afgewogen weging van belangen hebben gemaakt, waarbij zij een onderscheid hebben gemaakt tussen stevige politieke kritiek en vijandige persoonlijke laster, die niet onder de bescherming van het EVRM valt. In dit geval is met name rekening gehouden met het agressieve en vulgaire taalgebruik dat door klager is gebruikt in de video en de mogelijke impact daarvan met name op jongeren van deze seksueel expliciet persoonlijke beledigingen op een veelgebruikt sociaal media platform. Er is dan ook geen sprake van inbreuk op de vrijheid van meningsuiting en derhalve geen schending van artikel 10 EVRM.

Op verzoek van klager is de zaak verwezen naar de Grote Kamer.

EHRM – ARREST – Alexandros Savvas t. Griekenland – 8 september 2026 – 27153/20 – ECLI:CE:ECHR:2026:0908JUD002715320 – persbericht – arrest

Artikel 10 EVRM – Tuchtprocedure tegen rechter – Uitlatingen van rechter – Bevorderingsprocedure – Schending

Samenvatting onder: Rechtsstaat en rechterlijke macht

HvJ – ARREST – C-298/23 (Inter IKEA Systems) – **Grote Kamer – **België** – ECLI:EU:C:2026:721 – conclusie – arrest**

Richtlijn (EU) 2015/2436 – Artikel 11 Handvest EU – Merkenrecht – Politieke partij Vlaams belang gebruikt merk IKEA – Begrip “geldige reden” – Vrijheid van meningsuiting

Samenvatting onder: IE

EHRM factsheets en guides

- Hate speech
- Protection of journalistic sources
- Protection of reputation
- Guide on article 10 ECHR - freedom of expression
- ECHR-KS – Article 10 Contributions to public debate: Journalists and other actors
- ECHR-KS – Article 10 Hate speech
- ECHR-KS – Articles 8, 13 and 14 Protection against hate speech
- ECHR-KS – Article 10 Protection of journalists and journalistic activities
- Thematic factsheet: Freedom of expression

Vrijheid van vereniging en demonstratierecht

EHRM – ARREST – Le Syndicat GJ t. Frankrijk – 3 september 2026 – 52315/22 – ECLI:CE:ECHR:2026:0903JUD005231522 – persbericht – arrest

Artikel 11 EVRM – Verbod demonstratie “gele hesjes” – Geen schending

Klager is een federatie van meerdere werknemersorganisaties (de ‘gele hesjes’). De autoriteiten hebben een demonstratie verboden op de grond dat de gekozen plaats en tijd het risico op ongeregelde heden met zich bracht.

Het EHRM overweegt dat sprake is van een inbreuk op artikel 11 EVRM en beoordeelt vervolgens of deze inbreuk noodzakelijk was in een democratische samenleving. Bij de afweging van de belangen, te weten enerzijds de vrijheid van vergadering en anderzijds de openbare orde, legt de omstandigheid dat de autoriteiten een alternatieve plaats en tijd voor de demonstratie hebben geboden aanzienlijk gewicht in de schaal. Omdat sprake was van een aanzienlijk risico op verstoring van de openbare orde, is artikel 11 EVRM niet geschonden.

Ook het tweede deel van de klacht, inhoudende dat het vooraf melden van een demonstratie *de facto* neer is gekomen op voorafgaande toestemming, slaagt niet. In het verleden zijn 19 demonstraties van klager toegestaan en het onderhavige verbod kon worden aangevochten.

 [EHRC updates](#)

OVERIG

College: omarm demonstraties als democratische uitingen ([college voor de rechten van de mens](#))

EHRM – factsheets en guides

- [Use of force in the policing of demonstrations](#)
- [Thematic factsheet: Freedom of assembly and association](#)

Deel II – Algemeen

Algemeen

- Savvas Papasavvas is verkozen tot president van het Gerecht van de Europese Unie ([Curia](#))

Naar aanleiding van de voortijdige neerlegging door Marc van der Woude van zijn ambt als president van het Gerecht van de Europese Unie, is Savvas Papasavvas door zijn ambtgenoten verkozen tot president van het Gerecht voor de nog resterende periode, van 16 september 2026 tot en met 31 augustus 2028.

- Fumbling towards Ecstasy? Canada as an associate member of the EU ([EU law analysis](#))
- Staat van de Unie 2026 toespraak van de Europese Commissievoorzitter ([ECER](#))
- J4J en L4L uiten zorgen over druk op het Internationaal Strafhof in gezamenlijk statement ([judges for judges](#))
- Voorstel van de Commissie voor een verordening inzake betaalbare huisvesting ([ECER](#))
- Associate Membership of the EU ([Verfassungsblog](#))
Ursula von der Leyen's call for Canada to become the EU's "first associate member" caught most people by surprise. Almost all the media dismissed the idea. We federalists, however, should thank the Commission President for injecting a refreshing note of realism into EU politics. This paper suggests adding a new article to the TEU. Member States should address the design of the new model in a positive manner and agree to depart from the rule of rigid unanimity that so hampers deeper political integration in a larger Union

Cursus en opleiding

- Studiemateriaal over Europees recht gratis online beschikbaar; links naar EJTN, ERA en HELP ([Intro](#))
- Raad van Europa - **HELP** (Human rights education for legal professionals) **Online (gratis) cursussen over mensenrechten** met focus op EVRM ([Help](#))
- Overzicht van trainingen op het gebied van Europees Strafrecht ([Bijzonder Strafrecht](#))
- [ERA trainingen](#)
- [Series of pan-European legal seminars](#)
- [Series of language seminars](#)

Overzicht

22 oktober 2026	Financiële steun voor kinderen in grensoverschrijdende situaties: lessen uit het verleden en uitdagingen voor de toekomst (Universiteiten Maastricht en Utrecht) gratis seminar <i>Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Kapoenstraat 2, Maastricht, van 10.15-17.00 uur</i>
9-10 nov 2026	Absolute Rights under the ECHR at State Borders (ECHRblog)
10-11 nov 2026	Webinar Actualiteiten jurisprudentie Hof van Justitie EU 10 november 2026 (van 14:00 t/m 16:15) en 11 november 2026 van 14:00 t/m 16:15)

Nieuwsbrieven

Algemeen

- [Knowledge Sharing platform \(ECHR-KS\)](#)
- [Maandelijks Bulletin HvJ](#)

AI

- [Nieuwsbrief van de kennisgroep AI & recht](#) (alleen intern)

Bestuursrecht

- [Jurisprudentienieuwsbrief bestuursrecht Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak](#)

Dataproductie

- [European data protection supervisor \(EDPS\) nieuwsbrief](#)

Strafrecht

- Nieuwsbrieven (Europees) Strafrecht, o.a. over cybercrime, ([Bijzonder Strafrecht](#))

Vreemdelingenrecht

- [EUAA \(European Union agency for asylum\)](#)
- [Centrum voor Migratierecht van de Radboud Universiteit Nijmegen: CJEU Overview of judgments and pending cases](#)

[NEMIS: newsletter on European migration issues](#)

[NEAIS: newsletter on European asylum issues](#)

[NEFIS: newsletter on European free movement issues](#)

Databank op het gebied van asiel: www.dicta.eu

Databanken en zoeksystemen

- [EUAA](#) (asiel en migratie)
- [Dicta](#) (asiel en migratie)
- [European database of asylum law](#) (asiel en migratie)
- [Statelessness Case Law Database](#) (sinds juli 2021)
- [EDAL – European database of asylum law](#)
- [Refworld UNHCR](#)
- [FRA](#) (Handvest EU) – onderverdeeld per artikel uit het Handvest EU
- [EFRIS](#)
- HUDOC (EHRM)
 - [HUDOC - Part I - Simple search - EN \(ECHR-CEDH\) - YouTube](#)
- [HUDOC User Manual](#)
- [Social Security Coordination Regulations database](#)

NL zaken bij het HvJEU

Een volledig overzicht van Nederlandse prejudiciële verwijzingen wordt apart gepubliceerd op rechtspraak.nl (**bijlage 1**).

Een overzicht van *alle* prejudiciële verwijzingen uit alle lidstaten is te vinden op de [website van het Expertisecentrum Europees recht van het Ministerie van buitenlandse zaken](#) of in de [Databank van het HvJ](#) (curia-website).

Nieuwe NL prejudiciële verwijzingen

Instantie	Datum	ECLI	Onderwerp	Zaaknummer
Rb. Den Haag, zittingsplaats Amsterdam	30 september 2026	ECLI:NL:RBDHA:2026:28894	artikel 43, derde lid, van de Asiel- en Migratiebeheerverordening (AMBV).	
Rb. Den Haag, zittingsplaats Roermond	21 september 2026	ECLI:NL:RBDHA:2026:27492	Overdrachtsbesluit; overdrachtstermijn; belang van het kind; Verdedigingsrechten;	C-1028/26 (PPU) Gradijk
Rb. Den Haag, zittingsplaats Roermond	18 september 2026	ECLI:NL:RBDHA:2026:27252	Asiel- en Migratiebeheerverordening (AMBV)	C-1023/26 (PPU) Midsen
Rb. Den Haag, zittingsplaats Amsterdam	15 september 2026	ECLI:NL:RBDHA:2026:26975	Asiel en migratie; Grensdetentie Schiphol	
Hoge Raad	4 september 2026	ECLI:NL:HR:2026:1417	Vrij verkeer van kapitaal – Belgische bronbelasting op dividenden – Voorkomen dubbele belastingen	

Zaaknummer bij NL prejudiciële verwijzingen

Instantie	Datum	ECLI	Onderwerp	Zaaknummer
Rb. Den Haag, zittingsplaats Roermond	ECLI:NL:RBDHA:2026:22342	Terugkeerbesluit niet-begeleide minderjarige uit Afghanistan	C-896/26	Boshuis
Rb. Den Haag, zittingsplaats Roermond	ECLI:NL:RBDHA:2026:22346	Terugkeerbesluit niet-begeleide minderjarige uit Jemen	C-897/26	Mizen
Rb. Den Haag, zittingsplaats Roermond	ECLI:NL:RBDHA:2026:22813	mob-rechtspraak”; refoulementverbod	C-930/26	Wilsmen
Rb. Den Haag, zittingsplaats Roermond	ECLI:NL:RBDHA:2026:27252	Overdrachtsbesluit; Overdrachtstermijn; Belang van het kind	C-1023/26 (PPU)	Midsen
Rb. Den Haag, zittingsplaats Roermond	ECLI:NL:RBDHA:2026:27492	Overdrachtsbesluit; Verdedigingsrechten; geen persoonlijk gesprek	C-1028/26 (PPU)	Gradijk

HvJ conclusies en arresten na NL prejudiciële verwijzingen						
Zaaknummer	Soort	Datum	NL verwijzing	Conclusie	Arrest	Onderwerp
<u>C-218/25 Wompou</u>	CONCLUSIE	3.9.26	<u>ECLI:NL:RBDHA:2025:4571</u>	<u>ECLI:EU:C:2026:696</u>		Asiel; Terugkeerrichtlijn, grensdetentie in Justitieel Complex Schiphol (JCS)
<u>C-394/25 Volta</u>	CONCLUSIE	3.9.26	<u>ECLI:NL:RVS:2025:2628</u>	<u>ECLI:EU:C:2026:703</u>		Asiel; gezinshereniging inburgeringsvereiste
Tussen- en einduitspraken na arrest HvJ						
Zaaknummer	Soort	Datum	NL verwijzing	Eind (tussen)uitspraak	Onderwerp	
<u>C-446/26 PPU Blerens</u>	einduitspraak	8.9.26	<u>ECLI:NL:RBAMS:2026:6385</u>	<u>ECLI:NL:RBAMS:2026:9057</u>	EAB	

NL zaken bij het EHRM

Een volledig overzicht van Nederlandse zaken bij het EHRM wordt apart gepubliceerd op rechtspraak.nl.

Datum	Soort zaak	naam	Nummer	Artikel	Onderwerp
23.9.26	ONTVANKELIJKHEIDS-BESLISSING [GROTE KAMER]	Kuyt	<u>19365/19</u>	6 EVRM	Procesrecht; reservisten Hoge Raad
8.9.26	ARREST [geen schending]	A.A. (AL Anesi)	<u>7481/23</u>	8 EVRM	Asiel & migratie; gezinshereniging; polygamie
7.9.26	GECOMMUNICEERDE ZAAK	S.S. e.a.	<u>34092/24</u> <u>9044/25</u> <u>10887/25</u>	5 EVRM Artikel 14 EVRM – Artikel 1, Twaalfde Protocol bij het EVRM	Detentie in reguliere gevangenis in afwachting van plek in TBS kliniek
3.9.26	STRIKE-OUT (schikking)	Koopmans	<u>32183/24</u>	6 EVRM	Afwijzing verzoek tot schadevergoeding voor tijd doorgebracht in voorarrest – Vermoeden van onschuld
3.9.26	STRIKE-OUT (schikking)	Vos	<u>11663/25</u>	8 EVRM	Uithuisplaatsing minderjarige kinderen – Besluitvormingsproces

1.9.26	ARREST	Brunell en McArdle	<u>30395/20</u>	6 EVRM	Niet horen getuige door hof gehoord na vrijspraak in eerste aanleg
26.8.26	GECOMMUNICEERDE ZAAK	Cijntje	<u>3413/24</u>	6 EVRM	Recht op advocaat naar eigen keuze

Verzoeken Protocol no. 16 bij het EVRM

Een advies kan alleen worden gevraagd in het kader van een bij de nationale rechter aanhangige zaak. Het al dan niet in behandeling nemen van het verzoek staat ter beoordeling van het Hof. Een panel van vijf rechters beslist of het verzoek wordt ingewilligd en motiveert de redenen voor elke weigering.

Adviezen, gegeven door de Grote Kamer, zijn gemotiveerd en niet bindend. De adviezen worden gepubliceerd en meegedeeld aan de verzoekende rechterlijke instantie en aan de betrokken Hoge Verdragsluitende Partij. Rechters hebben het recht een afzonderlijk advies uit te brengen. Het panel en de Grote Kamer omvatten ambtshalve de rechter die is gekozen voor de Hoge Verdragsluitende Partij waartoe het verzoekende gerecht behoort.

Het doel van Protocol nr. 16 is om de interactie tussen het Hof en de nationale autoriteiten te versterken en daardoor de uitvoering van de rechten en vrijheden van het Verdrag te versterken.

Zie ook: Toon Moonen & Laurens Lavrysen, 'Abstract but Concrete, or Concrete but Abstract? A Guide to the Nature of Advisory Opinions under Protocol No 16 to the ECHR', Human Rights Law Review, 2021, Vol. 21, Issue 3, pp. 752–785.

Zie: Research Report on Protocol 16 in Judicial Practice ([ECHRblog](#))

Verzoeken Protocol no. 16 bij het EVRM					
Datum	Land	Onderwerp	Artikel	zaaknummer	Adviezen
16.2.26	Oekraïne	Belastingen; aangepaste sanctie; eigendomsrecht	1, Eerste Protocol bij het EVRM	<u>P16-2026-001</u>	ADVIES 29.9.26
21.8.25	Oekraïne	Woonrecht van non in klooster	8 EVRM	<u>P16-2025-001</u>	ADVIES 5.3.26
13.11.24	Roemenië	Tuchtrecht; Rechter; keuring mentale gezondheid	8 EVRM	<u>P16-2024-002</u>	20.12.24 Afwijzing van het verzoek
6.2.24	Roemenië	Eigendomsrecht en recht op eerlijk proces; inbeslagneming van som geld van ambtenaar	6 EVRM	<u>P16-2024-001</u>	26.6.24 Afwijzing van het verzoek
13.4.23	België	Godsdienstvrijheid	9 EVRM	<u>P16-2023-001</u> Persbericht <u>16.5.23</u>	ADVIES 14.12.2003

10.10.22	Finland	Familierecht - Adoptie van volwassen kind - Rechten van biologische moeder	6 en 8 EVRM	P16-2022-001 <u>Persbericht</u> <u>8.11.22</u>	<u>ADVIES</u> 13.4.23 <u>persbericht</u>
19.4.21	Frankrijk	Jagersvereniging	1, Eerste Protocol EVRM	P16-2021-002 <u>Persbericht</u> 2.6.21	<u>ADVIES</u> 13.7.22
11.3.21	Armenië	Politiebehandeling; verjaring marteling – uitvoering EHRM arrest	3 en 7 EVRM	P16-2021-001 <u>Persbericht</u> <u>12.5.21</u>	<u>ADVIES</u> 26.4.2022
19.11.20	Slowakije	Onderzoek naar misdaden door de politie	2, 3 en 6 EVRM.	<u>persbericht</u> 4.12.2020	<u>Persbericht:</u> afwijzing van het verzoek 1.3.2021
5.11.20	Litouwen	Afzettingsprocedure parlamentslid	Artikel 3, Eerste Protocol EVRM	P16-2020-002 <u>Persbericht</u> 28.1.21	<u>ADVIES</u> 8.4.2022 <u>persbericht</u>
2.8.19	Armenië	Geen straf zonder wet - Terugwerkende kracht van een strafbepaling – Verwijzing naar andere bepaling	Artikel 7 EVRM	P16-2019 -001	<u>ADVIES</u> 29.5.2020 <u>persbericht</u>
12.10.18	Frankrijk	Draagmoederschap; geboorteregister	Artikel 8 EVRM	P16-2018-001	<u>ADVIES</u> 10.4.2019 <u>Menneson t. Frankrijk</u>